

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Teja Antončič

**Jezikovne in stilne posebnosti novih medijev:
primer spletnih klepetalnic**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2006

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Teja Antončič

mentorica: izr. prof. dr. Monika Kalin Golob

**Jezikovne in stilne posebnosti novih medijev:
primer spletnih klepetalnic**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2006

KAZALO

1. UVOD	2
2. RAČUNALNIŠKO POSREDOVANO KOMUNICIRANJE.....	5
3. KLEPETALNICE IN FORUMI.....	8
3.1 Sinhrona klepetalnica	10
3.1.1 Klepetalnici na spletnih straneh www.chat386.com in www.spletnascena.net	11
3.2 Forumi	13
3.2.1 Forumi na spletnih portalih www.cosmopolitan.si in www.mobisux.com	17
4. JEZIKOVNE IN STILNE POSEBNOSTI KLEPETALNIC.....	19
4.1 Stil in stilistika.....	19
4.2 Jezik in stil.....	22
4.2.1 Pisanje ali govorjenje?	22
4.2.2 Hitrost.....	30
4.2.3 Neverbalna sredstva	32
4.2.4 Smeški	34
5. IGRA Z JEZIKOM.....	36
5.1 Krajšave in akronimi	37
5.2 Velike in male črke	39
5.3 Ločila.....	40
5.4 Nestandardno črkovanje	41
5.5 Narečja	42
6. ANALIZA	45
6.1 Povprečno število besed v sporočilu	45
6.2 Smeški in izražanje čustev	47
6.3 Krajšave in akronimi	51
6.4 Velike in male črke	53
6.5 Ločila.....	55
6.6 Nestandardno črkovanje.....	57
6.7 Anglizmi in srbohrvatizmi	58
6.8 Žaljivke, kletvice in vulgarizmi	60
6.9 Skladnja in posnemanje govorne forme	67
6.9.1 Fonetično zapisovanje besed in posnemanje značilnosti govornega jezika	72
6.9.2 Narečja	74
6.9.3 Sleng in jezik žensk.....	75
6.10 Pregled.....	77
7. SKLEP.....	79
8. LITERATURA	82
Priloga A: Pravila in priporočila za uporabo foruma (www.mobisux.com , 14. 1. 2006)	88
Priloga B: Pravila foruma www.cosmopolitan.si (14. 1. 2006).....	90

SEZNAM TABEL IN SLIK

Tabela 2.1: Prevladujoča razmerja med komunikacijskimi orodji in izbranimi značilnostmi računalniško posredovanega komuniciranja	7
Tabela 4.2.1.1: Razlike med govorjenjem in pisanjem	24
Tabela 4.2.4.1: Najpogosteje uporabljeni smeški	34
Tabela 6.8.1: Razžalilna moč jezikovnih izrazov	61
Slika 3.1.1.1: #klepet na spletni strani www.chat386.com (21. september 2005)	12
Slika 3.1.1.2: Klepet na spletni strani www.spletnascena.net (21. september 2005).....	12
Slika 3.2.1: Pravice neregistriranega in registriranega uporabnika na forumih portala Cosmopolitan (23. 9. 2005).....	14
Slika 3.2.2: Oblika sporočila na forumih Blodnje, tema To pa niso blodnje (www.mobisux.com) in Zdravje, tema Ples:) (www.cosmopolitan.si) - 23. 9. 2005.....	15
Slika 3.2.3: Posredovanje moderatorja in administratorja na forumu Zdravje, tema Forum za orientalsko trebušne plese (www.cosmopolitan.si, 22. 9. 2005).....	16
Slika 3.2.1.1: Seznam forumov na www.cosmopolitan.si (23. september 2005)	17
Slika 3.2.1.2: Seznam forumov na www.mobisux.com (23. september 2005).....	18
Slika 6.2.1: Okno, v katerega zapišemo svoje sporočilo, v asinhroni klepetalnici (www.cosmopolitan.si, 14. 12. 2005)	50

1. UVOD

»Bistvo interneta ni tehnologija in niso informacije, bistvo je komuniciranje. /.../ Internet je množična udeležba ljudi v množičnem komuniciranju, ki je v celoti dvosmerno in necenzurirano. Komuniciranje je osnova, je temelj. Internet je skupnost kroničnih komunikatorjev.« (Strangelove v Chenault, 1997) Internet¹ je ne le tehnološka novost, je predvsem družbena novost, saj povezuje ne zgolj ogromno število računalnikov, temveč predvsem ljudi, ki te računalnike uporabljajo. Aktivnost na internetu moramo obravnavati predvsem kot interaktivnost, zato je jezik eno izmed vprašanj, ki ležijo v osrčju raziskovanja interneta (Crystal, 2001: 237).

Nekateri avtorji, predvsem v začetnem obdobju, so internetu pripisovali revolucionarnost ter napovedovali, da bo spremenil svet in naš način življenja. Upali so, da bo prispeval k demokratizaciji sveta, osvobodil človeka in pospešil politično participacijo. *»Bivanje v okoljih, podprtih z računalniško tehnologijo, naj bi bilo zato udobnejše, prijaznejše in predvsem enostavnejše«* (Oblak, 2000: 1053). Spet drugi v internetu ne vidijo nikakršnih novosti, temveč zgolj nov medij, v katerem ni prav nič revolucionarnega in ki je le *»udobnejša ekstenzija že uveljavljenih vzorcev moderne kulture«* (Praprotnik, 2003: 15). Kakorkoli že, o internetu je bilo zapisanih mnogo besed, z vprašanjem, kakšen vpliv ima internet na uporabo jezika in jezikovno kulturo, pa se dolgo ni ukvarjal nihče, kljub temu da David Crystal (2001: viii) poudarja, *»če je internet revolucija, je najverjetneje prav jezikovna revolucija«*.

Prav zato se v svoji nalogi ne bom ukvarjala s širšim družbenim pomenom interneta in njegovimi potenciali, o katerih je bilo zapisanih že mnogo besed, temveč bom poskušala raziskati, kako Slovenci klepetamo na internetu. Zapostavljenost jezika na internetu je prav

¹ Za internet je bila v slovenščini predlagana ustreznica medmrežje. Ker pa je ta slovenski izraz slabo uveljavljen in le redko uporabljen, bom v svojem diplomskem delu uporabljala razširjeni in splošno sprejeti izraz internet. Ne bo odveč, če na tem mestu izpostavim tudi razliko med internetom in svetovnim spletom (www). Ta izraza ljudje pogosto enačimo in zamenjujemo, čeprav ne pomenita iste stvari. Internet strokovnjaki opredeljujejo kot *»omrežje vseh omrežij, ki združujejo računalnike po vsem svetu«* (Gauntlett, 2000: 222). Oblakova in Petrič (2005: 13) prav tako poudarjata, da je *»internet specifičen, mednarodno uveljavljen termin za opis računalniško podprtega komunikacijskega omrežja, ki ga sestavlja neskončna veriga povezanih računalnikov /.../, splet pa je kot tehnologija njegov sestavni ali, bolje rečeno, dominantni del. Internet danes v najbolj splošnem smislu vključuje vrsto raznolikih storitvenih servisov, med katerimi je splet le ena od možnih tehnoloških podpor.«* Na razliko opozarjam zato, ker bom v diplomskem delu pogosto govorila o jeziku interneta, v naslovu pa imam zapisano spletne klepetalnice. Vse štiri opazovane klepetalnice so namreč del svetovnega spleta in so dostopne prek različnih spletnih strani, saj se danes *»vse več storitev, ki jih spremljamo prek interneta, zliva na splet. Nekdaj samostojni servisi /.../ se vse bolj stapljajo v spletni format, ki je uporabniku dosegljiv prek brskalnika.«* (Oblak, Petrič, 2005: 14)

gotovo neupravičena, saj Tina Verovnik (2003: 147) v svoji analizi jezikovne kakovosti besedil na vladnih spletnih straneh poudarja, da »v sodobnem jezikoslovju že nekaj desetletij prevladuje spoznanje, da na sodobne knjižne jezike tradicionalno prestižni jezik leposlovja nima več opaznega vpliva in da se jezikovna raba najbolj (pre)oblikuje pod vplivom medijev«. Seveda to ne drži zgolj za internet, temveč tudi za tradicionalne medije, kot so radio, televizija in tisk. Vsak medij s svojimi značilnostmi na jezik vpliva po svoje; kar dela internet tako zanimiv za raziskovanje, pa je njegova relativna novost in neraziskanost. Prav zanimivo je namreč, kako malo pozornosti smo v Sloveniji do danes namenili jezikovnim vidikom interneta.

Raziskovanje jezikovnih značilnosti interneta kot celote je prevelik zalogaj, saj so besedila na njem zelo različna, tudi njihovih namenov in funkcij ne moremo kar tako spraviti na skupni imenovalac. Nekatera besedila na internetu namreč omogočajo in dopuščajo veliko svobode in igranja z jezikom, za druga pa takšna normativna ohlapnost ni primerna (Verovnik, 2003: 147). Svojo raziskavo bom zato omejila na jezikovne in stilne posebnosti klepetalnic. Razlog za to odločitev je precej preprost: novosti uporabe jezika se najbolj očitno kažejo prav v klepetalnicah, na forumih in v (predvsem zasebni) elektronski pošti.

Uporaba jezika v klepetalnicah ljudi pogosto skrbi, saj naj bi inovacije uničevale in kvarile jezik. Strah zaradi vdora angleščine in njene prevlade je le eden izmed vidikov, ki je v neangleško govorečem delu sveta pritegnil največ pozornosti. V svoji nalogi bom zato poskušala pregnati vsaj nekaj teh strahov in pokazati, da so spremembe, ki jih uvajajo uporabniki klepetalnic, ustvarjalno in igrivo preseganje jezikovnih omejitev. Jezik se spreminja in prilagaja različnim okoliščinam, zato ga tudi v klepetalnicah uporabniki prilagajajo svojim potrebam, namenom in novemu komunikacijskemu mediju. Jezika, ki ga uporabljajo, ni smiselno kar vnaprej obsojati in zaničevati. »Neplodno bi bilo namreč povsem zanemariti možnosti, s katerimi računalniško posredovano komuniciranje bogati naše siceršnje komunikacijske prakse« (Oblak, 2000: 1061).

Predmet mojega raziskovanja bo torej odziv slovenskega jezika na rabo v novem mediju, pri čemer me bodo zanimale čisto preproste (ali pa niti ne tako zelo preproste) pravopisne in slovnične prvine, kot so ločila in velike začetnice, črkovanje besed, ki je zaradi posnemanja govorne forme v klepetalnicah pogosto vse kaj drugega kot knjižni zapis besede, uporaba slenga in narečnih oblik ter vdor anglicizmov, ki pa še zdaleč niso običajne angleške besede, saj je tudi angleščina pod vplivom interneta dobila celo vrsto novosti.

Začetek moje naloge bo namenjen teoretičnim izhodiščem. Predstavila bom računalniško posredovano komuniciranje in vanj umestila klepetalnice, pojasnila, kaj je stil, ter na podlagi tujih raziskav in literature opredelila ključne jezikovne in stilne značilnosti klepetalnic. Te bom poskušala dopolniti in pojasniti s primeri slovenskih klepetov. V raziskovalnem delu naloge bom preverjala hipotezo, da je *jezik klepetalnic popolnoma nova oblika komuniciranja, ki združuje prvine pisnega in govornega jezika ter jih dopolnjuje s prvinami, značilnimi le za to obliko komuniciranja*. Moj cilj pa ni zgolj potrditev ali zavrnitev hipoteze, saj želim poiskati in predstaviti značilnosti tega novega jezika. Kot metodo dela bom uporabila jezikovno in stilno analizo besedil, vzetih iz štirih slovenskih spletnih klepetalnic, dveh sinhronih (www.chat396.com in www.spletnascena.net) in dveh asinhronih (www.cosmopolitan.si in www.mobisux.com).

Vsako sinhrono klepetalnico sem opazovala dvakrat po trideset minut, kar se je po prebiranju tuje literature izkazalo za ustrezno dolg čas opazovanja. Klepetalnico na strani www.spletnascena.net sem opazovala 21. 9. 2005 in 26. 9. 2005, za analizo pa sem izbrala klepeta, ki sta bila po dinamiki pošiljanja sporočil podobna klepetom v klepetalnici www.chat386.com, ki sem jo opazovala 21. in 23. septembra 2005 dopoldne, prav tako vsakič približno 30 minut. Z opazovanjem sem zbrala 952 sporočil, ki so obsegala 3.265 besed.

Asinhrono klepetalnico sem zaradi njihove trajnosti lahko opazovala nekoliko dalj časa. Med naključno izbranimi temami na forumih obeh portalov sem septembra 2005 zbirala primere, s katerimi sem ponazorila na podlagi tuje literature pridobljeno teorijo. Ker je bilo na tak način zbranega gradiva za analizo preveč, sem se omejila na dve temi, ki sta si bili podobni po številu sporočil in obravnavani tematiki. Na portalu www.mobisux.com sem izbrala temo *Kaj vam je prineso miklavžič?*, ki je imela 14. 12. 2005 ob 8h zjutraj 95 sporočil, na portalu www.cosmopolitan.si pa sem izbrala temo *Novoletna darila/Xmas presents*, ki je 14. 12. 2005 ob 8h zjutraj obsegala 98 sporočil.

Na podlagi zbranega gradiva bom primerjala jezik sinhronih in asinhronih klepetalnic ter sproti poskušala poiskati razlike med klepetalkami in klepetalci ter mlajšimi in starejšimi uporabniki. Čeprav sem nameravala razlikam med moškimi in ženskami ter uporabniki različnih starosti nameniti več pozornosti, kar se kaže tudi v moji izbiri klepetalnic, se je med raziskovanjem pokazalo, da je gradivo preobsežno, zato bom razlike med njimi omenila in izpostavila le tam, kjer so bile zares izrazite.

2. RAČUNALNIŠKO POSREDOVANO KOMUNICIRANJE

Kot sem poudarila že v uvodu, pri internetu ne gre zgolj za izmenjavo informacij, temveč v veliki meri za povezovanje ljudi, zato naj na začetku pojasnim nekatere temeljne pojme računalniško posredovanega komuniciranja, ki mi bodo v pomoč pri opredeljevanju različnih tipov klepetalnic.

Analiza interneta kot komunikacijskega medija kaže, da internet ni en sam oziroma enoten komunikacijski medij, temveč tvori digitalno telekomunikacijsko infrastrukturo, v okviru katere soobstaja cela vrsta različnih medijev. V tej perspektivi opredeljujemo internet kot metamedij ali kot integralni komunikacijski medij, ki sestoji iz različnih medijev. Raznoverstnost komunikacijskih orodij na internetu omogoča različne komunikacijske prakse v različnih družbenih kontekstih. Raziskovalci so komuniciranje prek omreženega računalnika poimenovali računalniško posredovano komuniciranje (computer mediated communication ali CMC). Gre za tisto komuniciranje med ljudmi, ki je posredovano prek računalnikov, vključenih v računalniško omrežje. Izraz posredovano je dodan zato, da poudari, da ne gre zgolj za komuniciranje med računalniki ter med človekom in računalnikom, temveč predvsem za komuniciranje med ljudmi, ki pa je posredovano prek računalnikov. Poudarek je torej na človeškem dejavniku, udeležencih računalniško posredovanega komuniciranja, njihovi umeščenosti v določenih družbenih kontekstih in njihovem možnem sodelovanju v določenih ciljno usmerjenih dejavnostih oziroma družbenih praksah. (Škerlep, 1998: 24, 25)

Tudi Rheinhold poudarja, da na mreži ne gre za povezovanje strojev s stroji, niti za šviganje informacij po informacijski avtocesti, temveč za povezovanje ljudi z drugimi ljudmi (Rheinhold v Oblak, 2000: 1059).

Tipov računalniško posredovanega komuniciranja je več, razdelimo pa jih lahko po naslednjih kriterijih (povzeto po Škerlep, 1998, Oblak, 2000 ter Morris in Ogan, 1996).

Komunikacijska odzivnost

V zgodovini je komuniciranje najprej potekalo le ob prisotnosti udeležencev v istem prostoru in času, razvoj komunikacijskih medijev pa je omogočil prostorsko in časovno distanco med udeleženci. Za računalniško posredovano komuniciranje je prostorska distanca pravilo, poteka pa lahko sočasno (sinhrono) ali nesočasno (asinhrono), glede na to, ali so udeleženci komuniciranja prisotni hkrati ali ne. Prednosti asinhronega komuniciranja so mnoge: v skupini lahko sodelujejo ljudje z različnih koncev sveta, saj časovne razlike niso omejitev, poleg tega se ljudem ni treba zbrati hkrati, da bi lahko komunicirali (Kollock in Smith, 1999: 5). Vsakdo lahko sporočilo prebere in se nanj odzove, kadar želi. Na internetu sicer prevladujejo asinhroni tipi komuniciranja, vendar pa je tudi sinhrono komuniciranje zelo priljubljeno in igra pomembno vlogo.

Smer komuniciranja

Razlika med enosmernim in dvosmernim komuniciranjem izhaja iz prisotnosti ali odsotnosti uporabnikove možnosti, da se odzove na prejeto sporočilo. Nekatera orodja ne omogočajo dvosmernega komuniciranja, vendar pa je njihovo enosmernost mogoče preseči s povezavo z drugimi orodji, najpogosteje z vključitvijo elektronske pošte.

Tip komunikacijskega razmerja

Razlikujemo med medosebnim komuniciranjem v razmerju eden z enim; skupinskim ali mrežnim komuniciranjem mnogi z mnogimi in množičnim komuniciranjem eden z mnogimi.

Oblika posredovane vsebine

Lahko gre za besedilo ali druge medije: začetni medij, ki je bil običajno posredovan prek računalniškega komuniciranja, je bilo besedilo, ki pa se danes vse bolj povezuje s sliko, z zvokom in videom ter pridobiva raznovrsten multimedijski značaj.

Značaj komunikacijskega razmerja

Ta vidik vključuje razliko med zasebnim ali javnim komuniciranjem: za zasebno komuniciranje naj bi bila značilna zaprtost, nedostopnost drugih udeležencev, za javno komuniciranje pa obča dostopnost in javna razkritost.

Tabela 2.1: Prevladujoča razmerja med komunikacijskimi orodji in izbranimi značilnostmi računalniško posredovanega komuniciranja

	prevladujoči tip komunikacijskega razmerja	odzivnost	značaj komunikacijskega razmerja	prevladujoči namen uporabe storitve	možni družbeni učinki na ravni posameznika
elektronska pošta	medosebna	asinhrona	zasebna	vzpostavljanje in ohranjanje stikov s fizično oddaljenimi ljudmi	vzpostavitev družbenih odnosov, vezi
sobe za kramljanje ² (IRC)	medosebna ali skupinska	sinhrona	zasebna ali javna	pogovarjanje, druženje in zabava	oblikovanje prijateljskih skupin, fan klubov itd.
interaktivni sistemi (MUD, MOO)	medosebna ali skupinska	sinhrona	javna	postavitev lastnega prostora in objektov v njem, druženje z drugimi, igra vlog in zabava	razkrivanje novih, virtualnih identitet
diskusijske liste, novičarske skupine	skupinska	asinhrona	javna	informiranje, izražanje mnenj in razpravljanje o izbranih temah	vklučitev v virtualne skupnosti
elektronske konference	skupinska	asinhrona	javna	izmenjava stališč in razpravljanje o določenih temah	vklučitev v virtualne skupnosti

Vir: Oblak (2000: 1060)

Elektronska pošta je najstarejša in najbolj priljubljena oblika komuniciranja na internetu. Je najenostavnejši način asinhronne izmenjave sporočil, ki običajno poteka med dvema uporabnikoma, interakcijo eden z enim pa preseže v primeru **diskusijskih list**, ko je sporočilo poslano na skupni naslov, nato pa prekopirano in poslano na vse naslove, shranjene na listi (Kollock in Smith, 1999: 5). Od nastanka računalniških omrežij nastopa kot najpogosteje uporabljano orodje dvosmernega komuniciranja. (Škerlep, 1998: 28, 29)

Sinhrono dvosmerno komuniciranje prek medija, ki lahko poteka po načelu eden z enim ali mnogi z mnogimi, danes omogočajo tri popularna orodja: **pogovorni kanali** (chat, talk) na lokalnih strežnikih ali na predstavitvenih mestih v okviru svetovnega spleta, **IRC** (Internet Relay Chat), ki tvori zelo popularen sistem komuniciranja prek več tisoč komunikacijskih kanalov, ter sistemi **MUD** (Multiple User Domain), ki tvorijo na tekstu osnovano virtualno resničnost, v kateri lahko uporabniki poleg sinhronega in asinhronega medosebnega in skupinskega komuniciranja gradijo tudi »softverske objekte«,³ ki tvorijo elemente teh virtualnih svetov. (Škerlep, 1998: 30)

² V nalogi jih bom imenovala klepetalnice.

³ *Avatar* je podobica, lutka ali ikona, ki predstavlja, kaj je njen avtor in kje je v virtualnem svetu. (http://www.islovar.org/iskanje_enostavno.asp?reset=true)

Forumi so prav tako primer dvosmernega asinhronega komuniciranja, vendar gre v tem primeru za komuniciranje mnogih z mnogimi. V Sloveniji so zelo priljubljeni in razširjeni. Udeleženci na forumih oblikujejo tematske sklope, v katerih se zbirajo sporočila na določeno temo, razvrščena v enakem časovnem zaporedju, kot jih je prejel strežnik. Na sporočila drugih udeležencev lahko odgovorijo takoj, po več mesecih ali pa nikoli. Nekateri forumi zahtevajo registracijo, na drugih pa lahko sodelujejo tudi neprijavljeni uporabniki. Razlika med forumi ter elektronsko pošto in diskusijskimi skupinami je ta, da so prvi tako imenovani mediji aktivne zvrsti, saj morajo ljudje sami izbirati skupine in sporočila, ki jih zanimajo; drugi pa so mediji pasivne zvrsti⁴, saj so sporočila ljudem poslana in od njih ne zahtevajo posebne dejavnosti (Kollock in Smith, 1999: 6).

Spletne strani so bile dolgo sredstvo za iskanje informacij in dokumentov, danes pa so tudi izhodišče za sinhrono in asinhrono komuniciranje, saj lahko vključujejo forume in sinhrono klepetalnice. Ker je brskanje po svetovnem spletu dobro znano večini uporabnikov interneta, je tovrstno komuniciranje dostopnejše, predvsem pa enostavnejše od učenja uporabe posebnih programov (denimo mIRC za uporabo sistema IRC). So vizualno in grafično bogatejše, vključujejo lahko tudi zvok in sliko, poleg tega lahko ena spletna stran uporabniku nudi različne možnosti komuniciranja, glede na njegove trenutne potrebe. (Kollock in Smith, 1999: 7, 8).

3. KLEPETALNICE IN FORUMI

Preden se lotim raziskovanja stilnih in jezikovnih značilnosti klepetalnic, je smiselno, da natančneje opredelim, kaj klepetalnice sploh so in kakšne so njihove značilnosti, ter pojasnim, zakaj bom v svoji nalogi pojem klepetalnic obravnavala nekoliko širše, kot je to pojasnjeno v prejšnjem poglavju.

Mnogi ljudje pojma klepet in klepetalnice omejujejo zgolj na situacije, ki potekajo v realnem času (Crystal, 2001: 129), torej na sinhrono situacije. V klepetalnicah v ozkem pomenu besede gre za *»istočasno sodelovanje v komunikacijskem procesu«* (Kranjc, 2003: 438). Kljub temu sem se odločila svoj predmet raziskovanja razširiti tudi na asinhrono klepetalnice, torej tiste, ki se dogajajo v odloženem času. Za raziskovanje obeh tipov internetnega klepetanja sem se odločila, ker imajo sinhrono in asinhrono klepetalnice nemalo skupnih značilnosti. *»Vključujejo več ljudi, izmenjava sporočil je pogosto anonimna, se nadaljuje v neskončnost,*

⁴ Angleško »pull« in »push« mediji.

uporabniki pa se morajo v obeh primerih soočati s širokim spektrom nepredvidljivih situacij» (Crystal, 2001: 130). Sinhrono klepetalnico naj bi bile z vidika uporabe jezika veliko bolj radikalne kot asinhrono in naj bi načenjale več tradicionalnih konvencij govornega in pisnega jezika. Vprašanja, ali so tudi v Sloveniji sinhroni klepeti bolj radikalni in inovativni kot asinhroni ter kakšne so razlike v uporabi jezika v obeh tipih klepetalnic, so bila prav tako razlog za opazovanje obeh tipov.

S pojmom klepetalnica bom v nadaljevanju torej označevala sinhrono klepetalnico v ozkem pomenu besede in asinhrono forumo. Na razlike med njimi bom, kjer bo potrebno, posebej opozorila.

Klepetalnice so za jezikoslovno raziskovanje zanimive tako na strukturni kot tudi na vsebinski ravni (Kranjc, 2001: 438). Raziskovanje klepetalnic in njihovih značilnosti v Sloveniji je zelo redko, kljub temu da raziskava RIS⁵ kaže, da med izbranimi nameni uporabe interneta izstopa prav neposredno komuniciranje (IRC, MSNmessenger⁶), več kot tretjina uporabnikov interneta pa mesečno obiskuje on-line skupnosti. Med njimi jih vsaj mesečno z lastnimi komentarji in predstavitvami sodeluje kar 44 % (www.ris.org).

Zanimivo bi se bilo vprašati, zakaj so raziskovalci jezika internetno klepetanje skoraj popolnoma prezrli, saj je prednost interneta namreč prav to, da imamo verjetno prvič v zgodovini možnost »v živo« opazovati, kako ljudje v svojem vsakdanjem življenju uporabljajo jezik. Poleg tega je, kakor šaljivo pripomni Tadej Praprotnik (2003: 2), »*terensko delo pri raziskovanju računalniško posredovanega komuniciranja precej preprosto: vključimo se v klepetalnico ali forum in že raziskujemo na terenu*«.

⁵ RIS Raba interneta v Sloveniji je akademski neprofitni projekt Centra za metodologijo in informatiko znotraj Fakultete za družbene vede v Okviru Univerze v Ljubljani. Poteka od leta 1996 in proučuje družboslovne vidike informacijske tehnologije, predvsem interneta in mobilne telefonije.

⁶ MSNmessenger lahko označimo kot nekakšno mešanico elektronske pošte in sinhronega klepeta. Od sinhronih klepetalnic se razlikuje po tem, da klepet ne poteka med anonimnimi uporabniki, njegova narava pa je izrazito zasebna.

3.1 Sinhrona klepetalnica

Kot že rečeno, sinhrona klepetalnica poteka v realnem času in se po svoji obliki najbolj približajo pravemu klepetu oziroma pogovoru, saj si udeleženci takšne klepetalnice izmenjujejo vloge govorca in poslušalca, kar je značilno za govorno komuniciranje. Seveda lahko pride pri takšnem pogovoru do neljubih zapletov, šumov in molka, saj je v klepet pogosto vključenih zelo veliko posameznikov.

Posameznik, ki želi vstopiti v sinhrono klepetalnico, se prijavi na strežnik in se tako vključi v pogovor, ki običajno že poteka, njegove besede pa se na zaslonu vseh udeležencev pojavijo takoj, ko jih odtipka. Ena izmed značilnosti sinhronih klepetalnic, ki ima, kot bomo kasneje videli, velik vpliv na jezik v klepetalnicah, je dejstvo, da se prisotnost v klepetalnici kaže zgolj z aktivnim pošiljanjem sporočil. Ker sinhrono klepetanje zahteva hitro odzivanje in pošiljanje sporočil, morajo biti udeleženci iznajdljivi, vsebina sporočila pa je pomembnejša kot slovnična pravilnost (glej Merchant, 2001).

Eden najbolj znanih sistemov za klepetanje je IRC (Internet Relay Chat Protocol), ki ga na spletni strani www.mirc.com opisujejo kot »*virtualni prostor, v katerem se lahko srečujejo in pogovarjajo ljudje s celega sveta. Na njem boste našli ljudi z raznolikimi interesi in idejami, različne teme ter se imeli možnost udeležiti skupinskih diskusij na enem izmed več tisoč kanalov na stotinah omrežij ali pa se zasebno pogovarjati z družino in s prijatelji, kjerkoli na svetu že so.*« (www.mirc.com)

IRC je osnovan na besedilu, uporabnik pa se klepeta udeleži s priključitvijo na strežnik in izbiro zelenega kanala. Poleg že obstoječih kanalov novi nastajajo tako, da se nekdo pridruži kanalu, ki še ne obstaja. S tem ga ustvari in v njem dobi status operaterja. Ta odloča, koliko ljudi je lahko na kanalu in kdo lahko vanj vstopi, ter izloča ljudi. Kanal obstaja, vse dokler je nanj priključen vsaj en odjemalec, in izgine, ko ni nikogar več. IRC je dokaj fleksibilen medij, saj omogoča tako medosebno kot skupinsko komuniciranje, ki je lahko zasebno ali javno (glej Uduč, 2003: 10). Uporabniki lahko namreč iz seznama izberejo osebo, s katero se želijo pogovarjati, in se umaknejo v zasebno sobo. Okno je sestavljeno iz dveh delov, seznama vseh uporabnikov na kanalu in pogovornega okna, v katerem poteka klepet. Vse, kar mora udeleženec narediti, je natipkati sporočilo, ki se bo pojavilo na zaslonih vseh udeležencev v kanalu, in sicer v časovnem zaporedju, v katerem so bila poslana. Zaradi velikega števila

udeležencev morajo pošiljatelji sporočil, kadar naslavljajo točno določeno osebo, to na začetku sporočila izpostaviti in tako pritegniti njeno pozornost. Med pogovorom se izpisujejo številna sporočila, ki signalizirajo, kdo se je na kanal prijavil, kdo ga zapušča ali pa je spremenil svoj vzdevek. Zaradi teh prekinitev je sledenje pogovoru izjemno težko. (Spiegel, 2001: 15, 16)

Za klepetanje v sistemu IRC se običajno uporablja program mIRC, vse več klepetalnic pa je dostopnih tudi prek svetovnega spleta. Spletne strani so, kot že rečeno, vizualno izpopolnjene in zato omogočajo grafično polnejše klepetanje.

3.1.1 Klepetalnice na spletnih straneh www.chat386.com in www.spletnascena.net

Za opazovanje sinhronega klepetanja sem izbrala dve klepetalnici na slovenskih spletnih straneh, in sicer www.chat386.com in www.spletnascena.net.

O spletni strani www.chat386.com ni veliko informacij, svojim uporabnikom pa ponuja elektronsko pošto, igre, povezave na spletno stran o digitalnih fotoaparatih, »*spletno stran za kvalitetno preživljanje prostega časa*« www.afnegunca.com in portal www.start386.com ter »*spletni čvek za vse starosti*« v obliki IRC-a. Za vstop v klepetalnico uporabnik potrebuje program java, od klasičnega IRC-a pa se razlikuje po tem, da je grafično bogatejša⁷ in omejena na enajst danih kanalov⁸, uporabnik torej ne more ustvarjati svojih. Za sodelovanje v klepetalnici prijava ni potrebna, sistem uporabniku samodejno izbere vzdevek, ki ga je v vsakem trenutku mogoče spremeniti.

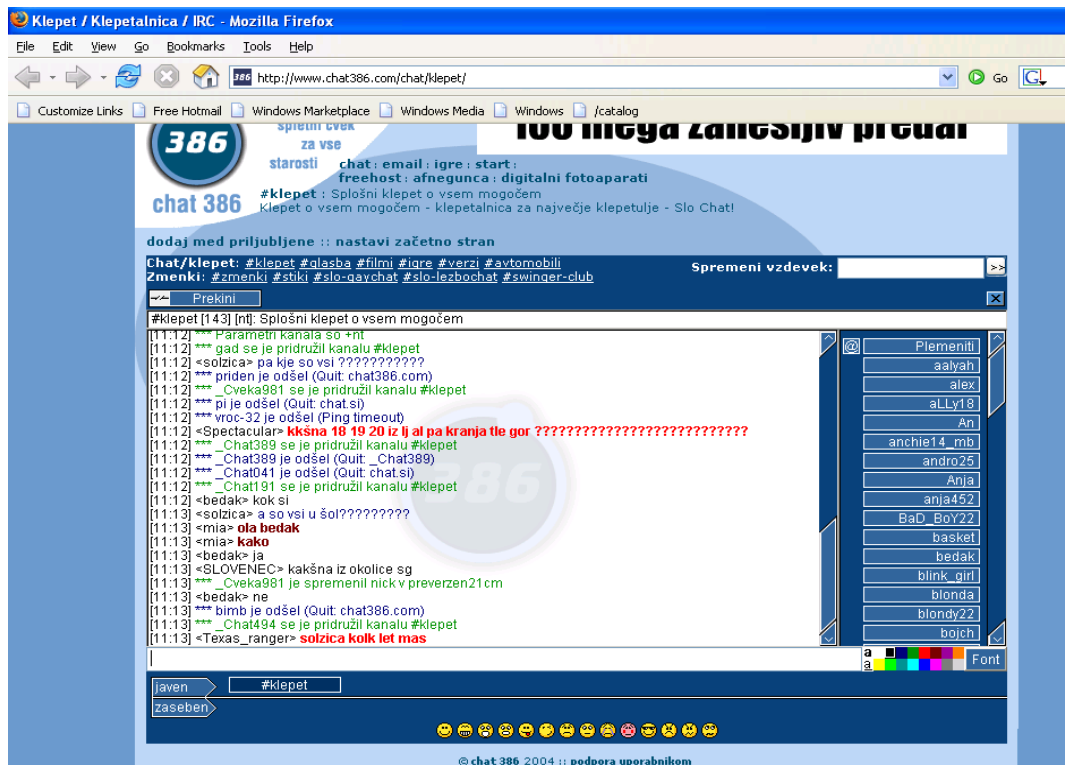
Za analizo sem si izbrala kanal #klepet, saj so bili tam uporabniki najbolj aktivni in razprava najživahnejša. Kanal #klepet je definiran kot »*splošni klepet o vsem mogočem*«, po pogovorih sodeč pa so na njem aktivni predvsem mladi (srednješolci). Opazovala sem ga dvakrat, in sicer 21. in 23. septembra 2005 dopoldne, vsakič približno 30 minut.

⁷ Namesto klasičnih smeškov lahko klepetalci uporabljajo podobe, kot so

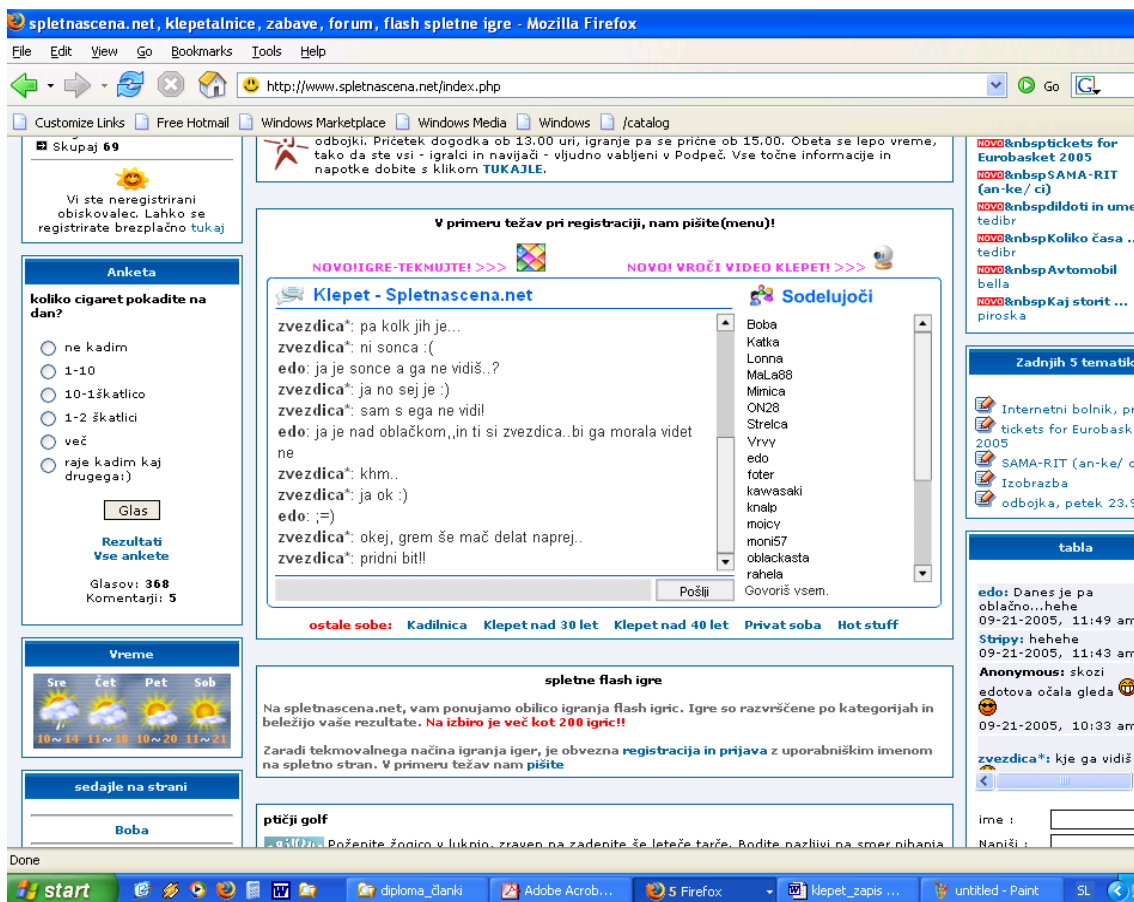

⁸ Kanali na spletni strani www.chat386.com so razdeljeni v dve kategoriji, in sicer chat/klepet, ki vsebuje #klepet, #glasba, #filmi, #igre, #verzi in #avtomobili, ter zmenki, ki so razdeljeni na #zmenki, #stiki, #slo-gaychat, #slo-lezbochat in #swinger-club.

Slika 3.1.1.1: #klepet na spletni strani www.chat386.com (21. september 2005)

Slika 3.1.1.2: Klepet na spletni strani www.spletnascena.net (21. september 2005)

Spletna stran www.spletnascena.net se razglša za »prijazno internet skupnost« ter registriranim⁹ in neregistriranim uporabnikom ponuja igrice, zabavo, tablo in forum, prireja pa celo spoznavna srečanja uporabnikov v Mostecu v Ljubljani. Klepetalnica je razdeljena na sobe Klepet, Kadilnica, Klepet nad 30 let, Klepet nad 40 let, Privat soba in Hot stuff, v njej pa lahko sodelujejo registrirani in neregistrirani uporabniki, ki jim sistem sam izbere vzdevek.¹⁰ Svoj stalni vzdevek posameznik dobi z registracijo in z njim sodeluje tudi na tabli in forumu.

Grafično je klepetalnica zelo skromna, uporabniki ne morejo izbirati barve črk, tudi smeški so omejeni na kombinacije znakov na tipkovnici. Od IRC-a se bistveno razlikuje po tem, da ne beleži, kdaj je bilo sporočilo poslano, prav tako tudi ne prijavljanja in odjavljanja uporabnikov. Premori niso zabeleženi in žal zapis klepeta daje vtis, da je ta tekoč, čeprav se je med opazovanjem izkazalo, da so premori med dvema sporočiloma lahko zelo dolgi.

Na spletni strani www.spletnascena.net sem opazovala osnovno pogovorno okno Klepet, saj so bile druge sobe prazne. Opazovala sem jo 21. 9. 2005 in 26. 9. 2005, za analizo pa sem izbrala dva klepeta, ki sta potekala približno 30 minut in sta bila po dinamiki pošiljanja sporočil podobna klepetom v prvi klepetalnici, torej premori med izjavami udeležencev niso bili dolgi.

3.2 Forumi

Kot primer asinhronih klepetalnic, v katerih pogovor poteka v odloženem času, bom v svoji analizi opazovala forume, ki so javni in enostavno dostopni, poleg tega pa so v Sloveniji izjemno priljubljeni. So tematsko določeni in zato omogočajo udeležbo zelo različnih ljudi, kar je za raziskovanje jezika vsekakor zanimivo. Na forumih velja predpostavka, da uporabniki ne prikrivajo svoje identitete in so tudi v resnici to, kar trdijo, da so. Forumi namreč niso fiktivski, temveč so namenjeni izmenjavanju informacij, iskanju nasvetov in izražanju mnenj (Donath, 1999: 30).

Forumov obstaja več vrst, danes pa so najbolj pogosti tisti, v katerih lahko sodelujemo kar prek internetnega brskalnika oziroma spletnih strani in zanje ne potrebujemo posebne programske opreme. Na strežniku, na katerem je shranjenih več forumov, se zbirajo vsa sporočila vseh sodelujočih. Programska oprema skrbi za shranjevanje novih sporočil in za

⁹ 23. septembra 2005 ob 16h je bilo teh 1.920.

¹⁰ Vzdevki so sestavljeni iz besedice afna in številke (npr. afna-2965).

razpošiljanje sporočil na posamezno temo. Shranjena sporočila so udeležencem vedno dostopna, zato lahko vsak odda svoj komentar ne glede na čas, ki je potekel od zadnjega prispevka. Uporabniki lahko na forumih običajno sodelujejo na dva načina: lahko se prijavijo in tako dobijo stalno uporabniško ime in geslo, lahko pa sodelujejo brez prijave. Nekateri forumi neregistriranim uporabnikom dopuščajo pošiljanje sporočil, na drugih pa imajo ti precej manjše pravice kot registrirani uporabniki in lahko sporočila le berejo.

Slika 3.2.1: Pravice neregistriranega in registriranega uporabnika na forumih portala Cosmopolitan (23. 9. 2005)

Ne, ne moreš dodajati novih tem v tem forumu	Da, lahko dodajaš nove teme v tem forumu
Ne, ne moreš odgovarjati na teme v tem forumu	Da, lahko odgovarjaš na teme v tem forumu
Ne, ne moreš urejati svojih prispevkov v tem forumu	Da, lahko urejaš svoje prispevke v tem forumu
Ne, ne moreš brisati svojih prispevkov v tem forumu	Ne, ne moreš brisati svojih prispevkov v tem forumu
Ne ne moreš glasovati v anketi v tem forumu	Da, lahko glasuješ v anketi v tem forumu

Sporočila na forumih imajo standardizirano obliko in so sestavljena iz več delov. Ker so ti različni od foruma do foruma, naj predstavim sestavo sporočil v opazovanih forumih. Sporočila na forumih portalov Cosmopolitan in Mobisux so sestavljena iz štirih delov. V glavi je zapisano, kdaj je bilo sporočilo objavljeno in kakšen je naslov sporočila. Na levi strani so podatki o avtorju. Te si lahko registrirani uporabnik oblikuje po svojem okusu, s klikom na ikono profil (www.cosmopolitan.si) ali pa s klikom na uporabnikov vzdevek (www.mobisux.com) se bralcu odpre okno, v katerem je zapisan avtorjev profil¹¹. Jedro je namenjeno sporočilu, avtor pa ima možnost citirati sporočilo, na katerega odgovarja. Uporabnik si lahko oblikuje tudi podpis, ki se avtomatično doda vsakemu sporočilu, ki ga napiše.

¹¹ Na portalu Cosmopolitan profil vključuje podatke o datumu registracije, številu objav, kraju, spletni strani, poklicu in konjičkih uporabnika, njegovo podobo ter stike (elektronsko pošto, naslov MSNmessenger in Yahoo messenger itd.). Tudi profil na portalu Mobisux vključuje podobne podatke. Poleg že navedenih lahko uporabnik vpiše svoj spol, avtomobil in tip mobilnega aparata, dodana pa je tudi njegova zaporedna številka. V obeh forumih dobijo uporabniki titule glede na število objavljenih prispevkov in zvezdice, ki označujejo njihovo priljubljenost.

Slika 3.2.2: Oblika sporočila na forumih Blodnje, tema To pa niso blodnje (www.mobisux.com) in Zdravje, tema Ples:) (www.cosmopolitan.si) - 23. 9. 2005

<p>amper stara sablja ☆☆☆</p> <p>Registriran od: 09.06.2005 Sporočil: 1164 Telefon: Nokia 6610i</p>	<p>Re: To pa niso blodnje [Re: krneki13] #2079420 - 22.09.2005 19:34</p> <p>to me je pa ganilo! ne vem, kako lahko sam vplivam</p> <p>lp</p> <p>----- bog te živi</p> <p>IN še moj rek: Več veš, manj veš (relativno gledano, seveda)</p> <p style="text-align: right;">Dodatne možnosti: </p>
<p>Naughty grl Cosmopolitanka ☆☆☆☆☆</p> <p>Pridružen/-a: Sat Sep 2004 21:58 Prispevkov: 1256 Kraj: Lj</p> <p>Nazaj na vrh</p>	<p>Objavljeno: Jun 21, 2005 18:12 Naslov sporočila: citiraj</p> <p>Pa sm čist prepričana, da je tema že bila ... sam je čist nikjer ne najdem 😊🤔 Drgač *5lk@* ns je pa kr nekej plesalk na forumu, če se ne motim ... Hehe, a ti pr Azri plešeš ne? Sm vidla vašo točko letos na državcu ... Ste bli kr v redu ... Definitivno se vid napredek 😊</p> <p>Naj Vas doseže nasmeh!</p> <p style="text-align: center;"> profil zs msnm </p>

Forumi so lahko moderirani ali nemoderirani. Moderatorji in administratorji skrbijo za urejenost foruma ter upoštevanje pravil uporabe. Pravila uporabe določajo primerno obnašanje uporabnikov (denimo, prepoved pripenjanja velikih ali avtorsko zaščitene datoteke; prepoved oglaševanja, prepoved odpiranja več tem z isto tematiko) in uporabo ustreznega jezika. Tiste, ki se ne vedejo primerno ali kršijo jezikovno in stilno normo,¹² lahko izločijo oziroma jim dajo prepoved sodelovanja (angleško ban¹³).

¹² Forumi so običajno moderirani in imajo postavljena določena pravila uporabe, mednje pa sodi tudi neke vrste eksplicitna jezikovna norma oziroma »izrecno izražena pravila o jezikovnih enotah in njihovi rabi, ki na podlagi neke avtoritete obvezujejo večje število govorcev, da jih v določenih priložnostih uporabljajo« (Škiljan, 1999: 166). Tovrstna eksplicitna pravila se običajno nanašajo na uporabo jezika v javni sferi, redkejša pa so v zasebnem komuniciranju. Jezikovna in stilna norma izbranih moderiranih spletnih klepetalnic sta zelo ohlapni ter posamezniku dopuščata veliko mero igrivosti in ustvarjalnosti, omejeni pa sta predvsem na primerno besedišče. Na portalu Mobisux dovoljeno izbiro jezikovnih sredstev najbolje ponazarja pravilo »Ne uporabljajte neprimernih izrazov - primerni izrazi so tisti, ki bi jih upali povedati tudi svoji mami.«; na portalu Cosmopolitan pa »Prepovedana je uporaba velikih črk - velike črke pomenijo KRIČANJE, kar pa je v nasprotju z e-bontonom. Velja za naslove, sporočila in za podpise, zato bodo uporabniki, ki uporabljajo velike črke kaznovani, JASNO?!«. Oba portala prepovedujeta žaljenje in od uporabnikov zahtevata argumentirano razpravo (»Ne žalite drugih uporabnikov foruma. Vsakdo ima pravico do svojega mnenja; če se z njim ne strinjate, to izrazite z argumentirano repliko.«; »Na forumu ni dovoljeno žaljenje oz. blatenje sogovornikov in podpihovanje k spolni, rasni, narodnostni ali verski nestrpnosti. Za debato raje uporabljajte argumente!«). (www.mobisux.com in www.cosmopolitan.si, 15. 1. 2006) Več pravil je navedenih v prilogah A in B.

¹³ Na forumu Mobisux se je iz angleške besede ban razvila interna šala, da je uporabnik, ki je dobil prepoved, šel v Banovce ali dobil aranžma v Banovcih.

Pomoč pogostih vprašanj¹⁴ na portalu Cosmopolitan administratorje in moderatorje definira tako:

Administrator je uporabnik, ki ima najvišjo stopnjo kontrole nad celotnim forumom (nastavitev pravic, nadzor nad uporabniki, kreiranje uporabniških skupin, določanje moderatorjev, ...). Prav tako vključuje vse pravice moderatorjev posameznih forumov. Moderatorji so uporabniki, katerih naloga je, da dan za dnem bdijo nad dogajanjem v forumu, ki jim je dodeljen. Poleg tega imajo pravico urejanja in brisanja objav, zaklepanja, odklepanja, premikanja, brisanja in deljenja tem forumov, ki jih moderirajo. Poskrbeti morajo, da uporabniki z objavami ne zaidejo izven teme, zaradi katere je bil forum ustvarjen, ter za to, da se objave z žaljivo in neustrezno vsebino čimprej odstranijo. (www.cosmopolitan.si, 23. 9. 2005)

Slika 3.2.3: Posredovanje moderatorja in administratorja na forumu Zdravje, tema Forum za orientalsko trebušne plese (www.cosmopolitan.si, 22. 9. 2005)

Avtor	Sporočilo
<p>jana 1 Sramežljivka ★</p> <p>Pridružen/-a: Fri Aug 2005 16:31 Prispevkov: 4</p>	<p>Objavljeno: Sep 21, 2005 21:04 Naslov sporočila: FORUM ZA ORIENTALSKO TREBUŠNE PLESE citiraj</p> <p>Končno bo narejen forum za ORIENTASKO TREBUŠNE PLESE.</p> <p>Najdete ga "REKLAME IZBRISANO S STRANI MODERATORJA"</p> <p>lp</p> <p>JANA</p>
<p>Nazaj na vrh</p>	<p>profil zs</p>
<p>Gregor Administrator ★★★★★</p> <p>Pridružen/-a: Mon Jun 2004 10:46 Prispevkov: 471 Kraj: Ljubljana</p>	<p>Objavljeno: Sep 22, 2005 9:27 Naslov sporočila: citiraj</p> <p>zaklep reklamiranje.....</p> <p>jana 1 zaslužiš si opozorilo še ena taka in letiš</p>
<p>Nazaj na vrh</p>	<p>profil zs</p>

Kot zanimivost naj navedem ugotovitve raziskovalcev, da ženske asinhrono klepetalnice, katerih moderatorji in administratorji skrbijo za red, predvsem za odstranitev agresivnih in žaljivih sporočil, rastejo in imajo veliko število aktivnih uporabnic. Ženske so aktivnejše in vplivnejše v okoljih, kjer pravila rabe primerne jezika nadzorujejo moderatorji in administratorji, ki jim je zaupano ohranjanje reda. Ne moti jih, če za pravila skrbijo moški

¹⁴ Angleško FAQ (Frequently Asked Questions).

(tudi na opazovanem portalu Cosmopolitan je nekaj administratorjev moških), pomembno je le, da jim je zagotovljeno okolje, v katerem ni groženj in nadlegovanja (Herring, 2000).

3.2.1 Forumi na spletnih portalih www.cosmopolitan.si in www.mobisux.com

Ker želim v svoji nalogi primerjati tudi komuniciranje moških in žensk ter poiskati razlike in podobnosti v stilu klepetanja med njimi, sem za analizo izbrala dva portala, za katera sem predvidevala, da ju bosta obiskovala različna spola. Poudariti pa moram, da so forumi na portalu Mobisux tako raznoliki in vsebinsko pestri, da jih obiskujejo tudi predstavnice ženskega spola.¹⁵

Portal www.cosmopolitan.si je spletna stran revije Cosmopolitan, ki je namenjena mladim ženskam, zato so tudi forumi na njih namenjeni predvsem bralkam. 23. septembra 2005 (ob 16h) je bilo na portalu registriranih 8.495 uporabnikov, ki so objavili 135.197 prispevkov.

Slika 3.2.1.1: Seznam forumov na www.cosmopolitan.si (23. september 2005)

Pomoč pogostih vprašanj Iščī Seznam članov Tvoj profil Prijava za pregled zasebnih sporočil Prijava Registriraj se

Vrni se na COSMO portal.

Danes je Sep 23, 2005 15:52
Cosmopolitan Seznam forumov Poglej neodgovorjena sporočila

Forum	Teme	Prispevkov	Zadnja objava
Cosmo Forum.			
 Ljubezen in seks Zadovolj(e)na v postelji.	241	15638	Sep 23, 2005 15:39 ribicak →
 Čustva Pomoč iz čustvenih stisk.	385	16215	Sep 23, 2005 15:14 uršy →
 Moda Novosti, trendi in nasveti.	220	15866	Sep 23, 2005 15:45 Dorotea →
 Lepota Vse o ličenju in negi kože.	312	14025	Sep 23, 2005 15:11 cosmy →
 Zdravje Za dušo in telo.	257	10544	Sep 23, 2005 15:36 Dorotea →
 Kariera Pomagamo z nasveti, strokovnjaki ...	144	3710	Sep 23, 2005 14:43 uršy →
 O moških Vse, kar nas zanima in še ne vemo o NJEM.	158	8748	Sep 23, 2005 15:49 Dorotea →
 Cosmo Zvezde Slavni na sto in en način.	186	17970	Sep 23, 2005 15:38 Dorotea →
 Splošno Knjige, potovanja, pikniki, zabava in druge zanimive reči...	566	29701	Sep 23, 2005 15:28 negica →

¹⁵ V forumih, v katerih so udeleženci obeh spolov, ženske objavljajo manj prispevkov kot moški, in redkeje vztrajajo, če na njihovo sporočilo ni odziva. Običajno so deležne manjšega števila odgovorov kot moški in težje nadzorujejo razvoj diskusije. Ker imajo v spolno mešanih forumih ženske majhen vpliv, na internetu obstaja veliko ženskih skupnosti, medtem ko so izključno moške zelo redke. (Herring, 2000)

Slika 3.2.1.2: Seznam forumov na www.mobisux.com (23. september 2005)

 Tehnologija	Tem	Sporočil	Zadnje sporočilo
 Mobilna telefonija - splošno Splošna debata na temo mobilne telefonije	22178	178283	 Nokia 6230i in ena čudna g... (GSMobil) - 26.09.2005 08:20
 Mobilna telefonija - tehnika Vprašanja s tehničnega področja mobilne telefonije	15957	71909	 Problem (polo01) - 26.09.2005 08:33
 Mobilna telefonija - pametni telefoni Sony Ericsson P9xx, Nokia 7710, Nokia 9300, Gtek 8010, Motorola A1000 ...	2939	28068	 Re: nokia 6680 vs n90 (iinkret) - 26.09.2005 00:41
 Telefonija Ostale vrste telekomunikacij - fiksna telefonija, ISDN, ADSL, VoIP ...	2288	20486	 snemanje pogovora na skype (Mr. Giany) - 25.09.2005 23:17
 Računalništvo Strežniki, omrežja, programski jeziki, profesionalna raba	20588	133648	 Re: Program za DOS v Win X... (Roberto) - 26.09.2005 08:13
 PDA in GPS Ročni računalniki, oprema ter poveztljivost z GSM, GPS navigacija	2490	14533	 Re: Klik na PPC - kako ins... (MiSkO) - 26.09.2005 08:01
 Avtomoto	Tem	Sporočil	Zadnje sporočilo
 Avtomobilizem splošno Vse, kar vas zanima in imate povedati o jeklenih konjičkih	22563	422111	 Re: kateri je ta avtomobil... (mlecnik) - 26.09.2005 08:55
 Tehnika in Pomoč Resne tehnične debate, ko gre pri avtu kaj narobe, sam svoj mojster, kje in kako avto popraviti	4634	43249	 Re: Safrane in Xara (mobiplavcek) - 26.09.2005 08:36
 Tuning, Styling in Avtoakustika Predelave, nadgradnje, avtoakustika	2768	47839	 Re: Woofer+ ojačevalec (lost1) - 25.09.2005 23:35
 Motocikli Kotiček za motoriste	933	10088	 Re: motocikel za potovanja (blum) - 26.09.2005 08:40
 Hobiji	Tem	Sporočil	Zadnje sporočilo
 Računalništvo za prosti čas Igre, dvd/divx, mp3, friziranje, internet	11567	85762	 Re: Čudn mp3 fail... (rikolus) - 26.09.2005 08:44
 Elektronika Elektronika, elektrotehnika, audio - video, ...	3630	24708	 Re: Par vprašani glede kab... (Leks123) - 26.09.2005 08:28
 Fotografija Digitalna in analogna fotografija	3014	28782	 Re: Pretočiti slike iz dig... (gvx) - 26.09.2005 07:59
 Čvek	Tem	Sporočil	Zadnje sporočilo
 Blodnje Kar ne spada nikamor drugam	23461	402408	 Re: Kater referendum bo na... (borut007) - 26.09.2005 08:55
 Zabava, glasba, film Debate o glasbi, glasbenih prireditvah, partijih, filmih in ostalih načinih preživljanja prostega časa	3470	31190	 Re: Juanes - la camisa neg... (ergo) - 26.09.2005 06:46
 Potovanja Počitnice, letovanja, popotovanja, ekspedicije	491	6661	 Re: Otvoritev smučarske se... (105) - 26.09.2005 01:56
 Šola in izobraževanje Resne in malo manj resne debate o šoli in učenju...	924	10936	 Re: Vpis na Fax (Leks123) - 26.09.2005 08:49
 Ljubezen in spolnost Ljubezen, spolnost, romantika, ...	1601	58166	 For the one that means the... (MissLelli) - 26.09.2005 08:48
 Življenjski slog Moda, zabava, kulinarika, družina, umetnost, literatura	2903	36968	 Re: Živa meja??? (pablohasan) - 26.09.2005 08:48
 Zavarovalništvo Avtomobilska, premoženjska, kapitalna in nezgodna zavarovanja ter obvestila in novice s teh področij	940	8251	 Re: EKN totalka->odjava... (pipikuku) - 26.09.2005 08:24
 Šport in rekreacija Vse vrste športov, od ribolova prek nogometa do F1 :)	3578	72056	 Re: Euro Basket 2005 (dinamovac) - 26.09.2005 08:44
 Podjetništvo Gospodarstvo, ekonomija, finance	1690	18224	 Re: Knjiga o DDV-jull! (rikolus) - 25.09.2005 22:13
 Politika Aktualne in manj aktualne politične peripetije	2327	59544	 Re: Bili smo nategnjeni??? (Had) - 26.09.2005 08:53
 Mobisux	Tem	Sporočil	Zadnje sporočilo
 Tehnična pomoč Vprašanja v zvezi z našimi storitvami in servisi V tem forumu lahko sodelujete tudi neregistrirani uporabniki.	970	6317	 Re: Prebrani posti se ne o... (Stefi) - 25.09.2005 11:17
 Predlogi Vaša kritika in predlogi za našo stran	416	4468	 Re: Titula (mitzy) - 25.09.2005 22:55

Legenda: Nova sporočila Ni novih sporočil Nova sporočila Ni novih sporočil

Portal www.mobisux.com naj predstavim kar z njihovimi besedami:

Portal Mobisux je največji slovenski tehnično-informacijski ter avtomobilski e-magazin v Sloveniji, ki deluje že od leta 1998. Dnevno spremljamo dogajanja iz sveta mobilnih komunikacij ter avtomobilizma. Obiskujemo vse važnejše dogodke doma in v tujini ter z njih poročamo. Vsebina je podprta z vsesplošnim forumom - skupnostjo, ki je nedvomno največja v Sloveniji. Na natečaju Izidor 2005 je portal Mobisux prejel prvo nagrado v kategoriji Skupnost in zasedel drugo mesto v kategoriji Novice in mediji. (www.mobisux.com, 23. 9. 2005)

23. septembra 2005 (ob 15h) je bilo na portalu Mobisux registriranih 39.266 uporabnikov, ki so objavili 1.953.925 sporočil v 199.619 temah.

4. JEZIKOVNE IN STILNE POSEBNOSTI KLEPETALNIC

4.1 Stil in stilistika

Ker so predmet moje diplomske naloge jezikovne in stilne značilnosti novih medijev, je smiselno, da pojasnim, kaj je stil, kaj vpliva na izbiro različnih stilnih sredstev in zakaj je obravnavana stila v jezikoslovju sploh pomembna.

Izraz stil uporabljamo v več pomenih, izvira pa iz grške besede *stylus*, ki je prvotno pomenila »kovinsko, koščeno pisalo z ostro konico na eni strani, s katerim so v starem in srednjem veku pisali na lesene povoščene ploščice« (www.oed.com). Sopomenka izraza stil je po Slovarju slovenskega knjižnega jezika beseda slog. Oba izraza lahko v sporočanju uporabljamo enakovredno, previdni pa moramo biti pri strokovnem izražanju, saj so nekatere stroke v svojo terminologijo vključile besedo stil, druge pa slog (Potočnik, 2004: 9). V jezikoslovju tako uporabljamo termin stil in ne slog.

Da stil in stilistika še zdaleč nista zgolj jezikoslovna pojma, kažejo mnoge razlage, ki stil v najširšem pomenu opredeljujejo kot »značilen način obnašanja, torej tudi govorjenja in končno oblikovanja /.../ besedila« (Kmecl, 1996: 43). Tudi Slovar slovenskega knjižnega jezika gesli stil in slog razlaga kot: »kar je določeno z izborom in uporabo izraznih, oblikovnih sredstev v posameznem delu ali več delih«¹⁶ (SSKJ). Olga Akhmanova (v Kalin

¹⁶ Zaimsek kar v slovarski razlagi problematizira Tomo Korošec, ki poudarja, da ima ta izrazito abstraktno referenco. Pojasnjuje, da je »v delu (recimo besedilu, sliki) nekaj, to »nekaj« pa določa izbor iz sredstev, torej ni

Golob, 2002: 31) prav tako poudarja, da je *»stil pojem, ki ga lahko apliciramo na katerikoli dve ali več entitet, če so si v bistvu enake, razlikujejo pa se v posameznostih, ki niso del temeljnih lastnosti, torej ki bistveno ne spreminjajo temeljnih značilnosti teh entitet«*. Stil torej predpostavlja izbiro, obstoj več enot, ki so si med seboj v bistvu enake, razlikujejo pa se v nekih drugotnih značilnostih.

Jezikovni stil je način jezikovnega izražanja, jezikovna stilistika pa veda o stilnih značilnostih besedil. Kmecl v svoji Mali literarni teoriji navaja Jurčičevo misel, da pri stilu *»ne gre za kaj, temveč v kaki sestavi in kako«* (Kmecl, 1996: 43). Da bi primerno ubesedili, kar želimo sporočiti, moramo jezik poznati in biti seznanjeni s širokim spektrom njegovih izraznih možnosti. Jezik je namreč v svoji temeljni funkciji namenjen prenašanju informacij, isto stvar pa je mogoče naslovniku sporočila prenesti na mnogo različnih načinov, ki segajo vse od strokovnega, neekspresivnega izražanja do izrazito čustvenega oziroma ekspresivnega. S stilom okrepimo ali oslabimo vsebino besedila, zato se moramo pri izbiri jezikovnih sredstev zavedati, da ne gre zgolj za okras, temveč za močno sredstvo prepričevanja in doseganja primerne odziva pri naslovniki (Šuster, 2004: 23).

Vsako sporočanje je torej rezultat namernega in k cilju usmerjenega izbora med sredstvi jezikovnega sestava, stil kot rezultat izbora med temi sredstvi pa je posledica avtorjevega hotenja in okoliščin sporočanja, ki jih jezikoslovna stilistika imenuje subjektivni in objektivni stilotvorni dejavniki.¹⁷ Naslovnik sporočila je v tem procesu zelo pomemben, saj je stilno učinkovanje odvisno predvsem od njega in njegovega razumevanja namere tvorca. (Kalin Golob, 2002: 31).

Izmed dejavnikov, ki vplivajo na to, kakšen stil in jezik bo izbral tvorec, je eden pomembnejših in za mojo raziskavo bistvenih dejavnikov tudi, ali bo sporočilo posredovano prek govorno-slušnega ali pisno-vizualnega prenosnika. Da je izbiranje v središču tvorjenja

sama beseda (sama barva) – potemtakem tudi ne inventar besed iz slovarja ali niz barv na slikarjevi paleti – ampak (formalno, abstraktno) načelo, kako so besede uporabljene, barve zložene v sliko. Slovarski kar bi za izčrpno analizo nadomestil z izrazom načelo (izbora), to pa je blizu načinu uporabe in slednje spet razumemo kot razmerje med tem, kar je v besedilu (sliki) z izborom uporabljeno, in tem, kar ni bilo (izbrano, uporabljeno), pa bi bilo lahko.« (Korošec, 1998: 7)

¹⁷ Med objektivne stilotvorne dejavnike štejemo funkcijo in cilj sporočila, namen tvorca, vrsto sporočila, jezikovni položaj in okolje, naslovnika, uporabljeno obliko sporočila, stopnjo pripravljenosti sporočila, uporabljeni kod in temo sporočila. Subjektivni stilotvorni dejavniki so povezani s posameznikom in vplivajo na individualne razlike v stilu in kompoziciji. Mednje uvrščamo intelektualno raven posameznika, izobrazbo, življenjsko izkušnost, razgledanost, poznavanje teme, odnos do naslovnika, značajske in duševne lastnosti in tako dalje.

sporočil, je bilo že poudarjeno, pri pisanju in govoru pa je ta proces različen, predvsem zaradi časa, ki ga imamo pri pisanju bistveno več. (Chafe, Danielewicz, 1987)

Toporišič v svoji Enciklopediji slovenskega jezika pojasnjuje, da je stil »izraba prostih variantnih danosti; zlasti sredstev kakega jezika; katerekoli jezikovne ravnine; časovnih, funkcijskih, socialnih zvrsti jezika; stalnih oblik sporočanja; zgradbenih značilnosti besedila; merjenosti besede; stilnih formacij; subjektivnega ali objektivnega tona. Kjer ni izbire, ni stila.« (Toporišič, 1992: 311) Pomembno dopolnilo te definicije je Saussurjeva dihotomija med langue¹⁸ in parole¹⁹. Stil kot pojav je namreč vsebovan v jezikovnem sporočilu, zato po tej dihotomiji spada k parole, torej k uporabi jezika, ne k jeziku kot sistemu (kot langue) (Korošec, 1998: 8). Stil kot rezultat izbora se kaže le v besedilu, v konkretni uporabi jezika.

Pri stilu gre torej za izbor jezikovnih sredstev. Vendar jezik niso le besede, na katere najprej pomislimo, kadar govorimo o izraznih možnostih jezika, temveč tudi njegova zvrstnost in način oblikovanja besedila. Ker se stil kaže na vseh ravneh besedila, raziskovanja jezikovnih in stilnih značilnosti klepetalnic ne moremo omejiti le na njegove delce, temveč moramo opazovati tudi, kako klepetalci besede in fraze povezujejo v stavke in povedi. V internetnem klepetanju namreč ne prihaja do novosti le v uporabi besedišča in igranju z raznovrstnimi tipografskimi simboli, o čemer bom več povedala v nadaljevanju, govorno obliko posnemata tudi skladnja in zgradba stavka (Glenewinkel, 2003).

Na novosti uporabe jezika v klepetalnicah vpliva cela vrsta stilotvornih dejavnikov. Nekateri so popolnoma tehnične narave, denimo velikost zaslona, zmogljivost računalnika in programska oprema. Na jezik in stil spletnih klepetalnic pa vplivajo še veliko število udeležencev, časovne omejitve in hitrost medija, ki so gotovo med najopaznejšimi stilotvornimi dejavniki, saj prav potreba po hitrem odzivanju in zgoščenosti vodi v opuščanje nekaterih slovničnih prvin in tvorjenje novih, krajših načinov komuniciranja. Zanimariti pa ne

¹⁸ Saussure pojasnjuje, da je jezik (langue) družbeni proizvod sposobnosti za govorico in množica nujnih konvencij, ki jih je sprejelo družbeno telo, da bi omogočilo uresničevanje te sposobnosti pri posameznikih. Jezik je v nasprotju z govorico celota na sebi in načelo klasifikacije. Je pridobljen, konvencionalen in je družbena institucija ter sistem znakov, ki izražajo ideje. Govorec se ga mora priučiti, vendar ga sam ne more niti ustvariti niti spremeniti. Obstaja namreč samo po nekakšni pogodbi med člani skupnosti. Je skladišče slušnih podob, pisava pa njihova otipljiva oblika. (Saussure, 1997:19 – 28)

¹⁹ Raba jezika (parole) je prav nasprotno raznolična in pestra, pripada individualnemu in družbenemu področju. Govor je individualno dejanje volje in razuma, v katerem je treba razlikovati kombinacije, s katerimi govorec uporablja jezikovni kod, da bi izrazil svojo osebno misel, in psihofizični mehanizem, ki mu omogoča, da te kombinacije povnanji. (Saussure, 1997:21 – 25)

gre niti vloge anonimnosti, saj ta po eni strani opogumlja ljudi, po drugi pa jih oropa identitete. Individualnost se v klepetalnicah kaže zgolj skozi uporabo jezika, zato je ta posebnega pomena pri pritegovanju pozornosti in ustvarjanju občutka pristnih medosebnih srečanj. Kot pri vseh vrstah sporočanja tudi pri spletnem klepetanju pomembno vlogo igrajo osebnostne značilnosti posameznika, s katerimi pa se v tej nalogi ne bom ukvarjala. Nekaj več pozornosti bom zgoraj naštetim dejavnikom in njihovemu vplivu na jezik posvetila v nadaljevanju.

4.2 Jezik in stil

Jezik interneta je pester in raznolik, zato ga je nemogoče obravnavati kot celoto. Kranjčeva se v svoji analizi jezika internetnih klepetov sprašuje, ali sploh lahko govorimo o jeziku interneta. Poudarja, da je pri analizi jezika interneta *»nujno upoštevati različna ozadja, potrebe, namene in vedenja njegovih uporabnikov«* (Kranjc, 2001: 436), in zato sklepa, da lahko govorimo o različnih jezikih interneta. Tudi Crystal v svoji raziskavi ugotavlja, da ima mrežna govornica²⁰ veliko različnih narečij (Olson, 2002: 494).

Elektronska pošta, ki jo pošljemo prijatelju, namreč ne more imeti enakih jezikovnih značilnosti kot uradna spletna stran kakšne državne institucije, saj naj bi se uradne in informativne spletne strani ravnale po ustaljenih jezikovnih normah in naj ne bi preveč podlegale specifičnostim interneta. Tista besedila, ki so namenjena široki množici bralcev, imajo namreč tako kot najbolj brani tiskani mediji velik vpliv na oblikovanje posameznikove in splošne jezikovne rabe ter jezikovne kulture. Takšna besedila morajo biti kar najbolj razumljiva čim širšemu občinstvu, njihova prvenstveno informativna funkcija pa jim ne dovoljuje pretiranega odstopanja od jezikovnih norm. (Verovnik, 2003: 147) Tega pa ne moremo trditi za vsakdanjo uporabo interneta, kamor sodijo tudi internetni klepeti.

4.2.1 Pisanje ali govorjenje?

Ljudje govorimo drugače, kot pišemo, vendar pa niti govorjeni niti pisani jezik nista enotna in v raziskovanju jezika se moramo zavedati, da ne obstaja samo en pisani, kakor tudi ne samo en govorjeni jezik. Znotraj vsakega izmed njiju obstaja kopica različnih stilov, nemalokrat pa se obe vrsti tudi prekrivata. Situacije, v katerih je govor zelo podoben pisanju, niso redke; tudi pisanje, podobno govoru, je mogoče najti. (Chafe, Danielewicz, 1987) Javni govor je stilno

²⁰ Prevod Crystalovega izraza Netspeak, ki ga uporablja Simona Kranjc (2003: 436).

pogosto bolj podoben pisanju kot govoru, saj je zapleteno strukturiran in formalen; kratko sporočilo, ki ga napišemo prijatelju ali družinskim članom, pa pogosto bolj spominja na govorjeni jezik kot na pisanje (Baron, 1998: 138). Nekateri raziskovalci (Cleland, Pickering, 2006) se sprašujejo celo, ali ne bi bilo bolj smiselno jezika deliti glede na njegovo dialoškost oziroma monološkost ali pa glede na interaktivnost oziroma neinteraktivnost.

Vprašanja, ali je jezik sploh smiselno deliti na govor in pisanje, so se torej pojavljala že v preteklosti, s pojavom računalniško posredovanega komuniciranja pa to vprašanje dobiva nove razsežnosti, predvsem če se lotimo raziskovanja internetnih klepetov. So ti govorjenje, pisanje, njuna mešanica ali popolnoma nova zvrst? (Zitzen, Stein, 2004: 985)

V sinhronih in asinhronih klepetalnicah²¹ se je razvil nov način komuniciranja, ki prepleta pisni in govorjeni jezik ter ga združuje s prvinami, ki so edinstvene za digitalno komuniciranje. Za komuniciranje v internetnih klepetih je značilno, da ne upošteva konvencionalnih jezikovnih pravil, dopušča vsakršno obliko izražanja, če je ta le razumljiva soudeležencem, in spodbuja nove oblike igranja z jezikom. Visoko zavedanje jezika, ki je ena izmed lastnosti skupnosti v klepetalnicah, vodi v virtuoznost njegove uporabe, ki se pogosto kaže v zavestnem kršenju konvencionalnih jezikovnih norm (Bechar-Israeli, 1995).

Mrežna govornica uporabnikov klepetalnic in v določeni meri tudi piscev zasebne elektronske pošte²² je nova vrsta komuniciranja, ki jo nekateri strokovnjaki imenujejo »nemogoči govor«²³ (Krolokke, 2003: 17), »pisani govor«²⁴ (Crystal, 2001: 25) ali »hitra pisna konverzacija«²⁵ (Merchant, 2001). Za internetne klepete je namreč značilno, da imajo, čeprav so besedila na internetu v veliki večini pisana in se prenašajo preko vizualnega prenosnika, »strukturno gledano obliko pogovora« (Kranjc, 2003: 438), na kar nenazadnje kažeta tudi pojma klepet in klepetalnica. Ker gre v internetnih klepetalnicah za pogovor oziroma klepet in ne dopisovanje, je eno izmed osnovnih pravil klepetanja na internetu, piši, kakor ljudje govorijo (Crystal, 2001: 25).

²¹ Mnoge značilnosti, ki bodo opisane v nadaljevanju, se pojavljajo tudi na drugih področjih interneta, predvsem v elektronski pošti. Tudi med sinhronimi in asinhronimi klepetalnicami lahko prihaja do razlik.

²² Raziskovalci elektronske pošte so pripomnili, da je ta kot pošiljanje pisem prek telefona (Girard v Baron, 1998: 144).

²³ Angleško impossible speech.

²⁴ V angleščini written speech.

²⁵ Angleško rapid written conversation. Ta izraz je zaradi poudarjanja hitrosti primernejši za sinhrono klepetalnico.

Katere so torej značilnosti govora in pisanja? Za govor je značilno, da je časovno vezan, spontan, poteka »iz oči v oči«, je ohlapno strukturiran, zaradi takojšnjega sprejema in odziva sogovorca ga je mogoče hitro prilagajati in spreminjati, povedano pa spremljajo še razlike v intonaciji, glasnosti in ritmu govora ter kopica neverbalnih sredstev. Prav nasprotno pa je pisanje načrtovano in urejeno ter vezano na prostor. Je vizualno dekontekstualizirano, zapleteno strukturirano in bogato z grafičnimi sredstvi (Crystal, 2001: 25, 28). Podrobneje so značilnosti govora in pisanja, ki mi bodo v pomoč pri pojasnjevanju lastnosti pisnega oziroma govornega jezika v internetnih klepetalnicah, predstavljene v tabeli 4.2.1.1.

Tabela 4.2.1.1: Razlike med govorjenjem in pisanjem

	<i>Govorno komuniciranje</i>	<i>Pisno komuniciranje</i>
1	Govor je časovno vezan, dinamičen, minljiv. Je del interakcije, v kateri sta oba udeleženca običajno prisotna, govorec pa ima v mislih določenega naslovnika (ali več naslovnikov).	Pisno komuniciranje je vezano na prostor, statično in trajno. Če je komuniciranje namenjeno široki javnosti, tvorec običajno ne ve natančno, kdo je naslovnik.
2	Med tvorjenjem in sprejemanjem sporočila običajno ni časovnih razlik. Spontanost in hitrost večine pogovorov onemogočata vnaprejšnje načrtovanje. Tvorec je med govorjenjem prisiljen razmišljati in neposredno oblikovati sporočilo, kar pomeni ohlapnejšo strukturo, ponavljanje, samokorekture. Intonacija in premori razdelijo dolge izreke na obvladljive enote, kljub temu pa so meje med stavki pogosto nejasne.	Med tvorjenjem in sprejemanjem je vedno časovna razlika. Pisec mora predvideti učinke besedila in se zavedati, da bodo njegovo sporočilo brali in interpretirali bralci v različnih okoljih. Pisec lahko svoje besedilo večkrat pregleda, popravi in preoblikuje, zato je to lahko natančno in zapleteno oblikovano. Enote besedila so zaradi uporabe ločil in členjenja jasno prepoznavne.
3	Udeleženci neposredne komunikacije (»iz oči v oči«), ki je najpogostejša za govor, se lahko zanašajo na neverbalna sredstva, kot so mimika in geste. Uporabljajo lahko besede, ki se nanašajo neposredno na situacijo in bi bile drugače popolnoma nejasne (npr. to, tam, zdaj, tukaj).	Ker med udeleženci komunikacijskega procesa ni vizualnega stika, se tvorec ne more zanašati na to, da bo kontekst pojasnil napisano. Prav tako ne more računati na takojšen odziv prejemnika. Zato se pri pisanju izogibamo nejasnim in dvomljivim izrazom.
4	Mnoge besede in konstrukcije so značilne samo za govor. Opolzke, nespodobne besede, sleng, narečja se uporabljajo predvsem v govoru, v pisanju pa so redke (literatura).	Nekatere besede in konstrukcije so značilne samo za pisno komuniciranje. Dolgi stavki in številna podredja se pojavljajo zgolj v pisanju, prav tako nikoli ne izgovarjamo nekaterih izrazov, kot so npr. dolga imena kemičnih spojin.
5	Govor ima družabno in fatično funkcijo v vsakodnevni in nenačrtovanih situacijah. Zaradi številnih prozodičnih nians in neverbalnih sredstev, ki ga spremljajo, je primeren za izražanje družbenih razmerij in osebnih mnenj.	Pisanje je primerno za navajanje dejstev, posredovanje idej in učenje. Zapisano je lažje hraniti, besedilo pa lahko vsak prejemnik bere, kot mu najbolj ustreza.
6	Med govorjenjem si je mogoče premisliti, še enkrat začeti in izjavo preoblikovati, toda napak in spodrseljav, ki so bili izgovorjeni, ne moremo vzeti nazaj. Govorec mora sprejeti posledice in živeti z njimi. Tudi prekinitve in hkratno govorjenje (»eden čez drugega«) so pogosti.	Napake, ki smo jih naredili v osnutkih besedila, lahko popravimo in izbrišemo, bralec končnega izdelka ne bo vedel, da smo jih kdaj naredili.
7	Za govor so značilne nianse v intonaciji, glasnosti govora, tempu in ritmu, ki jih ne moremo uspešno prenesti v pisano besedilo.	Tudi pisanje ima določene značilnosti, ki jih ni mogoče izgovoriti. Med najbolj očitnimi so strani, odstavki, naslovi, nekatera ločila. Urnikov in grafov, denimo, ni mogoče učinkovito prebrati, temveč jih je treba predstaviti vizualno.

Vir: povzeto po Crystal (2001: 26-28)

Slovnico se pisanje in govor razlikujeta po zapletenosti skladnje, saj pisci uporabljajo precej bolj zapletene in daljše stavčne strukture (Cleland, Pickering, 2006), medtem ko je govor, če zanemarimo v naprej pripravljene javne govore in nastope, preprostejši in ohlapnejši (Baron, 1998: 137). Najobičajnejša oblika prostega govorjenja je pogovor o vsakdanjih rečeh, med katerim ljudje uporabljamo praktičnosporazumevalni jezik. To je jezik, ki ga *»uporabljamo v navadnih pogovorih, besede, ki se uporabljajo v takih sporočilih, uporabljamo skoraj vsi; povedi in stavki so kratki, načeloma preprosti, nezapleteni. V pogovorih je beseda lahko zelo živa in pristna, če besedilo pogovora zapišemo, se nam dostikrat zdi nerodno in neelegantno«* (Toporišič, 2000: 28). Ker je prosto govorjenje najtežje, so pojavi, kot so pretrganost, preskakovanje iz ene skladenjske oblike v drugo, delna nestrjenost in slabša povezanost posameznih delov besedila, njihova medsebojna slabša usklajenost, ponovitve in negladkost, pogosti. (Toporišič, 2000: 32)

Ena izmed ključnih značilnosti govornega jezika je kratkost in jedrnatost izjav, saj se govorec pri naglem tvorjenju sporočila ne more osredotočiti na velike količine informacij. Zapletene stavčne konstrukcije v pogovoru pogosto povzročajo težave, kot so zatikanje, ponavljanja, preoblikovanja. Govor je namreč omejen na tvorčev kratkoročni spomin, nezmožnost osredotočanja na velike količine informacij pa omejuje konstrukcijo daljših in bolj zapletenih stavčnih struktur. Ker tvorjenje zapletenih povedi zahteva več časa in truda, kot ga imajo govorniki pri tvorjenju sporočil običajno na voljo, je zanje značilno verižno kopičenje izjav, med katerimi delajo premore, ki pogosto niso povezani s koncem stavka, temveč označujejo konec vsebinsko povezane in zaključene celote. Ker govor ni sistematičen, do takšnih zaključkov pogosto pride prehitro, zato govorniki dodajajo nove ideje in poznejše domislice, ki jih na prej izrečeno navezujejo s preprostimi vezniki (in, pa, ker, zato). (Chafe, Danielewitz, 1987)

Razlike med pisanjem in govorom se kažejo tudi v besedišču. Pisanje je počasno, pisec ima vedno možnost popravljanja in iskanja ustrežnejših izrazov, govor pa običajno nastaja v naglici in sproti. Za pisani jezik je značilna uporaba daljših besed in pestrejšega besednega zaklada (Cleland, Pickering, 2006). Govorec nima časa za izbiranje besed in običajno uporabi tisto, ki se je najprej spomni. Zaradi razlik v času, ki ga imamo na razpolago za iskanje besed, govorniki uporabljajo manjši spekter besedišča kot pisci, raznovrstnost besed je zato manjša. Govorniki se tega zavedajo, zato pogosto parafrazirajo in uporabljajo različna jezikovna sredstva, s katerimi pokažejo, da izbrana beseda ni najprimernejša. Besede, namenjene

vsakdanjemu pogovoru ali formalnemu pisanju, so različne, nekatere le redko izgovorimo, drugih ne moremo zapisati. Govorjeni jezik je v splošnem bolj inovativen kot pisni, svežina in novosti zato odtehtajo njegovo časovno omejenost. V govoru namreč pogosteje uporabljamo nove besede, ki pa lahko počasi preidejo v pisni jezik in se ustalijo kot jezikovna norma. (Chafe, Danielewicz, 1987)

Besedišče vsakdanjih pogovorov seveda niso le splošnopogovorni izrazi, temveč tudi slengizmi in narečja. Tovrstne izraze le redko zapisujemo, če ne želimo načrtno pričarati določenega vzdušja, kraja ali časa. Za sleng je značilna nenavadnost (nekonvencionalnost) izražanja, ki se razodeva v močni spolni zainteresiranosti in zavzetosti oziroma v upiranju večji urejenosti, preziranju družbene, starostne, izobrazbene slojevitosti. V izražanju se kaže v večno novih poimenovanjih vsega erotičnega in seksualnega ter za to, kar telo sprejema vase, za duševna stanja in značajske lastnosti, čustvovanja, družabno uveljavljanje. To, kar je »in«, pa se zelo hitro menjava, saj je treba ves čas biti čim manj odvisen tudi od svojega lastnega izročila. (Toporišič, 2000: 25) Zemljepisna narečja »so najpogosteje posebne oblike kakega jezika na čisto določenem (prvotno kmečkem) zemljepisnem območju« (Toporišič, 2000: 23), poleg njih pa poznamo tudi pokrajinske pogovorne jezike, ki »nastajajo kot zemljepisno nadnarečje, /.../ najbolj pa se kažejo v uporabi izposojenk, ki v knjižni jezik niso sprejete« (Toporišič, 2000: 21).

Vse navedene značilnosti lahko opazimo tudi v klepetalnicah. Kratkost, hitrost in izogibanje dolgovezenju so posledica hitrega menjavanja tem (Biller, Buehler, 2004). Ker v sinhronih klepetalnicah poteka več klepetov hkrati, morajo uporabniki pozornost posvečati spremljanju svoje pogovorne niti, kar pomeni, da za zapletene stavčne konstrukcije ostane malo časa. Pri klepetu za časovno vezano komuniciranje, ki zahteva takojšen odziv. Je minljivo,²⁶ spontano, v precejšnji meri ohlapno strukturirano in ima družabno funkcijo (Crystal, 2001: 29, 42). Ljudi združuje v majhne izkustvene svetove, v katerih se dogajajo enkratni in neponovljivi dialogi (Denzin, 1999: 112).

Primerna in popolna oblikovanost v klepetalnicah nista najpomembnejši cilj, zato so stavki pogosto zelo kratki. Kdor izgublja čas z zapletenimi strukturami, zamudi primeren trenutek za

²⁶ Minljivost je ena izmed lastnosti, ki je značilna predvsem za sinhrono klepetalnico. V asinhronih se sporočila namreč ohranjajo, tudi zahteva po takojšnjem odzivu je v asinhronih klepetih razumljena drugače, saj gre pri sinhronem klepetanju za sekunde, medtem ko je pri asinhronem ta čas lahko daljši.

svoje sporočilo. Skladenjska pravila se zato zrahljajo, uporaba eliptičnih in enobesednih stavkov je zelo pogosta. Odvisni stavki so nepopolni in se pogosto pojavljajo brez glavnega stavka. Pomembno je le, da delci povedi zadostujejo za razumevanje. (Hess-Luttich, Wilde, 2003) Če je poslano sporočilo popolnoma nerazumljivo, ga lahko klepetalec preoblikuje oziroma parafrazira (Glenewinkel, 2003).

Četudi skladnja in besedišče klepetalnic posnemata govorjenje, se internetni klepet v mnogih bistvenih značilnostih razlikuje od vsakdanjega govornega komuniciranja. V klepetalnicah sogovorec zazna le tvorčeva hotena sporočila, saj ne more opazovati njegovega nehotenega oziroma nezavednega vedenja (Praprotnik, 2003: 110). Ko v klepetalnici pošljamo sporočilo, ga naslovnik prejme šele, ko je v celoti natipkano in smo se odločili, da ga bomo poslali. Dokler ne pritisnemo tipke »enter«, s katero pošljemo svoje sporočilo, sogovornik ne more vedeti, kaj mu želimo povedati. Zato se na naše besede ne more odzivati med tem, ko te nastajajo. Ne more nam, denimo, prikimavati ali izražati nestrinjanja. Tvorec sporočila tako ne more vedeti, kakšen učinek bo imelo sporočilo, in ga zato ne more prilagajati odzivom naslovnika, ta pa je »obsojen« na čakanje, preden sploh izve vsebino in se nanjo lahko odzove. Takšna situacija je vsekakor zelo drugačna od kompleksne realnosti vsakdanjega pogovora (Crystal, 2001: 30), v katerem lahko prejemnik že med nastajanjem sporočila izrazi svoje mnenje, vskoči v besedo.

Razlika med ritmom vsakdanjega pogovora in internetnega klepeta se kaže tudi v hitrosti odgovora. Interakcija v klepetalnici je namreč veliko počasnejša od pogovora, poleg tega jo spremlja negotovost, ali bo do odgovora sploh prišlo. Prejemnik se lahko odzove v nekaj sekundah, po več mesecih (v asinhronih klepetalnicah), lahko pa iz različnih razlogov nikoli ne odgovori (Crystal, 2001: 33).

Tišina in prekinitve so v vsakdanjem pogovoru običajno nezaželen pojav in udeleženci se čutijo dolžni ohranjati tekoč pogovor. Da bi se izognili neprijetnim premorom in tišini, vložijo veliko truda, posledica tega pa je dobro znano kramljanje²⁷ oziroma fatična funkcija jezika, ki po Jakobsonu pomeni naravnost k stiku, njen namen pa je vzpostaviti, nadaljevati ali pretrgati komuniciranje, preveriti, ali kanal deluje, pritegniti pozornost sogovornika in potrditi, da je ta še zmeraj pozoren (Jakobson, 1989: 156, 157).

²⁷ Angleško small talk.

Tišina v sinhronih klepetalnicah je še precej bolj zapletena kot tišina v pogovoru, saj so lahko vzroki zanjo zelo različni. V vsakdanjem pogovoru ljudje ne moremo kar tako zapustiti prizorišča in sogovorca pustiti samega, saj se zavedamo, da je to družbeno nesprejemljivo, nesramno in neolikano. Poleg tega med pogovorom sogovorca, ki je tiho, vidimo, zato lahko opazujemo njegovo vedenje in ugotovimo, ali je sploh pozoren na to, kar mu pripovedujemo. V klepetalnici prav nasprotno ne moremo vedeti, ali je soudeleženec namenoma tiho ali pa je odšel. Morda je v poplavi drugih sporočil zgrešil naše sporočilo in se sprašuje, zakaj smo mi tiho. (Zitzen, Stein, 2004: 997, 998) Klepetalci zato svojo odsotnost pogosto v naprej napovejo in pojasnijo, ali odhajajo za kratek čas ali pa se dokončno poslavlajo.

Primer 4.1: Napoved in pojasnjevanje odsotnosti v sinhronih klepetalnicah

zvezdica*: okej, grem še mač delat naprej..	<TINA> DIJO
zvezdica*: sam mal da mail odpišem..	<TINA> MORM IT
Rastko: zdj pa grem jst mau delat...	<TINA> ŠKODA
<miska18> ehmm grem jst začet s prfoksi a velja	<TINA> BLO JE LEPO
inferno	<TINA> Z VAMIO

www.spletnascena.net (23. in 26. 9. 2005); www.chat386.com (23. 9. 2005)

Tišina in odsotnost se v klepetalnicah med seboj ne razlikujeta, zato so udeleženci ves čas prisiljeni pošiljati sporočila, če ne želijo biti pozabljeni (Donath, Karahalios, Viegas, 1999: 3). Če je kdo tiho, to najpogosteje pomeni, da je za svoje komunikacijske partnerje in partnerice izgubljen, da ga je nekaj odvrnilo od zaslona. Prav zato udeleženci pogosto pišejo in pošiljajo sporočila zgolj zato, da signalizirajo svojo prisotnost (Praprotnik, 2003: 110, 115). Tveganje, da bi se pogovor nenadoma končal, je veliko, saj lahko vsak klepetalec odide, kadar želi. Ker se klepetalci zavedajo, da lahko tišina povzroči konec klepeta, so nanjo posebej občutljivi. Vprašanja, ki jih v vsakdanjem pogovoru le redko postavimo in se nanašajo na odsotnost komuniciranja, so zato v klepetalnicah izjemno pogosta.

Primer 4.2: Vprašanja, ki se nanašajo na odsotnost komuniciranja

pa kje so vsi ??????????;
če je kdo kle seveda;
dejte se kej pogovarjat no

www.chat386.com (21. 9. 2005) in www.spletnascena.net (23. 9. 2005)

Do molka in prekinitev seveda prihaja tudi v vsakdanjih pogovorih, vendar imamo ljudje za takšne primere »izdelane strategije za pridobivanje, vzdrževanje in predajanje vlog« (Kranjc, 2003: 439), ki situacijo hitro razjasnijo. Ena izmed strategij uspešnega govornega komuniciranja, ki se je naučimo že v zgodnjem otroštvu in je tako temeljna, da se njenega

pomena niti ne zavedamo, je menjavanje vlog. Pogovor običajno poteka tako, da si udeleženci izmenjujejo vloge govorca in poslušalca, da bi se izognili prekinitvam in motnjam ter hkratnemu govorjenju. To lahko poteka po različnih vzorcih,²⁸ časovni intervali so prav tako različno dolgi. Bistveno pa je to, da pogovor poteka v realnem času, zato lahko poslušalec ves čas spremlja govor drugega in predvidi, kdaj lahko sam prevzame vlogo govorca (Markman, 2005). Izmenjavanje vlog in kar najmanjši časovni razmik med izjavami udeležencev torej tvorita uspešno in povezano komuniciranje.

Le bežen pogled na klepet na internetu, posebej če je udeleženih več ljudi, pokaže, da je ta v nasprotju z večino načel uspešnega komuniciranja, saj so nekoherentnost, ohlapnost in razdrobljenost prej pravilo kot izjema (Krolokke, 2003: 17). Kot sem že omenila, se menjavanje vlog v klepetalnicah (tu gre predvsem za sinhrono klepete) bistveno razlikuje od pravega pogovora, saj je nastajanje sporočil vse do odločitve, da ga bomo poslali, izolirano in ga soudeleženci ne vidijo. Vrstni red menjavanja vlog je prav nasproten kot v pogovorih: najprej ustvarimo sporočilo in šele, ko ga pošljemo, drugi vidijo, da smo govorili. Govorec za druge torej postanemo šele takrat, ko smo nehali govoriti in smo vlogo govorca že predali drugim. (Zitzen, Stein, 2004: 991-993)

Klepetalnice so zasnovane tako, da lahko več ljudi piše sporočila hkrati, v pogovornem oknu pa se bodo izpisala linearno, glede na to, kdo je prvi sporočilo poslal. Mnoga vprašanja, pozdravi in komentarji zaradi hkratnega pošiljanja sporočil v sinhronih klepetih izzvenijo v prazno ali pa dobijo odgovor po številnih motnjah in prekinitvah drugih udeležencev.

Primer 4.3: Razdrobljenost komuniciranja v sinhroni klepetalnici

```
[11:12] *** Tema pogovora je Splošni klepet o vsem mogočem
[11:12] *** Parametri kanala so +nt
[11:12] *** gad se je pridružil kanalu #klepet
[11:12] <solzica> pa kje so vsi ??????????
[11:12] *** priden je odšel (Quit: chat386.com)
[11:12] *** _Cveka981 se je pridružil kanalu #klepet
[11:12] *** pi je odšel (Quit: chat.si)
[11:12] *** vroc-32 je odšel (Ping timeout)
[11:12] <Spectacular> kkšna 18 19 20 iz lj al pa kranja tle gor ??????????????????????????????
[11:12] *** _Chat389 se je pridružil kanalu #klepet
[11:12] *** _Chat389 je odšel (Quit: _Chat389)
[11:12] *** _Chat041 je odšel (Quit: chat.si)
[11:12] *** _Chat191 se je pridružil kanalu #klepet
[11:12] <bedak> kok si
```

²⁸ Kranjčeva navaja verižni, oklepajoči, razvijajoči, mešani in eliptični mešani vzorec (Kranjc, 2003: 439).

[11:13] <solzica> a so vsi u šol?????????
[11:13] <mia> ola bedak
[11:13] <mia> kako
[11:13] <bedak> ja

www.chat386.com (23. 9. 2005)

Sklenem lahko, da mrežna govorica klepetalnic ni ne govor ne pisanje, temveč nekaj popolnoma novega. Je več kot skupek pisnih in govornih značilnosti, zato jo upravičeno lahko razumemo kot čisto novo vrsto komuniciranja, ki izbira jezikovna sredstva obeh in jih prilagaja posebnim okoliščinam, v katerih nastaja. Jezik internetnega klepetanja, kakor tudi jeziki nekaterih drugih storitev interneta, je »*hibridni jezik*« (Krolokke, 2003: 18). Ni ne govor, ne pisanje, temveč v različnih okoliščinah kaže značilnosti obeh. Ko ljudje pišejo v elektronskem mediju, prilagajajo pravila govorjenega in pisnega jezika svojim lastnim komunikacijskim potrebam (Davis in Brewer v Crystal, 2001: 47).

Internet je jezikovna revolucija prav v tem, da spreminja naše dožemanje jezika in predstavo o ločenosti na pisanje in govor ter vnaša novo dimenzijo v raziskovanje jezika. Prav zato ga ne smemo dojemati kot grožnjo obstoječim oblikam komuniciranja, temveč kot dopolnilo, ki z novimi, neformalnimi, na trenutke celo bizarnimi jezikovnimi oblikami krepi naše jezikovno zavedanje in občutljivost za razlike v jeziku. (Crystal, 2001)

4.2.2 Hitrost

Govor je torej vedno svež in govorec izrečenega ne more vzeti nazaj, besedilo v klepetalnici pa lahko pred pošiljanjem še enkrat preberemo, popravimo, preuredimo in mu dodamo ustrezna čustva (Denzin, 1999: 112), prav tako kot lahko to naredimo v tradicionalnih oblikah pisnih sporočil. Vendar pa dosedanje raziskave predvsem sinhronega klepetanja ugotavljajo, da je hitro odzivanje v internetnem klepetu tako pomembno, da vsakršno pregledovanje, popravljanje in dodelava besedila postanejo odveč (Merchant, 2001). Kombinacija prostorskih, časovnih in družbenih omejitev pomembno vpliva na obliko internetnega komuniciranja v klepetalnicah. Dejavniki, kot so velikost zaslona, povprečna hitrost tipkanja, kratek čas odzivanja, potegovanje za pozornost, število udeležencev in hitrost komuniciranja, prispevajo k razvoju določenih značilnosti tovrstnega komuniciranja. Želja po zgoščenosti se kaže v zelo kratkih izjavah in različnih oblikah krajšav. (Werry, 1996: 53) Udeleženci poskušajo namreč pri klepetanju zmanjšati neosebno naravo elektronskega komuniciranja in

pričarati pristnost vsakdanjih medosebnih srečanj (Krolokke, 2003: 18), hitrost odzivanja pa je eno izmed sredstev tovrstnega posnemanja vsakdanjih pogovorov.

Vrlina uspešnega klepetalca je prav hitro odzivanje in osebe, ki počasi tipkajo ter potrebujejo veliko časa za razmislek, so za svoje komunikacijske partnerje in partnerice pogosto izgubljene oziroma so v podrejenem položaju (Praprotnik, 2003: 116). V spodnjem primeru se udeleženka miska18 uspešno udeležuje treh pogovorov, ki jih označujejo različne barve, hkrati in svojih sogovornikov na odgovore ne pusti dolgo čakati.

Primer 4.4: Pogovorne niti v sinhroni klepetalnici

[10:19] <Srce_od_momka_> Miska18.....???

[10:19] <miska18> da da ja sam

[10:19] <sarma> tina spet si gor

[10:19] <kyle> daaan

[10:20] <TINA> JA VALDA SPET SM GOR

[10:20] <Srce_od_momka_> sta se radi...mlada damo....?

[10:20] <kyle> kdo za chat?

[10:20] <TINA> AJA ZLATKA JE SARMA KLEMN

[10:20] <mety> ojla

[10:20] <TINA> TOK DA VEŠ

[10:20] <INFERNO> rog ms teps adlav aj

[10:20] <miska18> hehe čakam da se mi završi čaj

[10:20] <TINA> GREMO JO MAL JEBAT

[10:20] <TINA> HAHAAHHA

[10:20] <INFERNO> nmlek amras ej aktalz aja

[10:20] <miska18> čas*

[10:20] <Srce_od_momka_> hehe

[10:20] <komju> sarma peder en

[10:20] <INFERNO> sev ad kot

[10:20] <Srce_od_momka_> da da

[10:20] <eminchy> o folk

[10:20] <INFERNO> tabej lam oj omerng

[10:20] <miska18> infernoo:@

[10:20] <TINA> SAM SARMA JE PROV GRD EJ

[10:20] <kyle> hellooo ppl

[10:20] <INFERNO> kaj?:-S

[10:20] <TINA> A JE TKO ZLATKA

[10:20] <miska18> živciraš me

[10:20] <TINA> A

[10:21] <miska18> :@grrrrrr

[10:21] <TINA> JA JA

[10:21] <INFERNO> ok pol bom pa nehu

[10:21] <TINA> TOČNO TO

[10:21] <INFERNO> :-S

[10:21] <Srce_od_momka_> Koji imas cas..?

[10:21] <miska18> prosim ja

[10:21] <kyle> someone for chat??

[10:21] <sarma> tina ne žali handanoviča k je prav kul model

[10:21] <miska18> imam filozofiju

[10:21] <miska18> (H)

[10:21] <vancy> kkao sze ljudi

[10:21] <INFERNO> :-S

[10:21] <Srce_od_momka_> aha....

[10:21] <vancy> miskaa

[10:21] <TINA> JA

[10:21] <miska18> vancyy

[10:21] <TINA> KLEMN SARMA JE ZLATKA

[10:21] <komju> sarma čefurka ena

[10:21] <TINA> BRAVO

[10:21] <miska18> inferno

[10:21] <TINA> PROSM

[10:21] <miska18> skod si že ti

[10:21] <vancy> miska kako si

[10:21] <potrebna368> kako smo

[10:21] <INFERNO> infernal eternal :-D(H)

[10:21] <sarma> tina pej v rit

[10:21] <TINA> NI ZA KEJ PA ŠE KDAJ

[10:21] <miska18> ej zaspano..ti vancy

[10:21] <Srce_od_momka_> ti bas puno filozofiras...???

[10:22] <komju> zlatka patka

[10:22] <TINA> MA PEJT TI U RT TI P..... ENA

[10:22] <Srce_od_momka_> hehe

[10:22] <potrebna368> klemen peder en

[10:22] <miska18> haha pa ja trenutno uopče ne filozofiram

www.chat386.com (21. 9. 2005)

Klepetalci v želji po hitrem in učinkovitem komuniciranju razvijajo številne strategije, ki omogočajo ohranjanje čim bolj tekočega pogovora. Če je sporočilo namenjeno točno določeni osebi, dodajo vzdevek, ki pritegne pozornost. Ker se zavedajo, da so med tipkanjem sporočila

za druge udeležence nevidni, daljše prispevke sami razbijejo na več sporočil. S tem sproti signalizirajo svojo prisotnost, hkrati pa soudeležencem omogočijo odzivanje že med nastajanjem sporočila, kar klepet še dodatno približa pravemu pogovoru.

Primer 4.5: Prispevki, razdeljeni med več sporočil

edo: poslal sem ti ravno pošto
edo: dobr preber
edo: in res je to
Stripy: ok, grem brat

Rastko: lahka se gremo skrivat
Rastko: k se bom nekam skriu
Rastko: pol pa tam čepeu
Rastko: dokler me nau kdo najdu

www.spletnascena.net (21. 9. 2005)

www.spletnascena.net (26. 9. 2005)

Prav hitrost, ki tvorcu sporočila ne omogoča, da bi do konca razvil misel in natančno ubesedil svoje mnenje, zahteva fleksibilnost on-line jezika, ki uporabnikom omogoča, da poleg že obstoječih načinov komuniciranja ustvarjajo nove, kadar jih potrebujejo (Krolokke, 2003: 18). Ker je internetno klepetanje oropano znakov prijaznosti in topline, kratka sporočila, sestavljena le iz nekaj besed, pa lahko zvenijo hladno, grobo in nesramno, so uporabniki razvili celo vrsto sredstev, ki poudarjajo neformalnost in prijateljsko vzdušje (Crystal, 2001: 38–41). Vključevanje različnih neverbalnih komunikacijskih znakov in čustvenih opomb blaži odrezavost, hkrati pa s svojo kreativnostjo in izvirnostjo priteguje pozornost »sogovorcev«.

4.2.3 Neverbalna sredstva

Internetno klepetanje, kot je bilo že omenjeno, nima še ene bistvene lastnosti govornega komuniciranja, neverbalnih sredstev. Pogovor je namreč mnogo več kot le izmenjava informacij. Je kompleksna družbena interakcija, v kateri so besede kot take le del sporočila (Donath, Karahalios, Viegas, 1999: 14). V komuniciranju ni pomembno le, kaj poveš, temveč tudi, kako si to povedal (Crystal, 2001: 34).

Jezik je močno odvisen od neverbalnega komuniciranja in z njim tesno prepleten. Mnogih reči namreč ne moremo ustrezno izraziti z besedami. (Argyle, 1996: 2) Neverbalna sredstva zato niso samo dogajanje, ki spremlja verbalno izražanje in mu daje dodaten poudarek, temveč imajo samostojno komunikacijsko vlogo, ki je nezamenljiva (Ule, Kline, 1996: 42).

Jezik najbolje opravlja svojo funkcijo, kadar z njim sporočamo informacije o zunanjem svetu, medtem ko je neverbalno komuniciranje bolj primerno za sporočanje temeljnih družbenih drž in osebnih občutij, čustev, čustvenih stanj, odnosov do drugih. Kljub nedvoumnim razlikam

med njima pa se obe obliki komuniciranja dopolnjujeta. Neverbalno komuniciranje ojačuje verbalni govor, dopolnjuje pomen verbalnih izrazov, daje povratne informacije o obnašanju in vodi sinhronizacijo komuniciranja. Je glavni kanal metakomuniciranja. (Ule, Kline, 1996: 43)

Kadar govorimo, našim besedam pomen dodaja cela vrsta neverbalnih sredstev. Hitrost, poudarki in ton lahko pomen naših besed okrepijo ali oslabijo. Mimika, geste in telesna bližina sogovorniku kažejo naša mnenja in držo ter vzpostavljajo družbene odnose. Kadar naše besede niso v skladu s sporočili, ki jih izdajajo neverbalni znaki, drugi običajno ne bodo verjeli našim besedam, temveč se bodo zanašali na znake našega telesa. (Mehrabian v Chenault, 1997)

Neverbalna sredstva so v vsakodnevnem medosebnem komuniciranju izjemnega pomena, saj ljudje z opazovanjem telesnih in drugih znakov beremo med vrsticami (Chenault, 1997). V medosebnem komuniciranju ljudje brez težav razbiramo čustva naših sogovorcev, vendar pa te v vsakdanjem življenju osnovne sestavine govora v internetnem klepetanju še zdaleč niso tako samoumevne. Posamezniki imajo v klepetalnicah bistveno večji nadzor nad svojimi samoprezentacijami in lahko vplivajo na to, kaj bodo drugi izvedeli o njih (Lee, 1996). Ker komunicirajo s popolnimi neznanci, sami odločajo, kdaj in koliko se bodo razkrili.

Mnogi ljudje pa takšno razosebljeno komuniciranje uporabljajo tudi za zelo osebne in intimne stike (Chenault, 1997), zato so se v klepetalnicah razvili posebni znaki, ki izražajo čustvena stanja. Pisna narava internetnih klepetov, ki posnemajo neposredno komuniciranje, predstavlja namreč pri izražanju čustev veliko oviro, saj je govor običajno veliko bolj čustven kot pisanje. V internetnem klepetanju moramo svoja čustva poudarjati in dodajati zavestno. Skupna in najbolj običajna praksa je, da uporabniki in uporabnice preprosto ubesedijo »psihična stanja«, na primer tako, da natipkajo »hahaha«, kar v tradicionalni komunikaciji pomeni smeh, ali da opise psihičnih reakcij vstavijo med dve zvezdici (*) (Praprotnik, 2003: 114).

Primer 4.6: Opis stanja, vstavljen med dve zvezdici, in ubesedenje

zvezdica*: *tolk prmrznena da se še smejat ne more*

zvezdica*: hihhi

Pegica: heheheh

www.spletnascena.net (21. 9. 2005)

Poleg besednih opisov čustev so zelo pogosti tudi grafični znaki, imenovani smeški²⁹ (ang. smileys, emoticons). Praprotnik (2003: 114) poudarja, da so »*tovrstne simbolne reakcije pravzaprav nujne, saj izjave same na sebi ne pomenijo dovolj in ne kažejo čustvenega stanja govorca/govorke, tako da bi brez fizične ekspresije, ki razkodira specifični kontekst izjave, obstajala velika možnost napačnih interpretacij*«.

Vendar pa prav to zavestno dodajanje čustev internetni klepet bistveno ločuje od vsakdanje govorne situacije, v kateri se čustva kažejo spontano, nezavedno in pogosto tudi nehote (Marvin, 1995). Nasmeljani smeško namreč ni zagotovilo, da se tvorec zares smeje, kakor tudi odsotnost tega znaka ne pomeni, da se tvorec ne smeje. (Crystal, 2001: 34-37)

4.2.4 Smeški

Smeški so ena izmed najvidnejših lastnosti internetnega klepetanja, namenjeni pa so posnemanju odtenkov v glasu in tonu, obraznih izrazov in gest, ki jih pisno komuniciranje ne more izraziti (Burnett, Marshall, 2003: 53). Crystal (2001: 36) poudarja, da so »*smeški kombinacija različnih znakov, ki jih najdemo na tipkovnici, namenjeni pa so izražanju čustev in nadomeščanju izrazov obraza*«. Čeprav obstajajo v pisanju učinkovita sredstva za izražanje različnih čustvenih odtenkov, precej ljudi ni ustrezno usposobljenih, da bi te izraze uporabljali (Voiskounsky, 2000). Uporabniki pogosto niti nimajo časa za iskanje ustreznih besed, kot to lahko naredijo pri pisanju klasičnih pisem, zato so prisiljeni iskati in ustvarjati metode, ki bodo nadomestile to pomanjkljivost in računalniško posredovano komuniciranje približale govoru (Praprotnik, 2003: 113). Z združevanjem ločil in raznovrstnih simbolov v drobcene nagnjene obraze pošiljatelj hitro in enostavno razkriva svoje počutje (Chenault, 1997).

Vloge smeškov so različne. »*So poskus razreševanja nesporazumov in nejasnosti, ki jih prinaša približevanje pisanja govoru.*« (Crystal, 2001: 39) Uporabljeni so lahko kot nekakšno sredstvo mehčanja, saj je pisni jezik v svojem bistvu avtoritativen (Connery v Crystal, 2001: 38).

Tabela 4.2.4.1: Najpogosteje uporabljani smeški

<i>smeško</i> ³⁰	<i>pomen</i>
:) ali :-)	Nasmeh, ki izraža srečo, šalo, tudi sarkazem.
:(ali :-(Izraža žalost, nesrečnost.
;) ali ;-)	Mežikanje.

²⁹ O smeških, krajšavah in podobnih značilnostih klepetanja več v nadaljevanju.

³⁰ Večina današnjih urejevalnikov besedil in računalniških programov skupaj postavljena ločila samodejno pretvori v simbol: :) ali :-) tako postane ☺; :(ali :-(pa ☹.

Pisec lahko smeške doda »ironičnim ali šaljivim stavkom in s tem prejemnika opozori, da jih ne sme brati dobesedno. Ti simboli so parajezik³¹ interneta, ki kažejo, da je izjava igriva in ne resna, kot se morda zdi na prvi pogled. Mnogi smeški pa so dodani tudi izjavam, ki niso ironične ali dvoumne. V takšnih primerih so smeški znaki prijaznosti, odobravanja ali spoštovanja in so zelo podobni nasmehom v vsakdanjem življenju.« (Marvin, 1995) Z dodajanjem ☺ na koncu stavka daš soudeležencem vedeti, da se šališ ali da si vesel. Uporaba smeškov je najpogostejša pri pozdravljanju in spoznavanju, saj želijo udeleženci dajati vtis, da so dostopni in prijazni (Chenault, 1997).

Velika večina forumov in klepetalnic samodejno pretvarja kombinacije določenih znakov in ločil v grafične podobe, zato so klasični smeški prava redkost, kar je razvidno tudi iz spodnjih primerov. Le v klepetalnici na spletni strani www.spletnascena.net uporabniki besedilu dodajajo smeške, sestavljene izključno iz ločil. V klepetalnici www.chat386.com in na forumih prevladujejo preoblikovane grafične podobe, občasno pa se pojavi tudi kakšen klasični smeško, zelo verjetno ne namenoma, temveč zaradi napake v tipkanju.

Primer 4.7: Uporaba smeškov v sinhronih klepetalnicah:

<p>zvezdica*: ni sonca :(edo: ja je sonce a ga ne vidiš..? zvezdica*: ja no sej je :)</p>	<p><Pety> 😊😊 <SLOVENE<=C> to ti misliš bedak vse ženske so vred *** denismb se je pridružil kanalu #klepet <CECA > :P</p>
<p>www.spletnascena.net (23. 9. 2005)</p>	<p>www.chat386.com (21. 9. 2005)</p>

Primer 4.8: Uporaba smeškov v asinhronih klepetalnicah:

☹
kako pa si to ugotovila? 🤔
ja bila sem pri plesni skupini Bombe dokler niso razpadle 😊

www.cosmopolitan.si, forum Zdravje, tema Ples :) (21. 9. 2005)

Teč po džju pa bo 😊 Sej itak se mors it stusirat, a ni usen ce te ze umes mal moč :P !
Razn tega ^^ nimam ideje kaj bi ti priporoču 😊

www.mobisux.com, forum Šport in rekreacija, tema Kaj delati ko je dež? (21. 9. 2005)

protokol sigma.:)

www.mobisux.com, forum Življenjski slog, tema Kero dobro knjigo naj preberem...? (21. 9. 2005)

³¹ Parajezik nam pove, kako interpretirati pomen besed med pogovorom. Vključuje neverbalne znake, ki spremljajo govor ter kažejo takojšen odziv in čustva (Dimbley, Burton, 1998: 46). Parajezikovni znaki so tisti del neverbalnega komuniciranja, ki so neposredno vezani na verbalni jezik ali pa ga spremljajo. Kako sporočamo, je neverbalno, parajezikovno sporočilo. (Ule, Kline 1996: 48)

Crystal (2001: 36) poudarja, da so smeški sicer uporaben, vendar izjemno pomanjkljiv način izražanja čustev. Tudi najbolj osnovne smeške namreč lahko razumemo na zelo različne načine, razjasnitev njihovega pomena pa je odvisna od sobesedila.

5. IGRA Z JEZIKOM

Jezik klepetalnic je visoko stiliziran, določa pa ga kreativnost skupnosti, v kateri se pojavlja. V ospredje stopi poetska funkcija jezika (Danet, 1996), torej *»naravnost k sporočilu kot takemu, osredotočanje na sporočilo zaradi njega samega«* (Jakobson, 1989: 158). Uporabniki in uporabnice klepetalnic se namreč zavedajo pomembnosti komunikacijske kompetence oziroma tega, kako so njihova sporočila *»pakirana«*. Bolj kot v govornih oblikah komuniciranja se osredotočajo na sporočilo samo, saj jim primanjkuje drugih kontekstualnih znakov, ki so značilni za verbalno komuniciranje. (Praprotnik, 2003: 115)

Jezik internetnih klepetalnic je izrazito igriv, saj vprašanje, kako v pisni obliki izraziti, kar so bili do sedaj vajeni le govoriti, v uporabnikih krepi metajezikovno zavedanje. Opazovanje klepetalnic nam hitro pokaže, da te spodbujajo zanimanje za vizualne lastnosti črk in drugih znakov (Crystal, 2001: 240), kar spodbuja igranje z besedami in ustvarjanje kopice raznovrstnih simbolov s tako skromnimi sredstvi, kot so vejice, poševnice in dvopičja (Danet, 1996). Če želimo v klepetalnici, denimo, kričati, moramo pisati z velikimi tiskanimi črkami; če se smejimo, naredimo smeška.

Dejavnikov, ki spodbujajo igro z jezikom in ustvarjalno uporabo jezikovnih sredstev, je več. Poleg že večkrat omenjene želje po posnemanju pogovorov vsakdanjega življenja, ki udeležence klepetalnic vodi v prepletanje značilnosti govorjenega in pisnega jezika, in zahteve po hitrosti odzivanja, ki jo spodbuja nov medij, edinstveno kombinacijo, ki pogosto zanika vse predstave o primernem jeziku (Krolokke, 2003: 17), spodbuja tudi anonimnost uporabnikov. V klepetalnicah udeležencem niso dostopne niti tako osnovne informacije, kot sta spol in starost sogovorca (Bechar–Israeli, 1995), kljub temu pa si večina želi biti opažena in prepoznana, zato se trudi biti drugačna. *»Ker se v okolju fizične anonimnosti identiteta posameznika v očeh drugih konstituira izključno skozi natipkane besede, ki jih sogovorniki prebirajo na računalniškem zaslonu, se uveljavlja specifična moč jezika in misli«* (Oblak, 2004: 77). Individualnost uporabnikov se torej kaže v njihovih besedah in spretnosti pri uporabi jezika (Krolokke, 2003: 15). Precejšen del jezikovne igre je namenjen pritegovanju

pozornosti in zabavanju ostalih udeležencev. Ljudje si običajno upamo več, kadar nihče ne ve, kdo smo, pomanjkanje družbenih sankcij, anonimnost in občutek svobode zato opogumljajo uporabnike ter uporabnice in jih vodijo k drugačnim komunikacijskim akcijam (Praprotnik, 2003: 111).

Vendar jezik ni le primarno sredstvo ustvarjanja in ohranjanja identitete, temveč tudi znak pripadnosti skupini (Crystal, 2001: 150). Znotraj vsake klepetalnice člani razvijejo poseben stil interakcije. Skujejo nove besede, starim pa dodajo nove pomene. Uporaba teh besed, fraz in okrajšav izraža identifikacijo člana s skupino (Donath, 1999). Uporabniki in uporabnice delijo skupen jezik, skupne nadomestke za neverbalne simbole, tudi skupno mrežo pomenov, skupen besednjak in sistem razumevanja, ki je unikaten in ki prav zato definira skupnost kot distinktivno skupnost (Reid v Praprotnik, 2003: 120).

Pri igri z jezikom je pomembno, da so udeleženci pripravljeni svoje inovacije deliti z drugimi (Merchant, 2001), saj lahko le tako ustvarjajo skupen jezik, razumljiv večini udeležencev. Jezikovne konvencije in pravila naj bi bila zasnovana tako, da tudi novincu omogočajo relativno lahko vključitev v novo jezikovno skupnost.

5.1 Krajšave in akronimi

Hitrost je posebej pomemben dejavnik v sinhronih internetnih klepetih. Če želijo udeleženci ohraniti kar najbolj tekoč pogovor, morajo biti njihovi odzivi hitri, kratki in jedrnat. Poleg smeškov je tako najopaznejša značilnost internetnega klepetanja kopica krajšav, ki povzemajo stanje duha, dejanje ali frazo (Burnett, Marshall, 2003: 55).

Krajšave so lahko, tako kot smeški, parajezik internetnega klepetanja, kadar kažejo čustva, dejanje ali počutje govorca. Niso pa parajezik, kadar so zgolj krajšave besed ali fraz. Če, denimo, dekle, ki ji je ime Petra, prihrani prostor in čas s podpisom 5ra³² ali nekdo namesto lep pozdrav zapiše lp, to ni parajezik. Kadar pa tvorec sporočila doda krajšavo LOL³³ (loughing out loud), to kaže na čustveno stanje, ki bi ga bilo v neposrednem medosebnem komuniciranju mogoče razbrati z njegovega obraza.

³² Takšne okrajšave so pogoste tudi pri pošiljanju kratkih tekstovnih sporočil prek mobilnih aparatov. Zaradi omejenega števila znakov je »varčevanje« pri pisanju včasih nujno.

³³ Zelo pogosto se tudi v neangleških klepetalnicah uporabljajo kar angleške krajšave, ki včasih nadomeščajo tudi cele stavke.

Primer 5.1: Parajezikovne krajšave v sinhronih in asinhronih klepetalnicah

Simply the best 😄 lol 😄

[www.cosmopolitan.si, forum Zdravje, tema Ples :\) \(21. 9. 2005\)](http://www.cosmopolitan.si/forum/Zdravje/tema/Ples%20%3A%2821.9.2005%29)

opium LOLLOLOLOLOL 😄 lol 😄

[www.cosmopolitan.si, forum Zdravje, tema Pilates \(22. 9. 2005\)](http://www.cosmopolitan.si/forum/Zdravje/tema/Pilates%2822.9.2005%29)

<CECA__> lol

www.chat386.com (21. 9. 2005)

Merchant (2001) krajšave razvršča v štiri kategorije:

- Smeški so primer uporabe znakov za tvorbo ikon, ki običajno ponazarjajo čustva.
- Preproste krajšave so tvorjene iz prvih črk besed v frazi (lp – lep pozdrav). V analiziranih forumih so se med drugim pojavile PM³⁴, BP³⁵, ZS³⁶ in BTW³⁷.
- Fonetično upodabljanje z uporabo črk in številka (5ra, ses3čna, ju3), ki včasih spominja na rebuse. Črka ali številka, ki zveni enako kot zlog ali del besede, lahko nadomesti ta zlog ali del (Crystal, 2001: 86).
- Fonetično črkovanje nadomešča standardno črkovanje besed.

Primer 5.2: Nadomeščanje

jst sm zdej [itq] čist zmedena tlele...ampak sej bo kul....

[www.cosmopolitan.si, forum Zdravje, tema Ples :\) \(21. 9. 2005\)](http://www.cosmopolitan.si/forum/Zdravje/tema/Ples%20%3A%2821.9.2005%29)

res ni qj

[www.cosmopolitan.si, forum Zdravje, tema Ples :\) \(21. 9. 2005\)](http://www.cosmopolitan.si/forum/Zdravje/tema/Ples%20%3A%2821.9.2005%29)

Primer 5.3: Fonetično črkovanje v asinhronih klepetalnicah

pawzirala

[www.cosmopolitan.si, forum Zdravje, tema Ples :\) \(21. 9. 2005\)](http://www.cosmopolitan.si/forum/Zdravje/tema/Ples%20%3A%2821.9.2005%29)

Strategije za krajšanje odzivnega časa in manjšanje napora, ki ga moramo vložiti v komuniciranje, so različne, v splošnem pa udeleženci stremijo h krajšanju besed na najmanjše možno število znakov, ki še omogočajo razumevanje (Werry, 1996: 54, 55).

³⁴ PM pomeni Personal Message.

³⁵ BP pomeni brez problema.

³⁶ ZS pomeni zasebno sporočilo.

³⁷ BTW pomeni By the Way.

Pogosto se krajša vzdevke udeležencev, posebej, če so ti dolgi, se jih težko črkuje ali pa se udeleženci med seboj že poznajo (Werry, 1996: 55).

Primer 5.4: Krajšanje vzdevkov udeleženi

Pegica: zvezdi sej smo zastopl :)
zvezdica*: sam da pegi :)

www.spletnascena.net, (21. 9. 2005)

5.2 Velike in male črke

Ena izmed vidnih značilnosti pisanja v klepetalnicah, je pisanje z majhnimi črkami. Velike začetnice se ne uporabljajo niti pri začenjanju stavkov niti pri pisanju imen. Želja po pisanju z majhnimi črkami izvira iz kulture hekerjev (Danet, 1996), razširila pa se je zaradi potrebe po hitrosti. Princip »prihrani si udarec po tipkovnici« (Crystal, 2001: 87) se je razširil na mnoga področja interneta in ni značilen le za sinhrono klepetalnico, v katerih je hitrost največjega pomena, temveč je pogost tudi v asinhronih klepetih in neformalni elektronski pošti.

Primer 5.5: Uporaba velikih začetnic

pač sem mnenja da mi nebi bilo ravno fajn da bi policaji čekirali ta sajt in ravno moj avto gledali gor poleg tega cela vesoljna slovenija ne rabi vedet kdo je enkrat narobe parkiral...

Se vnaprej opravičujem vsem, ki jih bo tole zbdlo...

Ampak, nimam ravno občutka, da ni dovolj parkirnih mest. Mogoče ni dovolj zastojnih parkirnih mest. Po mojem mnenju vsak, ki kupi avto sam nosi odgovornost, kje ga bo parkiral in koliko ga bo to stalo. Ker res ni obvezno, da mora glih vsak imeti avto...

To pa pišem zato, ker vem, da so npr. v Bežigraskih dvorih, Zupančičevi jami in drugje leta in leta prodajali garaže, ker jih nihče ni hotel kupiti... Zakaj neki, če je pa zastoj parking okoli blokov, a ne? (pustimo detajle, da zato obiskovalci niso imeli kje parkirat in da so avtomobili ponekod kampirali na travi.)

Skratka, prav nobenega razloga ni, da bi morali vsi davkoplačevalci (tudi tisti, ki avtomobila sploh nimajo) financirati parkir' place... 🤔

Sicer pa podpiram omenjeno stran, vključno z izpisanimi registrskimi številkami, ker so omenjene številke JAVNE (ne boste verjel, ampak zato so tudi primerno velike in pritrjene na zunanji strani vozila 🤔).

pomoje je La Prairie ful precenjena kozmetika. Če bi dajali zlato noter, pa še ne bi bilo tolik drago 😂lol😂
meni je dat za puder 33.000 daleč preveč, oziroma se mi zdi ful neumno.

www.mobisux.com, forum Avtomobilizem splošno, tema Parkiranje.com in www.cosmopolitan.si, forum Lepota, tema La Prairie (27. 9. 2005)

Dejstvo, da je pisanje z majhnimi črkami tako razširjeno in samoumevno, pomeni, da je vsakršna uporaba velikih črk stilno zaznamovana (Crystal, 2001: 87). Vendar pa uporaba, predvsem v asinhronih klepetalnicah, ni dosledna, kot kažejo tudi zgornji primeri. Nekateri

uporabniki vsa sporočila napišejo z malimi črkami, drugi se trudijo dosledno upoštevati pravila, tretji uporabljajo velike črke, kadar se jim zdi. Sinhrono klepetalnica so v uporabi velikih in malih črk veliko bolj enotne, saj v vseh opazovanih klepetih skorajda ni bilo velikih začetnic v njihovi ustaljeni rabi.

Konvencionalna uporaba velikih črk lahko povzroči zmedo, saj te povedanemu dajo dodaten pomen in jih ni priporočljivo uporabljati, če ne želimo pritegniti pozornosti. Namenjene so namreč poudarjanju ali pa označevanju čustvenih izbruhov in jih je treba brati s hkratnim vključevanjem ušes in oči, saj spominjajo na kričanje in ne normalno govorjenje (Krolokke, 2003: 17).

Primer 5.6: Poudarjanje z velikimi črkami

Pegica: v nedeljo bo pa ITAK

www.spletnascena.net (21. 9. 2005)

standard pri meni .. samo z mojo dohtarco je tak , da mi NOČE dat Primotrena

www.cosmopolitan.si/forum/Zdravje_tema_Vas_zebe_v_noge_in_se_potem_prehladite!!! (21. 9. 2005)

5.3 Ločila

Varčevanje pri tipkanju se kaže tudi pri uporabi ločil, ki je v večini primerov minimalna, lahko pa so ločila celo popolnoma odsotna (Crystal, 2001: 89). Zanimivo je, da klepetalci v svoji želji po posnemanju govora opuščajo prav ločila, katerih pomembna naloga je povezovanje in zbliževanje pisnega jezika z govorjenim (Crystal, 2001: 89). Ločila namreč zaznamujejo slušne (akustične) pojave; najpomembnejši so premori, tonski poteki (intonacije) in register (Slovenski pravopis, 1997: 62). Uporaba je predvsem odvisna od osebnosti tvorca sporočil, saj nekateri ljudje dosledno uporabljajo ločila, drugi samo, kadar bi lahko prišlo do nesporazuma, nekateri pa iz različnih razlogov nikoli (Crystal, 2001: 89).

Udeleženci klepetalnic neradi uporabljajo ločila; kadar jih, je njihova uporaba nekonvencionalna. Stavki in povedi se pogosto končajo brez pik, vejice so postavljene tako, da kažejo premore, in ne tako, da ločujejo dele povedi (Marvin, 1995). Premore se izraža tudi s tremi pikami (za katere pa sploh ni nujno, da so tri), več zaporednimi pomišljaji ali vejicami (Crystal, 2001: 89).

Prav tri pike naj bi bile eno izmed najpogosteje uporabljenih ločil in najpomembnejša novost v klepetih in ostalih oblikah računalniškega komuniciranja. Raziskovalci jezika elektronske pošte (Mallon, Oppenheim, 2002: 10) ugotavljajo, da so tri pike najpogostejša značilnost, saj pomembno prispevajo k neformalnosti besedila in najučinkoviteje pričarajo in zaznamujejo govor.

Primer 5.7: Uporaba treh pik v asinhroni klepetalnici

ufff moja sestra je mela hude migrene ... tko da je bruhala ... šla je na razna slikanja in odzeme krvi ... pa pravjo da ma preveč kalcija 🚫 v krvi in se more držat stroge diete, ker se ji lahko zamašijo žile ... to je bil vzrok njenih migren ... dobila je pa ene konjske tablete, da je čist zdrogirana, ko jih vzame ... prej je pa jemala ketonal ... sam zdej je mal bolj ... sam čokolade ne sme jest 😊
joj, men se migrene tok poredko zgodijo ... in more bit res vse narobe ... mogoče 2x letno, pa še to pozimi 😊 ... hvala bogu če je, grem pa direkt spat ...

www.cosmopolitan.si, forum Zdravje, tema migrena (21. 9. 2005)

Zanimivo je, da uporabniki po eni strani opuščajo ločila, po drugi strani pa prihaja do pretirane uporabe in zanimivih kombinacij, kadar želijo poudariti določeno čustvo. Tako kot uporaba velikih tiskanih črk lahko več zaporednih klicajev (!!!!!) izrazi jezo in kričanje (Donath, 1999).

Primer 5.8: Pretirana raba ločil

Kje si lahko downloadaš vaje za pilates???? Prosim, dejte povedat!!!

www.cosmopolitan.si forum Zdravje, tema Pilates (22. 9. 2005)

[11:12] <solzica> pa kje so vsi ??????????

[11:12] <Spectacular> kkšna 18 19 20 iz lj al pa kranja tle gor ??????????????????????????????

[11:13] <solzica> a so vsi u šol?????????

www.chat386.com (21. 9. 2005)

5.4 Nestandardno črkovanje

Glas nam pogosto bolj zanesljivo kot obraz kaže čustveno stanje posameznika in nezgrešljivo izdaja njegovo stanje razburjenosti (Ule, Kline, 1996: 49). Čustev se zato ne kaže zgolj z uporabo smeškov in različnih krajšav, temveč tudi z nestandardnim črkovanjem. Večkrat ponovljene črke lahko ponazarjajo razvlečeno ali izrazito intonacijo (Werry, 1996: 57), pogosto pa izražajo navdušenje, saj visok tempo in večje variacije v višini tona največkrat signalizirajo pozitivna čustva (dobro počutje, aktivnost, presenečenje) (Ule, Kline, 1996: 49). Prozodične značilnosti naglasov in višino glasu klepetalci nakazujejo s podvajanjem črk in ločil (Hess-Luettich, Wilde, 2003: 168).

Primer 5.9: Podvajanje črk in nestandardno črkovanje

jaaa jaaa vem ker ste bli, sm vs tud na generalki vidla. hecccccam se

AAAAA tega pa nism vidla!!!! ta je bla čist noraaaa ...

www.cosmopolitan.si, forum Zdravje, tema Ples :) (21. 9. 2005)

Nestandardno črkovanje pa ne igra le vloge posnemanja in poudarjanja intonacije ter čustvenih stanj, temveč je namenjeno predvsem posnemanju govorne forme in fonetičnemu zapisovanju besed. Nekaj o tem sem zapisala že v poglavju o krajšavah in akronimih, podrobneje pa bom posnemanje govorne forme in fonetičnega zapisovanja pojasnila v analizi na konkretnih primerih.

5.5 Narečja

Posnemanje govorne forme in fonetično zapisovanje besed prideta prav gotovo najbolj do izraza ob poskusih zapisovanja narečij. Zapise narečij sicer poznamo že iz leposlovja in zato niso značilnost medmrežnih klepetov, ker pa dosleden zapis narečnih posebnosti zahteva precej spretnosti in nemalo truda, sem tudi narečja uvrstila v poglavje o igri z jezikom. V vsakdanjem življenju ljudje namreč nismo vajeni fonetičnega zapisovanja jezikovnih posebnosti okolja, iz katerega prihajamo, zato lahko rečem, da klepetalnice spodbujajo tudi zavedanje narečnih posebnosti in igranje z njimi.

Ko govorimo, ljudje hitro razberemo, iz katere narečne skupine prihaja naš sogovorec, v klepetalnicah pa narečij ni enostavno opazovati. Najopaznejši so v klepetalnicah govorniki iz štajerske narečne skupine, ki se svoja narečja veliko pogosteje potrudijo dosledno zapisati. Druga narečja se v zapisani obliki le s težavo prepozna, saj prevladuje sleng in pogovorno besedišče, značilno za večji del Slovenije, tako da je različen le fonetični zapis tega govorjenega pogovornega jezika, ker seveda zanj nimamo norme. Spodaj navedeni primeri so najbolj izraziti zapisi štajerske narečne skupine (prleščine).

Primer 5.10: Narečja v asinhronih klepetalnicah

Se nea vmešavlem v tej temi. S toto Melanijo še nisma krave skupi pasla, pa tud mrvo v kozolcu še nisma premetavala, tak da nea morem sodit o njej.

www.mobisux.com, forum Blodnje, tema Melanija Trump (29. 9. 2005)

Jaz si kar tak nea upam do babe stopit tak da preje popijem glažek ali deset domačega, ampak to ni tak bistveno. Enkrat sn tak že bolj pijani eni reko, da res nisl lepi, sn pa zato tolko bolj butasti. Pa je ona toti hec bolj zares vzela pa me je kar odpikala (fsaj mislim?), se nea spomnim tak vreji, kaj sn te počel, lahka da sn se ga pune vlil, sn se tak šele vjtro zavedo da sn kakih 200m od bufe v koprivah...

www.mobisux.com, forum Blodnje, tema Najbolj izvirna »osvajalska« tehnika (29. 9. 2005)

Kljub redkosti drugih narečij sem po načrtnem iskanju v želji, da bi za ponazoritev narečij našla še primere drugih narečnih skupin, 21. 12. 2005 na forumu Blodnje (portal Mobisux) le našla »primorščino«. Izkazalo pa se je, da je tudi sami klepetalci niso vajeni, saj so se, namesto, da bi se pogovarjali o predlagani temi, rajši prepirali o narečjih. Sporočilo, ki ga je poslal uporabnik z vzdevkom porko_dio (in ki je torej že sam po sebi nakazoval, da gre verjetno za Primorca), je imelo naslov *Si umivaste zobe?*, na kar so se klepetalci odzvali z: *j.ebote umivaste; Majkemi, primorscina mi je grsa kot kak se rece jeziku v prlekiji....; Sam res.....kaj dela dodatn S v tej zvezi? A primorci ne znate reči: "Si umivate zobe"?; a pol tud odgovorite - ja umivasmo si zobe.*

Primorci in tudi vse ostale narečne skupine so se hitro odzvale (*Ma hospod, zakaj se jeziste?; Ne ne primorščina je ze lepo narecje samo ti si zabar; ha ha ha, a maš kej proti narečjem*? Imej. al pa praši koga druzga za ka govorijo "kva" "sn" "v->f" ? *narečja so bogastvo jezika; Tale S-ji in H-ji namesto G-jev me motijo, drugace je fajn na primorskem to zlobudranje poslusat.*).

Na zgoraj naveden primer o dodatnem S-ju, se je uporabnik takoj odzval s protiudarcem: *Raje kakšno črko več, kot pa premalo.....(dodatn = dodatni)*. Podobno sporočilo je bilo še: *drgač pa rajš rečem umivaste kukr pa da bi mogu rečt kva.*

Tema je tako namesto razprave o umivanju zob postala prava zbirka narečij, nekatere med njimi pa je, ko so zapisana, zelo težko razumeti. Naj navedem nekaj primerov: Štajerc se je na »obtožbo«, da je žabar, nemudoma odzval z: *Jas nisl zabar, ker sn'z maribora*. Ko so klepetalci ugotovili, da so zašli od teme, so to pospremili z: *maošnja kaj so to zobje*. Eden izmed uporabnikov je kot »najboljso, pohorsko« zapisal: *e pa ka si tjele al ka se?* Poleg tega stavka so bili med bolj nerazumljivimi še: *ki's djau ti ka nis vad tole, ki dja moma?* Drugi

narečni zapisi so bili še: *Ti nejsi nč uade piu dons?; Al samu kfje piješ?; Pr' nas sma pa pejč kupil,zdej pa imama či kurit; Neč jest nawim,ka sm s hribaw dama.*

Tudi sami Primorci so ugotovili, da se med seboj razlikujejo (...*hm tukile ste nekaj primorskih citat napisali, moram priznat da še sam ne čisto razumem, kayti eno je jezik u brdih, drugo u ajdovščini, trejte u kopri, ta najboljši pa so gorjani.; ma to se itak spremeni že na 4km....no ja...pomoje Idrija je eno....radij 4km okol Idrije je pa že vse drugo; Najbolj smešno je Gorica:Vrtojba. Ne vem, če se lahko na manj km še kje spremeni dialekt toliko kot se v tem primeru.*).

Po prepiranju o vseh primorskih različicah in ugotavljanju, kako se »pravilno« reče voda (*reče se wode; Reče se wade; mah mi rečemo woda.*), je eden izmed uporabnikov druge povabil v Ajdovščino: *In če vm kej nej prow pridte u wajdušno in vs bom nvadu po wajdowsku govort. Zaključek glede spora o vodi pa sta bili žaljivka wosu in ugotovitev: Primorscina je sexy.*

Naj ta pregled narečij zaključim z mislijo enega izmed uporabnikov, saj so njegove besede najboljše zajele značilnosti jezika spletnih klepetalnic: *Pa ne vem kaj vas tako moti..... Glavno je da se razume kar je napisano pa je vredu.*

6. ANALIZA

Splošne značilnosti klepetalnic, ki sem jih na podlagi tuje literature in raziskav opisala v teoretskem delu, bom v tem poglavju preverila na slovenskih sinhronih in asinhronih klepetih. Sinhroni klepetalnici www.chat386.com in www.spletnascena.net sem podrobneje predstavila že v tretjem poglavju, za analizo asinhronih klepetov pa sem na portalih www.mobisux.com in www.cosmopolitan.si, ki sta prav tako podrobneje predstavljena v tretjem poglavju, izbrala temi, ki sta si bili podobni po številu sporočil in vsebini, saj se mi je zdelo, da bo takšna primerjava najustreznejša za iskanje podobnosti in razlik. Na portalu www.mobisux.com sem izbrala temo Kaj vam je prineso miklavžič?, ki je imela 14. 12. 2005 ob 8h zjutraj 95 sporočil, na portalu www.cosmopolitan.si pa sem izbrala temo Novoletna darila/Xmas presents³⁸, ki je 14. 12. 2005 ob 8h zjutraj obsegala 98 sporočil.

V analizi bom preverila, v kolikšni meri ugotovitve tujih raziskav veljajo za slovenske klepetalnice, in poskušala ugotoviti, ali je njihov jezik res tako drugačen, da bi ga lahko obravnavali kot posebno zvrst. Vse štiri izbrane klepetalnice bom med seboj primerjala in raziskala, kakšne so med njimi razlike in podobnosti.

6.1 Povprečno število besed v sporočilu

Raziskovalci sinhronih klepetalnic ugotavljajo, da je povprečna dolžina sporočila 4,23 besede in da kar 80 % sporočil obsega največ pet besed (Crystal, 2001: 156, 157). Tudi same besede so kratke in so zelo pogosto sestavljene samo iz enega zloga. Kratkost omogoča že večkrat poudarjeno hitro izmenjavo sporočil in klepetanje približa pravemu medosebnemu pogovoru (Crystal, 2001: 157), v katerem naj bi bilo sporočilo³⁹ v povprečju dolgo 6,2 besede (Chafe, Danielewicz, 1987).

V štetje besed, ki bo pokazalo, kako dolga sporočila pišejo slovenski klepetalci, nisem vključila vzdevkov, ki jih sistem avtomatično doda pred vsako sporočilo. V štetje prav tako niso vključena računalniško ustvarjena sporočila, ki označujejo prisotnost oziroma odsotnost osebe, in smeški. V štetje besed v asinhronih klepetalnicah niso bili vključeni podpisi in profili udeležencev, prav tako tudi ne citati drugih udeležencev, ki so jih uporabniki vključevali v svoja sporočila.

³⁸ Temi sta bili v začetku dve, vendar ju je moderatorka zaradi podobnosti združila v enotno temo.

³⁹ Avtorja sporočilo označujeta kot intonacijsko enoto, za katero je značilno, da je izgovorjena v povezanem intonacijskem loku; sledi ji premor in ponavadi predstavlja en stavek. (Chafe, Danielewicz, 1987)

V opazovanih sinhronih klepetalnicah so klepetalci zapisali 3.265 besed v 898 sporočilih (sporočila, ki so vključevala le smeške, teh je bilo 54, so pri tem izločena in bodo obravnavana v posebnem delu analize), kar pomeni, da so bili po številu besed v sporočilu, ki znaša 3,63, nekoliko pod povprečjem tujih raziskav. Sporočila v klepetalnici www.spletnascena.net so bila nekoliko daljša in so obsegala 4,4 besede na sporočilo. V klepetalnici www.chat386.com pa so bila sporočila v povprečju dolga 3,17 besede. Tudi v opazovanih klepetalnicah torej prevladujejo kratka sporočila, kar 77 % vseh je bilo dolgih pet besed ali manj. Dobra petina vseh sporočil je bila sestavljena iz ene same besede, slaba petina pa iz dveh.

Če je za sinhrono klepetalnico značilna kratkost sporočil, ki so nemalokrat sestavljena le iz besede ali dveh, za asinhrono klepetalnico to vsekakor ne velja, saj je bilo v opazovanih asinhronih klepetih sporočilo v povprečju dolgo 27,2 besede. Čeprav je tudi v asinhronih klepetalnicah mogoče najti kratka sporočila, sestavljena iz štirih ali petih besed, prevladujejo daljša sporočila, ki so na prvi pogled bolj podobna pismom kot govoru. Hitrost v asinhronih klepetalnicah namreč ni tako pomembna, saj se sporočila shranjujejo in so vedno dostopna vsem udeležencem, zato odzivanje lahko poteka počasneje in bolj premišljeno. Vendar pa branje sporočil razkrije, da so tudi zelo dolga sporočila, ki obsegajo celo 150 besed ali več, razdrobljena na kratke stavke in povedi, ki posnemajo govorno formo, so le redko pregledana in prav tako polna tipkarskih napak, ki kažejo, da je šlo za hitro in impulzivno reakcijo.

Opazovani asinhroni klepetalnici pa se po povprečni dolžini sporočil ne razlikujeta le od sinhronih, temveč sta zelo različni tudi med seboj. Povprečno sporočilo na portalu Mobisux je bilo dolgo približno 16 besed, na portalu Cosmopolitan pa kar 38 besed. Najdaljše sporočilo na www.cosmopolitan.si je bilo dolgo kar 178 besed, na www.mobisux.com pa 88 besed (po vzdevku in oblikah glagolov v prvi osebi ednine sodeč je sporočilo napisala ženska). Zgolj za primerjavo: na www.cosmopolitan.si je bilo 14 sporočil krajših od deset besed, na www.mobisux.com pa kar 40.

Crystal (2001: 144, 145) v svoji raziskavi asinhronih klepetalnic omenja, da je povprečno sporočilo dolgo približno tri vrstice in pol, 20 % sporočil pa je dolgih le vrstico ali dve. Sporočila imajo v povprečju po 1,45 odstavka; kar 70 % sporočil je sestavljenih le iz enega odstavka, največje število odstavkov v sporočilu pa je pet.

Na portalu Mobisux je sporočilo v povprečju obsegalo 1,9 vrstice, kar 74 % sporočil je bilo dolgih le vrstico ali dve, odstavkov pa uporabniki skorajda niso delali. Portal Cosmopolitan je imel nekoliko daljša sporočila, ki pa so bila še vedno pod zgoraj navedenim povprečjem – povprečno sporočilo je bilo namreč dolgo 2,7 vrstice, 49 % sporočil je obsegalo vrstico ali dve. Deset sporočil je bilo razdeljenih na odstavke, ostala pa so bila oblikovana le v en odstavku. Na podlagi tega lahko sklepam, da uporabniki asinhronih klepetalnic ne delijo svojih sporočil na uvod, jedro in zaključek, kakor smo vajeni v večini oblik pisnega sporočanja.

6.2 Smeški in izražanje čustev

Čeprav so smeški ena izmed najvidnejših novosti internetnega komuniciranja, predvsem neformalne elektronske pošte in klepetalnic, jih v opazovanih sinhronih klepetih ni bilo veliko. Od 952 sporočil jih je 138 vsebovalo smeške, kar predstavlja le dobrih 14 %.

Zanimivo pa je, da je med opazovanima sinhronima klepetalnicama in tudi znotraj klepetalnice www.spletnascena.net prišlo do precejšnjih razlik. Uporabniki na www.chat386.com so smeške vstavili le v 12 % svojih sporočil, na www.spletnascena.net pa je smeške vsebovala slaba petina sporočil (19 %), in sicer so v enem klepetu uporabniki dodali smeške v četrtino sporočil, v drugem pa le v pet odstotkov.

Zakaj je prišlo do takih razlik, bi vsekakor veljalo podrobneje raziskati, ena izmed možnih razlag pa je, da so smeški namenjeni mehčanju in blaženju povedanega ter običajno izražajo pozitivna čustva. Na www.chat386.com zaradi vsesplošnega žaljenja in zmerjanja klepetalci niso uporabljali smeškov, saj svojih besed niso želeli ublažiti ali prikazati kot šalo. Čeprav v medosebnem komuniciranju spore in konflikte običajno spremlja tudi intenzivnejše neverbalno komuniciranje, v podobni situaciji v klepetalnici raba smeškov ni bila povečana. Klepetalci so kot sredstvo ponazarjanja svojih čustev raje izbrali agresivnejše velike tiskane črke, ki so ponazarjale kričanje.

Na www.spletnascena.net so bili klepeti prav nasprotno veliko prijaznejši in vzdušje prijateljsko. Med obema klepetoma pa je kljub temu prišlo do velikih razlik. Če se zanašamo na resničnost vzdevkov, so v klepetu, ki je vseboval veliko smeškov, sodelovala predvsem dekleta, v tistem z malo smeški pa sta se večino časa pogovarjala dva moška. Raziskovalci jezika v elektronski pošti in klepetalnicah so ugotovili, da je ženski jezik bolj čustven kot

moški, zato ženske pogosteje svoja čustva izražajo z znamenji navdušenja in razburjenja, denimo s pozitivnimi pridevniki in pretirano uporabo klicajev. Pogosteje uporabljajo podvajanje črk za izražanje navdušenja (o jaaaaa, fuuuuul hudo) in uporabljajo več nadomestkov za izražanje neverbalnih znakov (smeške, ubesedenje smeha). (glej Baron, 2004; Colley, Todd, 2002; Colley, 2004)

Glede na klepet v klepetalnici www.chat386.com pa velja opozoriti, da so lahko tudi dekleta precej nesramna in žaljiva, celo bolj kot moški soudeleženci. Precejšen delež žaljivk in najostrejših vulgarizmov so namreč uporabila dekleta, poleg tega so udeleženke najpogosteje uporabljale zapisovanje z agresivnejšimi velikimi tiskanimi črkami. Na žaljivost deklet je opozoril tudi eden izmed klepetalcev (<komju> PA PUNCE NE ŽALT). Več o tem bo zapisano v naslednjih poglavjih, vsekakor pa je to ena izmed zanimivih tem za nadaljnje raziskovanje.

V primerjavi s sinhronimi klepetalnici uporabniki v asinhronih klepetih veliko bolj pogosto uporabljajo smeške. V 193 sporočil, kolikor jih je bilo na obeh klepetalnicah skupaj, so uporabniki vstavili kar 344⁴⁰ smeškov in drugih grafičnih podob, ki so označevale čustva in razpoloženje. Na portalu Mobisux je bilo smeškov in drugih čustvenih znakov 140, na portalu Cosmopolitan pa 204. Le 12 sporočil na portalu Mobisux ni vsebovalo smeška, na Cosmopolitanu je bilo takih sporočil 18.

Uporabniki obeh forumov torej skorajda vedno v svoja sporočila vstavijo smeške, razlika je le ta, da jih uporabnice portala Cosmopolitan v sporočila rade dodajo več (tudi po osem ali devet smeškov v povprečno dolgem sporočilu). Da ženske pogosto uporabljajo znake za izražanje čustev, sem pojasnila že pri analizi sinhronih klepetalnic, zanimivo pa je da so tudi udeleženci na www.mobisux.com, ki so v veliki večini moški, zelo pogosto uporabljali smeške, saj so z njimi končali skorajda vsak stavek.

Jest pa na tole reč ne dam več prou velik,mulcev še nimava,si pa podariva sam kako majhno malenkost za pozornost 😊
Pa še finančno sva oba precej v kur****,ker sva oba v isti firmi ki zavravn vsega še crkava 😊
Sicer je pa tko oz. tko pravijo...kdor z majhnem ni zadovoljen,mu večji zrastel ne bo 🤔👉

www.mobisux.com (14. 12. 2005)

⁴⁰ V štetje so vključeni smeški, srčki in rožice, ki so označevali različna čustva in zaljubljenost. Poleg njih sem v štetje vključila tudi božične motive, ki so bili namenjeni poudarjanju prazničnega razpoloženja in so bili zato na nek način tudi čustveni oziroma razpoloženski. V štetje niso vključene štiri podobice hrčkov in mišk, ki sta jih dva udeleženca portala Cosmopolitan želela kupiti eni izmed sogovornic.

Poleg smeškov, nekaterih akronimov, nestandardnega črkovanja, pretirane rabe ločil in uporabe velikih črk, ki bodo podrobneje pojasnjena v nadaljevanju, lahko čustva in neverbalne znake v pisno posredovanem komuniciranju pričarajo tudi druga sredstva. Največkrat klepetalci izražanje čustev poenostavijo in se omejujejo na ubesedenje, saj za zapletene razlage čustvenih stanj ni časa. Ustvarjanje občutka pripadnosti in navezanosti potrebuje čas, zato je večjo čustveno vpletenost uporabnikov pričakovati na asinhronih forumih. V sinhronih klepetalnicah okoliščine za oblikovanje čustveno intenzivnejših odnosov niso najprimernejše, saj je v njih pogosto veliko ljudi, med katerimi se skoraj vedno najde kdo, ki se norčuje iz drugih ali pa je do njih nesramen in žaljiv. Psihična stanja se zato kažejo zgolj površinsko, s preprostimi znamenji, ki zadostijo potrebi po posnemanju pravega pogovora.

Ubesedenje smeha je bilo v opazovanih sinhronih klepetalnicah vsekakor najbolj vidno sredstvo izražanja čustev. **Ha**, **he** in **hi** so se v različnih dolžinah pojavili kar 58-krat, največkrat na www.chat386.com (42-krat), kjer so imeli nemalokrat zloben prizvok (<TINA> GREMO JO MAL JEBAT; <TINA> HAHAAHHA).

Klepetalci so svoja čustva in držo izražali tudi z drugimi medmeti in vzkliki. Zamišljenost so izražali s hmmm, mhm in ehmm. Navdušenje sta običajno pospremila uu ali o (uuu lej ti to; o lej jih), neodobravanje c c c (Pegica: matr se tko polenila, da se še prjaulat noče več; Pegica: c c c; afna-808: nč c c c), zadrego pa khm:

edo: ja je nad oblačkom,,in ti si zvezdica..bi ga morala videt ne
zvezdica*: khm..
zvezdica*: ja ok :)

www.spletnascena.net (21. 9. 2005)

Skladno s teorijo, da se ženske v klepet čustveno močneje vpletejo, so veliko večino, kar dve tretjini, čustvenih ubesedenj uporabile klepetalke.

Izražanje čustev z ubesedenjem je v sinhronih klepetalnicah precej pogostejše od uporabe smeškov, kar za asinhrono klepetalnico vsekakor ne drži. Na portalu Mobisux so uporabniki svoja čustva ubesedili le trikrat (huh, uff, grrr), na portalu Cosmopolitan pa so klepetalci to sredstvo uporabili nekoliko pogosteje, in sicer 23-krat. Prevladovalo je ubesedenje smeha (haha, hehe, hihi), navdušenje pa so izkazovali tudi z jupiiii in jeeee. Zanimivo je bilo tudi nadomeščanje ubesedenja smeha ali nasmejanega smeška z besedico **smejh**. Pri ubesedenju se

razlike med moškimi in ženskami ohranijo, saj so ga klepetalke uporabljale precej pogosteje. Ne gre pa zanemariti dejstva, da je na portalu Cosmopolitan sodeloval tudi moški, ki se je prav tako veliko »smejalk«.

Primerjav med sinhronimi in asinhronimi klepetalnicami v literaturi ni prav veliko, zato je razlike težko pojasnjevati. Lahko pa sklepam, da na izbiro načina prikazovanja čustev vpliva predvsem hitrost. V sinhronih klepetalnicah so pogostejša ubesedenja, saj je enostavneje in predvsem hitreje zapisati haha, kot s kombinacijo tipk narediti smeška. Zato je verjetno prišlo do precejšnjih razlik tudi znotraj samih sinhronih klepetalnic. Klepetalnica www.spletnascena.net je bila grafično enostavna, zato so uporabniki pogosteje dodajali enostavne smeške, sestavljene iz dvopičja in zaklepaja. Na www.chat386.com so smeški grafično bogatejši in primernejši za uporabo na forumih. Uporabnik mora zato poznati precej večje število kombinacij, s katerimi naredi različne podobice, ali pa mora smeške izbrati iz seznama, kar je zamudno in v tako dinamičnem pogovoru pomeni potratu dragocenega časa.

V forumih je, prav nasprotno, enostavneje dodati smeška, saj je seznam ves čas odprt poleg okna, v katerega zapišemo odgovor.

Slika 6.2.1: Okno, v katerega zapišemo svoje sporočilo, v asinhroni klepetalnici (www.cosmopolitan.si, 14. 12. 2005)

Odgovori	
Naslov sporočila	<input type="text"/>
Telo sporočila	<div style="border: 1px solid #ccc; padding: 5px;"><p>B <i>i</i> <u>u</u> Quote Code List List= Img URL</p><p>Barva pisave: Privzeto Zaključne oznacbe odprtih ukazov</p><p>Barva besedila: [color=red]besedilo[/color]</p><div style="border: 1px solid #ccc; height: 100px; width: 100%;"></div></div>
Smeški Več Smeškov	
Možnosti HTML je <u>vklopljen</u> (Navodila) BBkoda je <u>vklopljena</u> Smeški so <u>vklopljeni</u>	☐ Izklopi HTML v tem sporočilu ☐ Izklopi BBCode v tem sporočilu ☐ Izklopi Smeške v tem sporočilu ☐ Obvesti me, ko bo prispelo novo sporočilo
<input type="button" value="Predogled"/> <input type="button" value="Pošlji"/>	

6.3 Krajšave in akronimi

Krajšave in akronimi tistim, ki jih poznajo, omogočajo hitrejše in lažje komuniciranje, saj lahko le nekaj črk nadomesti precej dolge besede ali fraze. Čeprav tuje raziskave ugotavljajo, da so krajšave in akronimi zelo razširjena značilnost klepetalnic in elektronske pošte, v analiziranih slovenskih sinhronih in asinhronih klepetih niso bili prav pogosti.

V klepetalnici na www.spletnascena.net udeleženci krajšav in akronimov skorajda niso uporabljali, klepetalci na www.chat386.com so jih sicer uporabljali nekoliko pogosteje, vendar kljub temu preredko, da bi jih lahko razglasili za eno vidnejših značilnosti klepetov.

Devetkrat so klepetalci v sinhronih klepetih uporabili **ok** (angleški okay). Krajšali so daljša imena krajev. Ljubljano so štirikrat nadomestili z **lj**, Slovenj Gradec in Maribor pa sta po enkrat postala **sg** in **mb**. Slovenskih krajev s kratkimi imeni (Ptuj, Kranj) uporabniki niso krajšali. Vendar pa teh krajšav in besedice ok ne moremo razumeti kot posebnost klepetalnic, saj se pogosto uporabljajo tudi drugod.

Dokaj pogosto je bilo tudi krajšanje pozdrava *dober dan*, ki je v klepetalnicah postal pogovorni *dan*.

[11:14] <Drago> dan želim
[11:14] <mia> dan
[11:14] <solzica> dan drago

oblackasta: dan
afna-808: nika dan ..
oblackasta: afna dan
Pegica: dan dan
oblackasta: pegica dan

www.chat386.com (21. 9. 2005)

www.spletnascena.net (21. 9. 2005)

Izmed akronimov se je največkrat, štirinajstkrat, pojavil **lol** (laughing out loud), njemu podoben pa je bil dvakrat uporabljen **lolim te**, katerega pomen ni jasen, nastal pa je kot odziv na sporočilo volim te. Enkrat je klepetalka uporabila tudi slovenski akronim **RTM** (rad/a te 'mam). Vsi akronimi so se pojavili v klepetalnici www.chat386.com.

Fonetičnega nadomeščanja zlogov in delov besed s številkami ali črkami je bilo prav tako zelo malo. Namesto petič je klepetalka na www.spletnascena.net enkrat zapisala **5tič**. Tudi v klepetalnici www.chat386.com so uporabniki na podoben način dele besed zamenjali s številkami in uporabili številko 2 v zaimkih obadva in vidva (**oba2**, **vi2**). V slovenski različici

ni prišlo do pravih fonetičnih zamenjav, saj številka ni nadomeščala zloga ali besede s popolnoma drugim pomenom, temveč je le nadomestila zapis s črkami.

Do pravega nadomeščanja zlogov ali celih besed s črkami in števkami je prišlo le v enem primeru, ki pa je bil angleški (<INFERNO> *And we R looking 4 some workers* namesto *And we are looking for some workers*). Kot angleško krajšavo naj omenim še helloo **ppl** (namesto people), s katerim je klepetalec ob vključitvi v kanal pozdravil ostale. Podoben primer je bil tudi **tnxx** namesto angleškega thanks.

Tudi v asinhronih klepetih akronimi in krajšave niso bili razširjeni. Na obeh portalih sem jih našela po trinajst⁴¹. Klepetalci na Mobisuxu so najpogosteje uporabili črko **k** namesto tisočic (Ja, prispeval bo 100k za novo kolo), namesto angleškega by the way so uporabili **bdw** in **btw**, jutri je bil enkrat zapisan s fonetičnim nadomeščanjem - **ju3**. Enkrat so pozdravili z **LP**, dvakrat pa se je pojavil akronim **SSPB**⁴².

Ker so forumi tematsko določeni, odmiki od teme pa nezaželeni, so uporabniki na obeh forumih odmik označili z **OT** (off topic) in se zanj opravičili (OT: mogoče je tvoj podpis kriv za odsotnost boljse polovice.; Pa sorry za OT!). Na forumu Cosmopolitan so uporabniki krajšali še Maribor z **MB**, midva z **MI2**, rojstni dan z **r. d.**, **wtf** je nadomestil angleški what the fuck, poleg smeškov z akronimom **lol**, so ga uporabniki dvakrat tudi zapisali, angleški cute, ki je bil sicer pogosto zapisan s kjut, pa so zapisovali tudi z **qt**. Namesto hvala se je pojavil angleški **tnx**, večkrat so zapisali z **vecx**, itak pa z **itq**. Drugih posebnosti v asinhronih klepetih nisem zasledila.

Krajšave in akronimi ne v sinhronih ne v asinhronih klepetalnicah niso razširjeni, predvsem pa ni opaziti posebne pestrosti v uporabi akronimov. Večina klepetalcev uporablja le najbolj znan in razširjen akronim LOL, drugi pa se pojavljajo le kot posamezni primeri. Nekoliko pogostejši so akronimi v sinhronih klepetalnicah, kjer pride njihova funkcija hitrega zapisovanja besed najbolj do izraza. V vseh klepetalnicah je najopaznejša in najpogostejša značilnost fonetično nadomeščanje knjižnega zapisa, oziroma slavni rek piši, kakor govoriš,

⁴¹ Portal www.cosmopolitan.si omogoča vstavljanje smeška, ki vsebuje tudi akronim . Ker so bili vštet med smeške, jih v štetje akronimov nisem vključila. Uporabniki so jih v svoja sporočila vstavili 24.

⁴² Po poizvedovanju se je izkazalo, da akronim verjetno pomeni sindrom slabo pofukane babe.

saj je knjižni zapis besede prava redkost. Posnemanje govorne forme bom zato obravnavala v posebnem poglavju.

6.4 Velike in male črke

Velike črke naj bi bile v klepetalnicah stilno zaznamovane. Kot je bilo že omenjeno, jih moramo brati s hkratnim vključevanjem oči in ušes, saj so namenjene poudarjanju in posnemanju kričanja. Poleg zaznamovanosti velikih črk, ki imajo agresiven prizvok, je za sinhrono klepetalnica zelo značilno opuščanje velikih začetnic.

Na www.spletnascena.net se niti eno sporočilo ni začelo z veliko začetnico. Tudi lastnih imen (vzdevkov in imen krajev) uporabniki niso prav pogosto začeli z veliko začetnico. Od 45 omemb lastnih imen se jih je le šest začelo z veliko začetnico, pri čemer tista, ki so bila v celoti napisana z velikimi črkami, niso vključena v štetje.

Na www.chat386.com je bil precejšen del sporočil v celoti napisan z velikimi črkami, saj je ena izmed uporabnic tako zapisala vsa svoja sporočila, nekaj pa jih je pogosto »kričalo«. Izmed sporočil, ki so bila zapisana z malimi črkami, se jih je 15 začelo z veliko začetnico, kar predstavlja slabe štiri odstotke sporočil. Lastna imena so bila prav tako v veliki meri zapisana z malo začetnico, le šest od 82 jih je bilo zapisanih z veliko.

V uporabi velikih črk za poudarjanje povedanega ali za ponazarjanje kričanja se klepetalnici med seboj močno razlikujeta. Na www.spletnascena.net uporabniki skorajda niso uporabljali velikih črk, saj je bil pogovor umirjen in prijateljski. Kričanje zato ni bilo prisotno. Enkrat je uporabnik vzdevek svojega sogovornika zapisal z velikimi črkami in z njimi pritegnil njegovo pozornost (»STRIPY si tu?«, 21. 9. 2005), v drugem primeru pa je uporabnica med pogovorom o vremenu poudarila, da »v nedeljo bo pa ITAK« (21. 9. 2005) sonce.

Na www.chat386.net je bila situacija ravno nasprotna, saj so se nekateri uporabniki večino časa žalili in zmerjali, zato so bile velike črke, ki so slikale kričanje, zelo pogoste. Kar dobra četrtina sporočil je bila zapisana izključno z velikimi črkami, pri čemer velja opozoriti na to, da je ena izmed uporabnic vsa svoja sporočila zapisala z velikimi črkami. Ker pa je v veliki večini sporočil žalila in ozmerjala druge udeležence, je možno, da je velike črke izbrala namenoma, da bi njene besede zvenele še ostreje, ali pa je želela pritegniti pozornost.

Pisanje z velikimi in malimi črkami je v asinhronih klepetalnicah težje opazovati in posplošiti, saj jih klepetalci uporabljajo zelo nedosledno. V istem sporočilu se lahko nekatere povedi začnejo z veliko začetnico, druge pa ne, zato je težko prešteti, koliko sporočil je popolnoma zanemarilo to slovnično pravilo. Kljub temu pa je delež sporočil, ki nimajo velikih začetnic, precej visok in je na Mobisuxu predstavljal približno tretjino vseh sporočil, na Cosmopolitanu pa je bil še višji (približno 40 %). Za ženske naj bi bilo značilno, da jih odlikuje pravilnejša uporaba slovnice ter dosledno upoštevanje pravil in standardov primerne pisanja (Baron, 2004: 402), kar pa za klepetalke na opazovanih forumih ne drži, saj so prav tako kot klepetalci na forumu Mobisux kršile slovnična pravila.

So pa klepetalci na asinhronih forumih precej dosledno uporabljali velike začetnice pri zapisovanju lastnih imen. Na www.cosmopolitan.si so bila skorajda vsa lastna imena zapisana z veliko (le enkrat je bila Ljubljana zapisana z malo), na www.mobisux.com pa je »težave« povzročalo le zapisovanje Miklavža in dedka Mraza.

Tudi poudarjanja s pisanjem z velikimi črkami ni bilo veliko. Na Mobisuxu so ga udeleženci uporabili trikrat (Nakratko BANKROT do marca; VIDUSMGA; Ne vem, kaj si ti razumel iz mojega odgovora, ampak pomeni samo to, da TUDI JAZ ljubim čokolado. Bo šlo?); na Cosmopolitanu⁴³ pa dvakrat (Igrci se rece SkRITI PrIJAtEIJ; HEEEI girls!!!).

V uporabi velikih in malih črk med sinhronimi in asinhronimi klepetalnicami prihaja do precejšnjih razlik. Čeprav klepetalci v nobenem tipu klepetalnic velikih začetnic ne uporabljajo radi, so te veliko pogostejše v asinhronih klepetalnicah. Stilno zaznamovana raba velikih tiskanih črk, ki ponazarjajo kričanje, je značilnost sinhronih klepetalnic, medtem ko je v asinhronih zelo redka. Ker pa je tudi med opazovanima sinhronima klepetalnicama prišlo do velikih razlik, lahko rečem, da je uporaba stilno zaznamovanih velikih črk odvisna od samih uporabnikov, njihovega namena komuniciranja in splošne kulture govora v klepetalnici.

⁴³ Pravila uporabe foruma www.cosmopolitan.si prepovedujejo pisanje z velikimi črkami, saj so te namenjene posnemanju kričanja, kar naj bi bilo kršenje e-bontona. Za več pravil glej Prilogi A in B.

6.5 Ločila

Ločil v njihovi ustaljeni rabi v sinhronih klepetalnicah skorajda ni. Le dve sporočili od 952 sta se v opazovanih sinhronih klepetalnicah končali s piko (obe na www.spletnascena.net), 18 sporočil se je končalo z enim vprašajem, dve pa z enim klicajem.

Le dobra dva odstotka sporočil se torej zaključita s primernim ločilom, težav z njihovo uporabo pa se očitno zavedajo tudi klepetalci. Na www.chat386.com sta dva udeleženca komentirala uporabo ločil:

[10:31] <INFERNO> kdo se je sploh spomnu uprašaja?

[10:31] <miska18> za ločila na sploh

www.chat386.com (23. 9. 2005)

Ena izmed vidnejših značilnosti neformalnega računalniško posredovanega komuniciranja naj bi bila pretirana raba ločil, namenjena poudarjanju (Mallon, Oppenheim, 2002: 11). Vendar pa tudi pretirana raba klicajev in vprašajev na koncu stavkov v analiziranih sinhronih klepetih ni bila pogosta. 11 sporočil se je končalo z več vprašaji (????), pet sporočil pa z več klicaji (!!!!). Kombinacija vprašaja in klicaja (!!) se je pojavila dvakrat, štirikrat pa so klepetalci kombinirali tri pike (ki sta bili sicer v treh primerih samo dve, v enem pa štiri) in vprašaj (..?).

Vejice so v sinhronih klepetalnicah prava redkost. V 952 sporočilih so klepetalci uporabili 31 vejic, enkrat pa sta vejici označevali premor, pri čemer ne gre izključiti možnosti, da je šlo za tipkarsko napako (edo: ja je nad oblačkom,,in ti si zvezdica..bi ga morala videt ne; www.spletnascena.net, 21. 9. 2005).

Vendar pa opuščanje ločil, ki jih običajno uporabljamo pri pisnem komuniciranju, ne pomeni, da klepetalci ne uporabljajo nikakršnih ločil. Najbolj priljubljene so v opazovanih sinhronih klepetih tri pike, ki so jih klepetalci uporabili v poljubnem številu od dve pa vse do 16. Na www.spletnascena.net so jih vstavili v 58 sporočil (21 % vseh sporočil). Nekatera sporočila so vsebovala več nizov treh pik, tako da so jih skupaj uporabili 66-krat. Klepetalci na www.chat386.com so uporabljali tri pike nekoliko redkeje, vendar kljub temu pogosteje kot ostala ločila. Tri pike so vstavili v 13 sporočil.

Tri pike je v obeh sinhronih klepetalnicah vsebovalo dobrih sedem odstotkov sporočil, pojavile pa so se:

- *na koncu ali znotraj stavka, pogosto na mestih, kjer bi se sicer morale pojavljati vejice*: edo: naj bo tako..kot je..Stripy..kar sem omenu je resnica..ane..radi teženja nekaterih.. (www.spletnascena.net, 21. 9. 2005);
- *v enem primeru so označevale izpust črk v kletvici*: <TINA> MA PEJT TI U RT TI P..... ENA (www.chat386.com, 23. 9. 2005).

Drugih ločil v sinhronih klepetalnicah ni bilo, po enkrat so se v vsaki pojavili le še pomišljaji, ki so prav tako označevali premor.

<KNEZO23> pizda---pejte delat folk..al pa učit :) (www.chat386.com, 23. 9. 2005)
edo: in do končno..zapušam jaz spletno sceno--- (www.spletnascena.net, 21. 9. 2005)

Štetje upoštevanja končnih ločil je v asinhronih klepetalnicah prav tako kot štetje velikih začetnic zaradi nedoslednosti pri uporabi zapleteno. V splošnem velja pravilo, da klepetalci rajši uporabljajo vsa druga ločila kot pike, zato tudi v tistih sporočilih, v katerih se povedi nikoli ne zaključijo s piko (takšnih sporočil je bilo na Mobisuxu 47, na Cosmopolitanu pa 41), najdemo klicaje, tri pike in vprašaje. Opuščanje pik torej ne pomeni popolne odsotnosti ločil, saj predvsem v sporočilih, ki so sestavljena iz več povedi, klepetalci te poskušajo ločiti z različnimi znamenji. Poleg običajnih ločil uporabljajo tudi smeške, najbolj razširjeno ločilo pa so tudi v asinhronih klepetalnicah tri pike, ki igrajo različne vloge, najpogosteje pa zaznamujejo premore, preskok k drugi temi, nadomeščajo vejice, redkeje pa označujejo nedokončane stavke ali naštevanje. Na portalu Cosmopolitan je dobra polovica sporočil vsebovala tri pike, na Mobisuxu pa dobra četrtnina. Mnoga sporočila na obeh forumih so vsebovala po več nizov pik.

to igrico pa poznam.....zna biti zelo zanimiva..... 🤔
drugace pa imam tudi jaz problem kaj kupiti za bozic, novo leto..... ce ima kdo kaksno zelboooooooooo
pametno idejo naj napise.....hvala! 😊

www.cosmopolitan.si (14. 12. 2005)

Redkeje pa so klepetalci v asinhronih klepetalnicah uporabljali podvojene klicaje in vprašaje ali kombinacije obeh. Uporabniki Mobisuxa so dvojni klicaj uporabili enkrat, dvojni vprašaj pa dvakrat. Na Cosmopolitanu je bila uporaba takšnih ločil nekoliko pogostejša, saj so dvojne ali trojne klicaje klepetalci uporabili devetkrat, vprašaje trikrat, kombinacijo obeh pa enkrat.

za bozic ne kupujem daril nevem tko smo se navadili v druzini!!!kupim pa za novo leto kako malenkost najboljsi frendic!!in letos ji bom kupila zapestnico z delfincki ker je nora na njih in ima ze ves nakit z delfini sam se zapestnice nima!!dala bom okoli 5000sit!!! 😊

www.cosmopolitan.si (14. 12. 2005)

Raziskovalci jezika žensk in moških poudarjajo, da ženske svoja čustva pogosteje izražajo z znamenji navdušenja in razburjenja, denimo s pozitivnimi pridevniki in pretirano uporabo klicajev, zato pogostejša uporaba tovrstnih ločil na Cosmopolitanu ne preseneča.

6.6 Nestandardno črkovanje

Nestandardno črkovanje oziroma podvajanje črk klepetalci uporabljajo za posnemanje razlik v intonaciji in višini glasu. Uporabniki opazovanih sinhronih klepetalnic tega sredstva niso uporabljali prav pogosto, na www.spletnascena.net sta le dve klepetalki nekoliko razvlekli svoj pozdrav (ciaoooo, haaaalo).

Na www.chat386.com je bilo klicev in razvlečenih besed nekoliko več (20). Ena izmed klepetalk je zapisovala verze pesmi in z razvlečeno zadnjo besedo posnemala petje (ja tebe volim volim ko bogaaaaa - al sreće nemam nemam zbog togaaa), večina razvlečenih besed pa je posnemala klicanje v gneči, saj je bilo v klepetalnici naenkrat udeleženi zelo veliko ljudi:

je kera iz ptujaaaaaaa naj me klikneeee,
Tinnaaaaaaaaaaaaaaaaa.....,
Magdalennnnnnnnnnnaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa.
www.chat386.com (23. 9. 2005)

Izražanje navdušenja na tak način je bilo v sinhronih klepetalnicah redko (jjjjjjea fajtamo se), ga je bilo pa toliko več na portalu Cosmopolitan, kjer so udeleženci izražali navdušenje s fuuuuuul, tooook, heeei, nooooro, jaaaa, jeeee, wiii razvlekli pa so tudi druge besede (miiiško, gaaa, lepooo rdečooo, zeloooo, pliz helllp ussss). Na Mobisuxu se je takšen zapis pojavil le enkrat (lepoooo), kar zopet potrjuje ugotovitve, da predstavnice ženskega spola svoja čustva in navdušenje izražajo pogosteje kot moški, katerih jezik je bolj informativen in ni namenjen vzpostavljanju intimnosti ter izražanju notranjega doživljanja (Baron, 2004: 402).

V nobeni izmed opazovanih klepetalnic torej nestandardno črkovanje, namenjeno izražanju čustev, ni prav pogosto, večina ga je namreč namenjena posnemanju govorne forme in fonetičnemu zapisovanju besed.

6.7 Anglizmi in srbohrvatizmi⁴⁴

Vdiranje angleščine v ostale jezike vse od začetkov interneta povzroča nemalo skrbi in strahov. Tudi v slovenskih sinhronih klepetih uporaba angleških besed ni redka, številni najbolj znani akronimi so angleškega izvora, vzdevki so prav tako pogosto angleški ali imajo angleški zapis (npr. Spectacular, Texas_ranger, samantha7, girl_14, peacemaker, kyle, mety, INFERNO, eminchy, vancy, anchie14_mb, Stripy, Destiny). Vsaj tako pogosta kot uporaba anglicizmov pa je v klepetalnicah tudi uporaba srbohrvatizmov (Srce_od_momka, sarma, alenbih-opasan, bosanac135).

Tudi pri uporabi prvin tujih jezikov se opazovani sinhroni klepetalnici močno razlikujeta. Na www.spletnascena.net razen v pogovornem jeziku zelo razširjenih **ok**, **full** in **fajn** (ki izhaja iz nemščine in je v pogovorni slovenščini zelo razširjen), enkrat pa še tudi dokaj razširjenega slengizma **šajna** (namesto se blešči, sveti) anglicizmov skorajda niso uporabljali. Edini srbohrvatizem, ki so ga uporabili, je bil **jao**; enkrat pa je klepetalec namesto zaradi teženja uporabil **radi** teženja, kar pa je bila lahko le tipkarska napaka.

V klepetalnici www.chat386.com je angleščina v kombinaciji s slovenščino jezik večine računalniško ustvarjenih sporočil (** lepotica143 je odšel (Quit: chat386.com); *** Srce_od_momka_ je odšel ([chat386.com] Local kill by strazar (pojdi se uciti perl na www.perl.com))). Za to klepetalnico lahko rečem, da je bila slovenščina le eden izmed jezikov, ki so ga uporabljali udeleženci. 58 sporočil je bilo v celoti zapisanih v srbsčini ali hrvaščini, tudi drugače so bili pogosto uporabljeni srbski in hrvaški izrazi (predvsem kletvice). Nekaj sporočil je bilo nemških, dva klepetalca pa sta se nekaj časa pogovarjala v angleščini (ta del pogovora je obsegal 34 sporočil, ki so bila v celoti zapisana v angleščini).

Poleg kletvic in vulgarizmov, ki jih obravnavam ločeno, so bili pogosti srbohrvatizmi tisti, ki jih mladi tudi drugače pogosto uporabljajo v pogovorih, in sicer **val'da**, **jao**, **kao**, **tuga**. Anglizmi, ki so razširjeni v slengu, so bili pogosti tudi v klepetalnici: **frendica**, **d best** ali **the best**; **fajt** (ang. fight; o fajtamo se, jjjjjjja fajtamo se), **sorry** (sori ti), vulgarizem **fuck** (FAK EJ, fakite se), **bejba** (beyba). Klepetalke so druga drugo spodbujale z **go tina**, **go sarma**, **go magdalena**; precej pogosta pa je bila tudi fraza **go home** (SARMA GO HOME). Drugi

⁴⁴ Izraz srbohrvatizem je sicer anahronizem, saj enoten srbohrvaški jezik ne obstaja več. Kljub temu sem ga ohranila, da bi se izognila dodatnemu zapletanju z ločevanjem na srbizme in hrvatizme. Mnoge besede namreč obstajajo v obeh jezikih, hrvaščini in srbsčini, in se mi jih za potrebe moje analize ni zdelo smiselno ločevati na hrvatizme in srbizme.

uporabljeni anglizmi so bili še: hellooo ppl, someone for chat??, WHATEVA KLEMN, NEMŠČINA SUCKS, stop it, ou jea, what sup, nothing shady. Kot prvina italijanščine se je pogosto pojavljal pozdrav **ciao** (čao, čau, čav), enkrat pa **pijaca**, ki pa bi bil lahko tudi srbohrvatizem (piazza ali pijac namesto tržnice).

Asinhrona klepetalnica so vsebovale precej manjše število prvin tujih jezikov, srbohrvaščine skorajda ni bilo mogoče zaslediti. Na Mobisuxu je uporabnik enkrat zapisal **bakica** namesto babica (jutr pa upam da bo pr bakici DCR-DVD203E), tudi besedica **miklavžič** v naslovu teme je verjetno nastala pod vplivom srbohrvaščine. Ker so kletvice v slovenščini običajno srbskega izvora, je bil enkrat uporabljen srbizem tudi **jebem vas**. Tudi na Cosmopolitanu so le redko uporabili besede, ki bi bile izrazito srbskega oziroma hrvaškega izvora (**bilokakšne**, **obavezno** in **pjeval** namesto prepeval, pel; **familija** namesto družine in **šetkala**, ki je dokaj razširjen slengizem, namesto sprehajala).

Angleščina je bila v asinhronih klepetalnicah nekoliko pogostejša, veliko angleških izrazov je bilo predvsem na Cosmopolitanu, kjer so bili udeleženci mlajši in je bil zato prava zakladnica slengovskih izrazov, ki izhajajo iz angleščine (**best frendica**, **cute** (zapisan tudi kot kjut ali qt), **joke**, **na easy**, **flat**, **bed** (bad – slabo), **đizus** (jesus), **spešl** (special – poseben), **sorry**, **frends** (friends), **noway**, **like always**, **wtf** (what the fuck)). V angleščini so se nekajkrat pojavili tudi celi stavki (dear santa! my only wish for this year is...; pliz helllp ussss, tnx for the idea), vendar so bili precej manj pogosti kot v sinhronih klepetalnicah. Izmed splošno razširjenih besed sta se pojavili še **šoping** in **budget**.

Tudi uporabniki Mobisuxa so v svoja sporočila vstavljali angleške besede, ki so bile predvsem slengizmi (**keš** (cash), **broke**, **respect**, **nice**), klepetalniški žargonizmi (**post**, **off topic**), pa tudi druge razširjene besede in fraze (**santa**, **remember**, **no comment**). Eden izmed uporabnikov je zapisal v angleščini cel stavek (Wannabe cool sweet heartbraker.), v splošnem pa je bilo na Mobisuxu precej manj anglizmov kot na Cosmopolitanu, kar lahko pojasnim s starostjo udeležencev. Na Mobisuxu so mnogi uporabniki pisali, kaj bodo kupili svojim otrokom in ženam, zato lahko sklepam, da so bili nekoliko starejši kot uporabnice (in uporabnik) Cosmopolitana, ki so večkrat omenjale šolo, prijatelje, brate in sestre ter starše.

Ker sta bili asinhroni klepetalnici narečno nekoliko pestrejši kot sinhroni, je bila zelo pogosta tudi uporaba prvin tujih jezikov (predvsem nemščine), ki so v narečjih in pogovorni

slovenščini že ponarodele. Na Mobisuxu so bili pogosto kot darilo navedeni **štumfi** in **cukr** (namesto sladkarij). Miklavž naj bi svoja darila shranjeval v **špajzi**, prazniki pa so pravi **cajt** za **fešte**. Služba oziroma delo sta pogosto postala **šiht**, zaboju piva pa se vedno reče **kišta** piva (slengovsko je kišta tudi računalnik: dobil kišto za 300k sit.. sam sm upal da bo boljša..). Tudi na Cosmopolitanu so klepetalci zelo pogosto uporabili tovrstne besede: **špilal**, **ziher**, **štangice**, **cartati**, **počohati**, **glih**, **fajn**, **cajtng**, **flaškice**, **futrati**, **ratati** (uspeti), **štacuna**, **cajt**, **spocala** (ustvarila: sAdie pa Mark me zanima kaj bota vidva skup spocala).

6.8 Žaljivke, kletvice in vulgarizmi

Kibernetski prostor naj bi bil zelo priročen za projekcijo in izražanje neizživetih fantazij ter osnovnih in primitivnih nagonov ter želja. Klepetalnice tako postanejo sredstvo vulgarne zabave in prostor provokacije ter brezpredmetnega žaljenja drugih, saj so klepetalci v njih anonimni in zato razrešeni odgovornosti za svoje besede. (Robins v Grandovec, 2004: 57)

Kategorij žaljivk je več, skupno pa jim je to, da so uporabljene z namenom zaničevanja. SSKJ navaja, da žaliti pomeni »*delati, govoriti kaj, kar prizadeva čast, ugled koga*«. Kletev je po SSKJ-ju »*groba beseda, besedna zveza, izrečena navadno v afektu*«, ena izmed definicij vulgarizma, ki jih navaja SSKJ, pa je: vulgarizem je »*beseda, ki je glede na moralna, družabna pravila zelo neprimerna*«. Vulgaren pomeni nizkoten, prostaški, grob. Kategorijo žaljivk, kletvic in vulgarizmov sem v analizo dodala naknadno, saj se je ob opazovanju klepetalnic izkazalo, da udeleženci zelo pogosto uporabljajo žaljiv jezik.

Klepetalci v svojih sporočilih niso bili enako žaljivi in tudi pri uporabi vulgarizmov, kletvic ter žaljivk so se opazovane klepetalnice močno razlikovale, zato naj najprej na kratko povzamem stopnje zaznamovanosti jezikovnih sredstev in njihovo razžalilno moč. Korošec (2002: 14–16) jezikovna sredstva stopnjevalno razvršča v enajst kategorij, od najizrazitejše zaznamovanosti, katere zaničljivost je razvidna tudi izven sobesedila, do sobesedilno odvisne, za katero je poleg stilne potrebna tudi besediloslovna razčlemba.

Spodnja tabela je za potrebe moje analize sicer prepodrobna in preveč razčlenjena, kljub temu pa jo bom uporabila kot osnovo za iskanje žaljivih izrazov v klepetalnicah. Dodati pa moram, da je tabela členitev žaljivk, kar pomeni, da gre za besede, ki so namenjene določeni osebi, v klepetalnicah pa se, tako kot v vsakdanjih pogovorih, pojavljajo tudi besede (predvsem kletvice, psovke in nizke besede), ki niso namenjene razžalitvi in ponižanju določene osebe,

temveč lahko kažejo razpoloženje govornika ali njegov odnos do nečesa. Pozabiti pa ne smemo tudi na to, da so nekatere prostaške besede v slengu in pogovornem jeziku tako razširjene, da jih ljudje nezavedno uporabljajo brez posebnih žaljivih namenov.

Tabela 6.8.1: Razžalilna moč jezikovnih izrazov

<i>Indic namena</i>	<i>Stil: Stopnja zaznamovanosti stilnega sredstva</i>
1. – 3. indic je nesporen	1. Po definiciji zaničljivi leksemi (vulgarizmi, zmerljivke in prostaški izrazi): kurbir, pezde, rit. 2. Nizke besede (slabšalne z enim od pomenov): gnida, driska, gobec. 3. Slabšalne besede: čvekati, gobezdati 'govoriti', pokveka 'invalid'.
4. indic je sicer nesporen, obstaja pa tudi v izvenbesedilnih prvinah	4. Ekspresivne besede, ki izražajo govorčev odklonilni odnos do izraženega samo v določenih zvezah: XY se je prirnil v vodstvo stranke.
5. – 6. indic se lahko zastira z izrazi za enkratno rabo (hapaksi)	5. Zaničljivi vzdevki (samostojni ali ob imenu), s katerimi se zaničljivo (zafkljivo) namiguje na značajске ali telesne značilnosti osebe: Peter Glažek, Pohotni Jaka, Tone Trdonja. 6. Besede hapaksi, ki ne označujejo obstoječega predmeta, so potencialno žaljive v določeni sporočanjški okoliščini: šprunga.
7. indic se zastira z napačnim razumevanjem stroke	7. Preneseni pomeni medicinskih izrazov iz diagnostike duševnih in telesnih bolezni: debil(než), imbecil, idiot, psihopat, shizofrenik, paranoik.
8. zastiranje z drugo vrednostjo manjšalnih leksemov	8. Manjšalnice v sobesedilnem nanašanju na prvine dejanskosti: pilotek (o odrasli osebi po poklicu pilotu).
9. kot 5, 6	9. Ekspresivna opisna poimenovanja, zasnovana na primerljivosti pomenov (metafora): duševni maloposestnik.
10. – 11. velika zastrtost indica je sorazmerna z močjo njegovega zanikanje	10. Besedne igre in predelave osebnih imen in priimkov, v katerih lahko prizadete osebe razpoznajo sebe ali s seboj povezano okoliščino: pogumen mož → poguben mož; Rotar → Rovtar. 11. Ostra ironičnost, sarkazem, prilike, poosebitve ipd. , tj. obrati, pri katerih se stopnja razpoznavnosti določene osebe ne dokazuje z nanašanjško močjo besed, ampak z drugimi miselnimi postopki (paralelizmi, primerjavami, izključevanji itd.).

Vir: Korošec (2002: 16)

Na www.spletnascena.net žaljivih izrazov skorajda ni bilo. Ena izmed redkih nizkih besed, preklet, je bila uporabljena v kontekstu, ki ga ne moremo označiti za žaljivega, saj ni bila namenjena osebi, temveč je bila izraz čustva oziroma je bila namenjena poudarjanju:

Pegica: važn da je sonček :))))

zvezdica*: kje?!

zvezdica*: kje preklet je?!

zvezdica*: :)

Pegica: pr men se je pokazu za 1 minuto

www.spletnascena.net (21. 9. 2005)

V klepetu 26. 9. 2005 je udeleženca v pogovoru o skrivalnicah nekoliko zaneslo. Čeprav same besede niso bile žaljive, prostaške ali vulgarne, lahko iz okoliščin sklepamo, da je soudeleženka njune besede lahko razumela kot nadlegovanje.

miren: ji bom jest držu rok ečez oči

miren: da nau kej gulfala

miren: pa škillla

Rastko: a jst jo bom pa lupčku

Rastko: pol bo mogla pa ugant kdo jo

Rastko: drži pa kdo lupča

miren: ja evo to je še boljš ja

Rastko: sam... pol bo mogla hodt z mano

Rastko: k drgač se ne morm lupčkat

miren: aja a tko je to, no prou

Rastko: jp

Rastko: ok...

miren: jest lahk lupčkam, tud če ne hodm

miren: a ti morš zmeri hodt al kaj

Rastko: ja sam nemorš tiste lupčkat s kero jst hodm

Rastko: ej... nika81... ti boš zdj mau moja punca

Rastko: tko za uro al pa dve

Rastko: tolk d te polupčkam na tistem peru

Rastko: bova mela resno zvezo

miren: ja pa ne morš tko ti določt, kaj če bi pa raj

mene mela

miren: nej ona pove

Rastko: kuko tebe

Rastko: čem jst jo luščku

miren: mislm de bokr mal pomislina ko bo moj eroke
začutla na seb

Rastko: ej... ampak sam na očeh

miren: ja tko se začne

Rastko: ne ne

Rastko: začne se z lupčkanjem

miren: sej prou doug jih itak ne bi mogu gor držat

Rastko: matr si neizobražn :)

Rastko: itak d ne

Rastko: k bi hotla vidt kdo jo lupčka

miren: ja ne sej ne sme, kak igra je pol to

Rastko: igra lubezni

Rastko: :)

miren: sam če bi jo jest, pol bi ji čist sapo uzal

Rastko: vidš... tib jo zadušu

Rastko: treba človeku pustit dihat

miren: ja no sej zato bi pa ti pol pomagu z
oživlanjem

Rastko: tib na vsak način rd mene zavravn spravu a ne

Rastko: pa tut če bi mogu punco vmes dt

Rastko: :)

miren: ja še zmeri boljš de je ena vmes

www.spletnascena.net (23. 9. 2005)

V sinhronih klepetalnicah so namreč ženske precej pogosto (pogosteje kot v asinhronih klepetih) tarča seksističnih izjav in nadlegovanja s seksualno vsebino. Pogosto je to tudi eden izmed razlogov za prikrivanje prave identitete, izbiro nevtralnih ali celo moških vzdevkov.⁴⁵

⁴⁵ Prav nasprotno pa se mnogi moški pretvarjajo, da so ženske, da bi nase pritegnili pozornost (Herring, 2000). To je običajno precej neuspešen in neprepričljiv poskus, saj je moški jezik pogosto zelo vulgaren, in »ženska, ki poudarja spolnost, se opisuje kot privlačna in agresivno ponuja ali zahteva spolne usluge moških soudeležencev

Ženske so v sinhronih klepetih namreč deležne neprimerljivo večje pozornosti in odziva kot moški, pogosto pa je ta pozornost razumljena kot spolno nadlegovanje. (Herring, 2000) Ugotovitev, da je bil pogovor neprimeren in je lahko prizadel ali odvrnil sogovornico, saj se je ta iz pogovora umaknila, potrjuje tudi dejstvo, da sta se klepetalca sama zavedla svoje napake (miren: sam se mi zdi de nau nč iz tega, je čist tih; Rastko: zdj sam posluša; miren: a mislš da sva jo prestrašla.) in zamenjala temo.

Na klepetalnici www.chat386.com so bili vulgarizmi prej pravilo kot izjema. Mnogi niso bili namenjeni žaljenju določene osebe, temveč so pogosto izražali neizživete fantazije, kar so pokazali že vzdevki. Med njimi tako najdemo: preverzen21cm, njoZAsex, iscem_punco_za_rajc_prek_tel, potrebna368 in PLACAMNJEJ_MS. Nekateri udeleženci so se v klepet vključili le s kratko provokacijo (ti ga pofefam; <kiki>Potrebna fuka klikn kiki), ki pa so jo ostali klepetalci prezrli, se nanjo niso odzvali ali pa so se ji odločno izognili:

[10:39] <kiki> Miška 18 klikn kiki
[10:40] <miska18> miška 18 wont klick on kiki
[10:40] <kiki> Zakaj pa ne
[10:40] <miska18> i said no
[10:40] <kiki> Ma pol pa nč

www.chat386.com (23. 9. 2005)

Vendar pa žaljivo komuniciranje v opazovani klepetalnici ni bilo omejeno le na kratke provokacije, ki se jim izkušeni klepetalci brez težav izognejo. Nekateri klepetalci so načrtno žalili določene sogovornike (<TINA> DRUGIH NE ŽALM KT PA KLEMNA PA NINOTA), zanimivo pri tem pa je bilo, da so se med seboj poznali, torej anonimnost ni bila razlog ali opravičilo za večjo drznost, neposrednost in pogum. Ena izmed klepetalk je po posredovanju moderatorja izključitev svoje kolegice kot neupravičeno celo komentirala z besedami: <TINA> MI K SE ŽALMO SMO VSI SOŠOLKE PA SOŠOLCI TKO DA LAHKO ŽALM.

Najbolj sočnih in ustaljenih kletvic je bilo 23. 9. 2005 v klepetu 51, (najbolj žaljiv stavek je bil: <TINA> JEBEM TI JA, DA TI JEBEM JEBENO JEBAČICO ZLATKA ENA). Najpogostejše in najbolj priljubljene žaljivke so bile tiste, ki so v tabeli uvrščene v sedmo kategorijo, torej preneseni pomeni medicinskih izrazov iz diagnostike duševnih in telesnih bolezni (idiot, digen⁴⁶), njim soroden pa je še bedak. Sledijo jim po definiciji zaničljivi

v klepetu, je skoraj zagotovo moški« (Herring, 2004: 427). V opazovanem klepetu na www.chat386.com (23. 9. 2005) je neprepričljivo izbrani vzdevek <potrebna1> pripeljal do naslednje ugotovitve: potrebna je moski.

⁴⁶ Digen je dobeseden prepis iz klepetalnice.

leksemi (rit, kurba, pizda, napizdu,⁴⁷ prasica, peder, jebem ti in vse njegove oblike) in nizke besede, ki so slabšalne z enim od pomenov (kmet, svinja⁴⁸).

Poleg njih pa so se pojavljale še druge žaljivke, kot so:

- ZLATKA PATKA,
- SPLOH NEVEM ZAKVA SI ZLATKA, ŠE BRONKA NE BI SMELA BIT,
- KLEMN JE KR EN
- MOGDIČKA NE BIT PAMETNA,
- NINO TI SI BEDAK,
- SEJ SI PAMETN, BLA BLA,
- SARMA ŠKODA DA SM JEDLA MALCO ČE NE BI TEBE,
- KVA SI SAMOVŠEČNA SARMA,
- TI SI TOK MASTN, NINO TI BI BIV DOBR ZA ZRESKE,
- NE BIT GLASN K SI MASTN,
- daj MALI IDI SPAT

Verjetno sta na telesne značilnosti osebe namigovali zgornji žaljivki ti si tok mastn, nino ti bi biv dobr za zreske in ne bit glasn k si mastn. Čeprav nista bili zaničljiva vzdevka, ju lahko uvrstimo v zaničljivo namigovanje na značajske ali telesne značilnosti osebe (kategorija 5). Dokaj pogosta je bila tudi besedna igra z imeni in vzdevki: zlatka patka; sploh ne vem zakva si zlatka, še bronka ne bi smela bit in sarma škoda da sm jedla malco če ne bi tebe. Pogost je bil tudi poskus utišanja sogovornika z namigovanjem na njegovo neumnost (mogdička ne bit pametna; sej si pametn, bla bla, daj mali idi spat).

Druga vrsta žaljenja se je nanašala na etnično pripadnost udeležencev. Razloge za tovrstne žaljivke bi morali sicer podrobneje raziskati, saj z jezikovnostilno analizo ne moremo raziskati širših družbenih pojavov, kot je nestrpnost. Zelo verjetno pa je šlo za provokacije ter zbadanje in ne za pravo nestrpnost.

<peacemaker> zgini v bosno
<bosanac135> peacemaker ne jedi govana
<peacemaker> kaj samo to znaš (iz izkušenj)
<mia> sej je reku kaj bi blo če bi šli bosanci v bosno
<peacemaker> ti nebi mela tiča ne

<SlimShady> what sup
<SlimShady> bosanci
<BOKi> srbijaa
<SlimShady> jebovas srbijanci,bosanci pobijte se vsi

www.chat.386.com (21. 9. in 23. 9. 2005)

⁴⁷ Ta sicer ni bila vedno žaljivo usmerjena k določeni osebi, temveč se je pojavljala tudi v stavkih, kot je: *lih kar me je en napizdu*.

⁴⁸ Običajno v kontekstu *ti si grd k svinja*.

Sklenem lahko, da je med obema sinhronima klepetalnicama prišlo do precejšnjih razlik. Na www.spletnascena.net vulgarezmov in žaljivk skorajda niso uporabljali, udeleženci klepetalnice www.chat386.com pa svojega namena žaljenja niso prav nič prikrivali ali zastirali, temveč so zelo jasno in neposredno izrazili svoj odnos do sogovornikov in v veliki večini žaljivk uporabili besede, ki so same po sebi stilno zaznamovane in že po definiciji zaničljive.

V asinhronih klepetalnicah je bila uporaba žaljivih, vulgarnih ali moralno neprimernih sredstev precej redkejša. Na Cosmopolitanu se udeleženci nikoli niso zmerjali ali bili žaljivi eden do drugega. Edine besede, ki so sicer same po sebi zaznamovane, vendar niso bile uporabljene v žaljivem ali vulgarnem kontekstu, so bile srati (na začetku so moje /miške/ tud takoj srale k si jih prjel v roko, k so se tok bale, sam zdej pa ne več), rit (Fant bo pa očitno dobil brco v rit) in fuck (wtf – what the fuck; fuck me i'm beautiful – napis na majici, ki jo je nameravala kupiti ena izmed klepetalk).

Na Mobisuxu je bilo provokacij nekoliko več. To lahko pojasnimo s teorijami, ki pravijo, da je moški jezik bolj neposreden in agresivnejši, zanj naj bi bila značilna pogostejša žaljivost kot pri ženskah. Pogosto naj bi se norčevali iz drugih udeležencev in jih kritizirali. Druge značilnosti moškega jezika pa so še izzivanje drugih, retorična vprašanja, sarkazem, vulgaren jezik. Moški uporabljajo avtoritativen jezik, so tekmovalni, njihove izjave pa so pogosto namenoma sporne. (Herring, 2004; Colley, 2002 in 2004)

Tema o praznikih in obdarovanju verjetno sicer ni najprimernejša za provokacije, agresijo, tekmovalnost in grobosti, zato zgoraj omenjenih značilnosti moškega govora na Mobisuxu ni bilo veliko. Kljub temu pa so udeleženci nekajkrat načrtno provocirali⁴⁹ ostale in se iz njih norčevali. Pogosto so se uporabniki ponorčevali iz prevelikih daril, ki so jih dobili drugi, na nekatere provokacije pa se »tarče« niso odzvale in zato te niso dosegle svojega namena. Izmed besed, ki so inherentno stilno zaznamovane, so klepetalci uporabili jebem vas, K.u.r.c,

⁴⁹ *Flaming* je izraz, ki označuje »sporočila, ki so vedno agresivna, se nanašajo na določeno temo in so usmerjena proti določeni osebi«; zanje je značilna »presenetljiva jezikovna agresivnost« (Crystal, 2001: 55). *Flaming* pomeni ponavljajoča se sporočila, ki načrtno prizadenejo ljudi, kot bi fizična odsotnost ljudi opravičevala napadalnost in žaljivost do soudeležencev v klepetalnicah (Jordan, 1999: 86).

kur***⁵⁰, crkava; v večini primerov pa je šlo za žaljivke, ki jih je bilo mogoče razbrati le iz konteksta. Spodnji primeri so najočitnejše provokacije na Mobisuxu.

upam da to bere, pa da se bo spomnu kej prnest 😊

Kej trdga? 🐱

Mitt je nastavil za miklavza? 🐱

Bom jst tebe nastavlva...2x okrog kepe 😊!!

Ni se treba nad mano znasat, ce mitt ne da 🐱

Tej zoprnji se reče SSPB 🐱

No, pa sem dobu: Nekaj sladkarij in Logitech Wireless tipkovnico in miško!

a si lahko tole v rit zatlačiš? 😊

Ne, nemorem, se bom pa potrudu, pa jo bom teb, če ne boš tih! 😊

Wannabe cool sweet heartbraker. 😊 🐱 Ti? 🐱

Ne vem, kaj si ti razumel iz mojega odgovora, ampak pomeni samo to, da TUDI JAZ ljubim čokolado. Bo šlo? 😊

Če te zafrkavam no. 😊

pust ga.. Babe ga ne šmirglajo, pa ze svojo jezo na mobisuxove nanaša ...

www.mobisux.com (14. 12. 2005)

Iz zgoraj povedanega lahko sklepam, da prihaja med analiziranimi klepetalnicami do precejšnjih razlik, ki jih je težko pojasniti in so vsekakor zanimive za nadaljnje raziskovanje. Čeprav naj bi bili moški vulgarnjši in agresivnejši kot ženske, kar se je potrdilo v primerjavi asinhronih klepetalnic, so ženske v sinhroni klepetalnici www.chat386.com uporabljale jezikovna sredstva, ki jih običajno pripisujemo moškemu spolu, moški v klepetalnici www.spletnascena.net pa so bili precej manj agresivni in vulgarni, kot bi na podlagi teorij o jeziku moških in žensk lahko pričakovali. Prav zato raziskovanje žaljivosti in vulgarizmov ter iskanje vzrokov za uporabo takšnih jezikovnih sredstev ostaja zanimivo področje za nadaljnje raziskovanje.

⁵⁰ Na moderiranih forumih kletvice in psovke običajno niso dovoljene, zato poskušajo uporabniki sistem prelisčiti z vstavljanjem pik med črke, zvezdice pa so verjetno posledica posredovanja moderatorjev.

6.9 Skladnja in posnemanje govorne forme

Najopaznejša značilnost klepetalnic torej niso ne smeški, ne akronimi, ne novosti v uporabi ločil ter velikih in malih črk, temveč posnemanje govora s fonetičnim zapisovanjem in skladijskimi značilnostmi govorjene besede. Ker je slovnična pravilnost večini uporabnikov tuja ali pa se jim zdi upoštevanje pravil odveč, je lahko razumevanje klepeta za novince predvsem v sinhronih klepetalnicah naporno in zapleteno, saj mora besede razvozlavati kot šifre. Pogosto je pomen razumljiv le iz konteksta in budnega spremljanja vseh sporočil posamezne osebe. Povedi namreč še zdaleč niso povezane v celoto, temveč razdrobljene, včasih razkosane tudi med več sporočil.

1. primer:

→ [10:29] <INFERNO> sej sm nehu
[10:29] <komju> SARMA GO HOME
[10:29] <TINA> MAGDALENA JE ŠE BL THE BEST
→ [10:29] <INFERNO> mi je zmankal
[10:29] <miska18> :)a super..
[10:29] <magdalena> KONJU
[10:29] <TINA> TKO DA ZLATKA....
[10:29] <sarma> a res al kaj
[10:29] *** genovefa se je pridružil kanalu #klepet
[10:29] <magdalena> ZABIT SI
[10:29] <potrebna1> magdalena
→ [10:29] <INFERNO> materiala(H)

2. primer

→ [10:41] <INFERNO> jah nč ne
[10:41] *** bojc je spremenil nick v roky
[10:41] *** zvezdica441 se je pridružil kanalu #klepet
→ [10:41] <INFERNO> pol grem pa delat
[10:41] *** _Cveka152 je spremenil nick v bEjBiE
→ [10:42] <INFERNO> mejte se
[10:42] *** anja476 se je pridružil kanalu #klepet
→ [10:42] <INFERNO> ajde knezo

www.chat386.com (23. 9. 2005)

Razumevanje sporočil prav zaradi razdrobljenosti zahteva pozorno spremljanje dogajanja, saj si morajo klepetalci ustvariti predstavo, kdo se pogovarja s kom, in na podlagi tega predvideti, katero sporočilo bo namenjeno njim. Kadar ne gre drugače, v sporočila dodajo vzdevek tistega, ki mu je sporočilo namenjeno. Kljub temu pride do nesporazumov tudi med klepetalci, ki se v klepetalnicah drugače dobro znajdejo.

[10:22] <miska18> :-Spička
[10:22] <miska18> se mi zdi
[10:22] <Srce_od_momka_> Ko jaa..????????????????????
[10:22] <miska18> hehe ne ti
[10:22] <Srce_od_momka_> hm.....
[10:22] <Srce_od_momka_> kome onda..?

www.chat386.com (23.9. 2005)

Odziv miške18 na sogovornika Srce_od_momka je bil v zgornjem primeru stavek »se mi zdi«. Ker pa je pred tem nekoga ozmerjala, je sogovornik mislil, da je bila žaljivka namenjena njemu, in se nanjo užaljeno odzval.

Posnemanje govorne forme pa ni značilno le za sinhrono kleptalnice, temveč tudi za asinhrono. Za govor je značilno verižno kopičenje izjav, ki jih označujejo premori, ki zaključujejo vsebinsko smiselno zaključene celote ali premore za premislek. Tudi v obeh tipih klepetov prihaja do tovrstnega kopičenja, vendar pa je zmeda, ki jo povzroči tovrstno kopičenje precej manjša v asinhronih klepetalnicah, v katerih klepetalci svoje misli običajno zaokrožijo v enem sporočilu in te niso razdrobljene med več različnih sporočil, kakor se to pogosto zgodi v sinhronih klepetih.

Pegica: da se poslovimo, pa pridemo nazaj, pa smo vsi sprečni :)
www.spletnascena.net (21. 9. 2005)

pozabil napisati pismo 😞
ampak Miklavž ni pozabil name, zame je tudi že danes nosil 🍬
dobil taveliko gorenjkinjo mlečno čokolado s celimi lešniki 🍫

www.mobisux.com (14. 12. 2005)

eh, kak ti nisi fajn hahaha, pa sem ze misla, da bom zvedla kaj dobim 🍬🍬 joke, sweetie... 🍬 koga obdarujem? hja...kr dosti ljudi no...familija & friends (teh pa ni ravno malo...pa se eni majo rojstni dan decembra 😊🍬)

www.cosmopolitan.si (14. 12. 2005)

Klepetalci predvsem v sinhronih klepetalnicah svojim sporočilom pogosto dodajajo poznejše domislice, ki pojasnjujejo ali dopolnjujejo povedano. Včasih s tremi pikami nakažejo, da bo sledilo nadaljevanje, pogosto pa kopičijo brez navezave na prejšnja sporočila.

zvezdica*: uuuu
zvezdica*: lej ti to..
zvezdica*: kolk bi se ona potrudl

www.spletnascena.net (21. 9. 2005)

Sporočila se v sinhronih klepetalnicah pogosto končajo tam, kjer bi jih zaradi različnih vzrokov končali, če bi govorili, denimo zato, ker v eni sapi ne moremo govoriti prav dolgo, se nam zdi, da smo vsebinsko zaokrožili misel, ali pa daljših in bolj zapletenih povedi brez razmisleka ne moremo sestaviti.

V asinhronih klepetih udeleženci novi misli ne namenijo novega sporočila, temveč znotraj enega sporočila nanizajo več zaključenih celot, ki zaokrožujejo misel, in jih običajno ločijo s

tremi pikami. Prav zato je razumevanje asinhronih klepetalnic bistveno lažje in zahteva manj truda, kljub temu, da klepetalci v obeh tipih uporabljajo podoben jezik in fonetično zapisovanje besed.

Moj oči pa moj stric pa moja teta tut ... 🤔 Jaaa mamno same Miklavže ... 😊
Drugač ma pa zdjle 3. decembra rojstni dan še moja prijatca in 5. decembra sestrična ... tko da se morem v petek nujno odpraviti v šoping za prvimi darili ... 😊 Neki idej že mam, neki jih bom pa še sproti dobila, ko bom šetkala naokoli ... 🤔

www.cosmopolitan.si (14. 12. 2005)

Razumevanje povedanega pa ne otežuje le razdrobljenost, temveč tudi pomanjkanje ločil. Da bi sporočila razumel, si mora bralec predstavljati, da so besede izgovorjene, ne zapisane, in so zato naložene ena na drugo, kakor so sporočevalcu prišle na misel. Naslednji primeri zato kljub odsotnosti večine ločil z nekaj vživiljanja v govor ne predstavljajo večjih težav:

edo: ja je sonce a ga ne vidiš..?; www.spletnascena.net (21. 9. 2005)

<miska18> ker nevem kje piše klemen
<TINA> DEJ POVEJ K DRUGI SPRAŠUJEJO KDO JE TA KLEMN
<miska18> da vem kam ne smem iti ko pluvaš dol
<miska18> ehmm grem jst začeti s profoksi a velja inferno; www.chat386.com (23. 9. 2005)

Podobno je tudi v asinhronih klepetih, v katerih vejice prav tako niso ravno pogosto uporabljeno ločilo.

ti povem u torek kaj je prnesu 😊
čeprav jo bom plačal bo vseeno lepo Miklavževo darilo

www.mobisux.com (20. 12. 2005)

Klepetalci pa namesto vejic zelo pogosto vstavljajo tri pike, kar olajša razumevanje in prevelike količine informacij razbije na obvladljive enote:

Ah ves..ni on za take stvari..ce bom ga prevec "mucila" s tem..ze vidim kak se bo vmes spravil k racunalniku
😊 sicer pa spet dobra ideja..sam ne za mojga 😊

www.cosmopolitan.si (20. 12. 2005)

Precej težje pa je razumevanje sporočil, ki nikalno odgovarjajo na vprašanje in ob tem dodajo še druge informacije. Vejice bi bile v teh primerih nujne, da bi bralec brez poznavanja konteksta pravilno razumel sporočilo. Stavek »ne začnem oktobra« brez sobesedila razumemo

kot, da sporočevalec nečesa ne bo začel delati oktobra. Vendar pa pogovor razkrije, da je pomen stavka popolnoma drugačen:

[11:14] <Texas_ranger> a ti nisi v soli

[11:14] <solzica> ne zacnem oktobra

www.chat386.com (21. 9. 2005)

Solzica je torej nikalno odgovorila na vprašanje, »a ti nisi v šoli«, in dodala pojasnilo, da začne šele oktobra.

Takih primerov je v sinhronih klepetalnicah precej:

nika81: hodis v solo

lena: ne delam že 17 let

lena: pa ti

nika81: sem doma

nika81: ne hodim v solo

www.spletnascena.net (26. 9. 2005)

Destiny: Stripy greš na sončka'??

Stripy: a če grem?

Stripy: a me pelješ na jamajko?

Destiny: ne ne bom šla na Kubo:))

www.spletnascena.net (21. 9. 2005)

Vsekakor oblika in dolžina sporočil kažeta, da klepetalci ne razmišljajo prav dosti, preden sporočilo odpošljejo, to velja za sinhrono in asinhrono klepete, čeprav asinhroni na prvi pogled dajejo večji občutek urejenosti zaradi strnjenosti sporočil. Sinhroni klepet je prav zaradi spontanosti in nepremišljenosti bližje govoru kot pisanju, saj gre za hitre in impulzivne odločitve. Šele, ko se sporočilo pojavi v pogovornem oknu, pošiljatelj ugotovijo, ali je potrebno dopolnitve, pojasnila. Podobno torej kot pri pogovoru, ko se pogosto šele, ko misel povemo, zavemo, kaj smo rekli. Razlika je seveda ta, da pri pogovoru iz obraza našega sogovornika hitro ugotovimo, ali smo ga »polomili«, mu kaj ni jasno, nas mogoče ne razume. Pri klepetu morajo udeleženci pogosto sami predvideti, kdaj njihove besede potrebujejo pojasnilo.

Rastko: jst pa ne morm

nika81: zakaj ne

Rastko: k smo se včer ceu popoudne lovil

Rastko: pa me zdj noge bolijo

www.spletnascena.net (26. 9. 2005)

Nemalokrat pa sporočila kažejo neke vrste »tok misli«, v katerem klepetalci bolj zase kot za svoje sogovorce dopolnjujejo izjave in svoje misli.

miren: ja zgleda da vse mirno tle

miren: ja sej je res ponedelk ja

www.spletnascena.net (26. 9. 2005)

Saj to sm ze vecx premisljevala..o sliki..sam..hmm..ce se res nicesar drugega ne spomnim pol bom to poskusila..tnx for the idea 😊

www.cosmopolitan.si (20. 12. 2005)

Na hitro in impulzivno pošiljanje sporočil kaže tudi veliko število tipkarskih napak⁵¹, ki jih nekateri klepetalci dosledno popravljajo, večina pa se zanje ne zmeni. Klepetalka miska18 je, denimo, besede, za katere je ugotovila, da so narobe natipkane, vedno popravila in popravek označila z zvezdico (*). Bila pa je tudi edina, ki je to naredila vsakič, ko je opazila tipkarsko napako. Ostali udeleženci so svoje napake popravljali redko.

Stripy: vsi zapuščajo spletnosceno, jo boš jaz tud:)

Stripy: bom

www.spletnascena.net (21. 9. 2005)

<miska18> jst tega nivka ne vidim

<miska18> nicka*

www.chat386.com (23. 9. 2005)

Teorije, da klepetalci svoja sporočila načrtujejo in pregledujejo, vsaj v veliki večini primerov ne držijo, kar poleg narobe natipkanih besed kaže tudi veliko število narobe postavljenih presledkov.

miren: mislm de bokr mal pomislna ko bo moj eroke začutla na seb

zvezdica*: js bibla itak kjena oblai zdele..

www.spletnascena.net (21.in 26. 9. 2005)

Asinhrono klepetalnice so glede razumevanja in sledenja niti pogovora enostavnejše, saj lahko vsak udeleženec, kadar se mu zdi potrebno, s citatom nakaže, na katero sporočilo odgovarja. To preprečuje zmedo, ki bi lahko nastala zaradi velikega števila sporočil. Nesporazumi, ki jih pogosto najdemo v sinhronih klepetalnicah, so zato redki, kljub temu pa zaradi hitrega tipkanja kdaj pride do nerazumljivih sporočil.

⁵¹ Teh ni mogoče natančno prešteti, saj za mnoge fonetične zapise ali njihove spodletele poskuse ni jasno, ali so napaka ali načrtovan zapis.

ursyxy je napisal/a:

CommandyKA je napisal/a:

loreale je napisal/a:

če se gre za -ipa pol ga dobr poslus-e, žih se bo kaj žareku pa bos-e vedele kaj si želi
moski vedno delujejo skrivnos-ni, ampak če jih dobr poslusas, vse izves

☺

wtf bi pa naj to pomenlo?

Jst tud bolj mal zastopim ☺

Pomoje je misla takole...

Če se gre za tipa, pol ga dobro poslušaj, sigurno se bo kdaj zarekel in bos vedela kaj si želi...

www.cosmopolitan.si (14. 12. 2005) – primer nerazumljivega sporočila in citiranja

6.9.1 Fonetično zapisovanje besed in posnemanje značilnosti govorjenega jezika

Težav pri razumevanju pa ne povzročajo le razdrobljenost in skladijske značilnosti govornega jezika, temveč tudi besedišče. Zaradi narečnih razlik klepetalci zapisujejo in krajšajo besede, tudi nekatere veznike, vprašalnice in prislove, zelo različno. Tako lahko **kok** pomeni kako (ZLATKA KOK SI GRDA) ali koliko (kok si star); **k** pomeni kot (grd k svinja), **ko** (k smetano ješ kr škrt) in **ker** (ČE PA HITR PIŠM K TI MAM TOK ZA POVEDAT); **ka** pa kaj (ka pa če bi nehal pluvat a; ka je ker za en kratek chat) in **ki** (ka ga kličemo driska). **Ker** običajno ne pomeni veznika ker, temveč stoji namesto kateri (ker slovinc je ta inferno), ženska oblika pa je **kera** (je kera izm mbbbbbbbbbb). **Ke** pomeni kje (ke ste), **kr** stoji namesto kar (destiny no kr prnes, a kr u tujino?, k smetano ješ kr škrt), **kt** ali **kokr** namesto kot (DRUGIH NE ŽALM KT PA KLEMNA PA NINOTA; ne morm delat nč družga kokr kle sedet :)), **kolk** namesto koliko (pa kolk jih je...), **kkšna** ali **kaka** pa namesto kakšna (ce kksna rab ideje; kkšna 18 19 20 iz lj al pa kranja tle gor ??????????????????????????????; kaka frendica si, upam da bo kaka milka al pa gorenjka). Ena izmed klepetalk je domiselno zapisala kako – **kkooko**.⁵²

Naštevanje vseh oblik pogovornega jezika bi bilo zelo zamudno, saj so bila skorajda vsa sporočila posnemala govorno formo, zato naj le na hitro preletim splošne značilnosti. V klepetalnicah lahko opazimo večino značilnosti pogovornega jezika, veliko je neknjižnih,

⁵² Kar je verjetno narečni kuko, zapisan pod vplivom angleščine, kjer se dva o-ja skupaj izgovarjata kot u.

narečnih in slengovskih izrazov. Kot prvine, ki so sprejemljive in dovoljene tudi v knjižnopogovornem jeziku, so pogosti kratki nedoločnik (razburjat, kregat, nabijati, bit), množinska oblika deležnika na -l (smo/ste naučil, lovil), izgovor nenaglašenelega deležnika -el, -il samo kot -u (napizdu, reku, spomnu, pršu, skriu, čepeu, najdu, prnesu, dobu), zapis l namesto lj, kadar bi moral stati pred samoglasnikom in hkrati za soglasnikom (pluvaš, pluvat) ter posamezne oblike (bla, blo⁵³).

Krajšanje besed, ki je prisotno v govorjenju, se pojavlja tudi v klepetalnicah. Pogosto je izpuščanje zadnjega nenaglašenelega samoglasnika (tist, se vid, se prav, sam (namesto samo), jut, tud oziroma tut), izpuščanje črke *e* v besedah, kjer zaznamuje polglasnik (neumn, podobn, pametn, mastn, dobr, glasn, popularn; vrjetno), neknjižno izpuščanje *i* v velelniku (klikn, ugante), pogosto uporabljenih prislovihih, veznikih, predlogih, členkih (al) ter v dajalniku in mestniku ednine osebnih zaimkov (men, teb, seb). S in b pogosto nadomestita si in bi (tib na vsak način); *i* v sedanjiški glagolski priponi, ki ga lahko izgovarjamo kot polglasnik, izgine (mism, žalm). Polglasnik priponskega obrazila -ec se izgubi za zvočnikom, če se tudi sicer izgublja v roditelju in naprej (Slovec, sošolec), kratki naglašeni in nenaglašeni *a* pa se pred *u* izgovarjata lahko tudi kot *o* (čeprov, prov, prou); pred *j* pa tudi kot -ej (zdej, sej, nej, dej⁵⁴). Veznik da je bil, sicer zelo redko, nadomeščen tudi z de (no še dobr de nism sladkosned), kar je prav tako ena izmed značilnosti neknjižnega pogovornega jezika.

Knjižna ne bo in ne bom klepetalci nadomeščajo s pogovornima nau in nam, od pogosto nastane ud, da pa d (sam... **d** me boš najdla; **d** nam umru **ud** lakote). Pojdi je prav tako vedno nadomeščen s pogovornima pejt in pjt, delaj z deli, poglej pa je skrajšan v lej. Pogovorni so bili še lih kar (pravkar, ravnokar), skod si že ti (od kod si že ti), pol (potem), raj (raje, rajši), skupi (skupaj), tok (toliko), unga (tistega), nč (nič), tle (tukaj), včer (včeraj), lahka, lohka (lahko), enga, vedla (vedela), mas (imaš⁵⁵), meli (imeli), bl (bolj), najdla in uč (oko). Oblikoslovna značilnost neknjižnega jezika je tudi določna oblika pridevnika, ki se izraža z nepregibnim členom ta (taveliko, tamalo, t'velk).

⁵³ V tretji osebi ednine pa so se pojavljali tudi zapisi biu in biv (namesto bil).

⁵⁴ Zdaj, saj, naj in daj v klepetalnicah pogosto postanejo tudi zdj, sj, nj, dj.

⁵⁵ Ena izmed značilnosti je tudi opuščanje šumnikov, kar je verjetno posledica pisanja kratkih tekstovnih sporočil. Mnogi mobilni aparati namreč ne omogočajo zapisa šumnikov.

Kot fonetične zapise besed naj kot primer izpostavim le nekatere: kwa, ceu popoudne, ustajam, uprašaja, čiz teb podobn (čisto v pomenu popolnoma, v celoti), zreske, pojslo (posteljo), ush (vseh), najlepši, kai (kaj) in prou doug (prav dolgo).

Precej pogosto uporabljajo klepetalci za skladnjo govornega jezika značilne ogovorilne glagolske izraze (lej ti to, o lej jih odbojkarce :), dej no dej; zakaj za vraga, oh le kako sem lahko vec kot trideset let zivel v taki zmoti), ponovitve z vezniki in členke (Pegica: če ne tko, pa drugač :)) in nekatere besedne zveze (miklavč **zna prnest** sam čokolado pa pomarnače; **zna bit** zelo zanimiva; **gre se za**; **nima veze z**).

6.9.2 Narečja

Narečij v sinhronih klepetalnicah ni enostavno opazovati, saj sleng pogosto zabriše razlike med klepetalci iz različnih delov Slovenije, sporočila pa so prekratka, da bi v njih lahko opazovali kaj več kot zgolj besede. Nekaj značilnosti ljubljanskega pokrajinskega jezika pa je bilo kljub temu mogoče najti, in sicer izgube samoglasnikov, zlitja glasov in prevoje (tko, neki, zmeri), obliko osebnega zaimka za prvo osebo ednine jest namesto jaz, ki pa je bila v opazovanih klepetalnicah pogosto še skrajšana na jst, jes, jz ali jzt, ter veznik k, ki je nadomestil ker, ki in ko. V dajalniku in mestniku ednine je prišlo do izgube končnice (v šol), v predponah in osnovi pa do izgube glasov i in u (igrce, prestolnco, palco). Lj je bil skorajda vedno zapisan le kot l, kakor ga običajno tudi izgovarjamo (lupčka, lubezni, oživljanjem). Namesto kaj in zakaj so Ljubljančani pogosto uporabili še kva in zakva.

Izmed drugih narečnih skupin so bili v sinhronih klepetalnicah nekoliko opaznejši le še pisci iz štajerske narečne skupine, drugih ni bilo mogoče razpoznati.

ka je ker za en kratek chat
je ker resni tu gor
kak ste
daj MALI IDI SPAT (www.chat386.com (21. in 23. 9. 2005))

So pa zato narečja veliko lažje razpoznavna v asinhronih klepetalnicah. Daljša sporočila razkrijejo pokrajinske posebnosti, res pa je, da so med njimi najbolj razpoznavni pisci iz štajerske narečne skupine, ki se »izdajo« z značilnimi končnicami (prineso, oglaso) in nekaterimi besedami (npr. vlka deda, totih, pubec).

ja, vrei, te pa totega kupima

Ja, toti bi se po cele noči gono s toti koli

Haha, ne jas sn mislo onega Puščavskega Skakača al kak se reče ne...Hehe, ko mu daš cajtnge not za strani not, pa jih cele sfreza 🤪 Hujši je ko kafe mlinček 😊😊

www.cosmopolitan.si (14. 12. 2005)

Vsekakor je zanimiva ugotovitev, pa ne le za raziskovanje internetnega komuniciranja, da so v sinhronih in asinhronih klepetih opazni le Štajerci. Je njihovo narečje tako drugačno ali pa se le oni prav posebej potrudijo, da dosledno zapišejo svoje narečje z vsemi njegovimi značilnostmi?

6.9.3 Sleng in jezik žensk

Kot sem omenila že v poglavju o anglizmih in srbohrvatizmih, je bil opazovan klepet na www.cosmopolitan.si zelo zanimiv za opazovanje slenga, ki bi ga morda rajši kot sleng imenovala govorica mladih žensk. Poleg besed, ki so značilne za sleng in so v veliki večini anglizmi, zato jih tukaj ne bom še enkrat ponavljala, je bila namreč zelo opazna značilnost uporaba pomanjševalnic in otroškega govora, ki je na Mobisuxu, kjer so prevladovali moški, ni bilo. Dekleta so svoje fante imenovala lubi (včasih še dragi, zelo redko pa tip ali fant), brate in sestre skoraj vedno bratci in sestrice, mama je enkrat postala celo mamika, za darila pa so kupovale prstančke, uhančke, stekleničke, kremice, »mejčkene božičke« in tolarčke, »mejhne zvezdice«, rutke, svečke in majčke. Celo šal je postal šalček, sedenje se je spremenilo v čičanje, ena izmed uporabnic pa je ostale nagovorila s pupike.

js sm že za miklavža potalala par otročkastih daril med moje sončke in sodelavke, je blo prav kjut...

Notr sm jim pa nametala ogromn stvari (kokr je pač šlo notr): čokoladne mejčene božičke, čokoladne tolarčke, Raffaello, Bacio, pa še razni drugi bonboni, potem par vrečk odličnega čaja, pa ene take posušebne stvarce, k fuuuul dišijo (Poutpourri-mislil sem da se kupijo v tistih bolj "orientalskih" trgovinah) ter pa mejhne zvezdice.... Napolnila sem jih čist do vrha, zavila v celofan, zavezala z rafijo in napisala še lepo voščilo...

www.cosmopolitan.si (15. 12. 2005)

Zakaj se pri mladih ženskah razvije takšen jezik, bi bilo vsekakor zanimivo raziskati, saj je tudi v vsakdanjem govoru opaziti, da dekleta pogosto uporabljajo značilnosti otroškega govora. Teorije o jeziku moških in žensk pravijo, da je za ženske značilen šibkejši jezik, ki izraža podporo in je namenjen grajenju ter ohranjanju odnosov (Baron, 2004: 401, 402). Ženski jezik ima družabno vlogo, ki se kaže tudi v izražanju. Je namreč intimen, odseva

manjšo samozavest, šibkejša mnenja, olepševanje in vljudnost, kar je skladno s tradicionalno žensko vlogo izražanja čustev in skrbi za druge.

Ženske se trudijo zmanjševati napetosti, kršenje pravil lepega vedenja in vljudnosti pa jih zelo moti. (Baron, 2004: 402) Ženske kažejo zanimanje za sogovorca s postavljanjem vprašanj (*Zanima me, koga pa ve obdarujete in kaj podarite za Božič npr. svoji najboljši prijateljici, staršem, prijateljem moškega spola ipd.? Aja, pa seveda koliko ponavadi odštejete za darila. 😊; kaj si pa kej kupla...pa kje če ni skrivnost*), ga pohvalijo (*Lepo!! Valda je čisto drugačen občutek, ko nekaj sam skupi spravš in ustvariš, kot pa če kar kupiš. Pol, ko to vse dokončaš, si fuuul vesel, ker je tako fino ratalo, a ne??*), izražajo podporo (*Ja dobra ideja 🍷. Ti kar v nakup, sam da boš kupla onga z doti placa 512mb al kolk je že hihi; se pa strinjam, da je najlepš če se sam česa domišlš in sam nrdiš*), naklonjenost, se opravičujejo (*Sorry za OT!*) in zahvaljujejo (*ce ima kdo kaksno zeloooooooooo pametno idejo naj napise.....hvala!; tnx for the idea; hvala za mnenje obema*), svoje izjave in mnenja pa omilijo z besedicami, kot so verjetno in mogoče, ter vprašanji (*Kako se vam zdi? Jst sm čist navdušena 😊*). Ženske se tudi hitreje razkrijejo in svojim sogovornikom dajo več podatkov o sebi, svoje izjave pa argumentirajo in poskušajo utemeljiti (Baron, 2004: 405, 406; Colley, Todd, 2002: 380 – 382; Colley, 2004: 369 – 375).

Na forumu Mobisuxa je bila starostna struktura nekoliko drugačna, zato je bilo slenga precej manj. Poleg že omenjenih anglizmov lahko med slengizme uvrstimo še izraz tip ter frazi Ni panike! in Te bom dvakrat okrog kepe!, ki pa so že tako razširjeni, da jih lahko obravnavamo kar kot prvino splošnopogovornega jezika; kišto namesto računalnika (kar pa morda bolj kot med slengizme sodi med žargonizme) in besedico scena (suho sadje/čokolada scena). Čeprav so bili zapisi besed večinoma fonetični, je bilo besedišče splošnopogovorno, z nekaterimi sestavinami narečij, mladostniških izrazov pa je bilo manj.

Prav tako je bila drugačna spolna struktura. Ženskih uporabnic je bilo zelo malo, zato je bilo tudi izrazito ženskega jezika manj. Kadar so se ženske le oglasile, pa je bil njihov jezik precej podoben tistemu s foruma Cosmopolitana (*Lohka bi rekla d mi je lubija prnesu!!!; lušten blog...:)..in prav tak otroček..*).

6.10 Pregled

Če na kratko povzamem značilnosti sinhronih klepetalnic, lahko sklenem, da se novosti kažejo predvsem na ravni uporabe jezika in njegovih pravil, precej manj, kot sem pričakovala, pa je prvin, ki nadomeščajo neverbalna sredstva in so namenjena posnemanju čustvenih stanj.

Smeški, akronimi, pretirana raba ločil, nestandardno črkovanje ter raba velikih črk za poudarjanje in kričanje, sicer pritegnejo pozornost, ker jih do sedaj nismo poznali in so značilni zgoj za računalniško posredovano komuniciranje (v precejšnji meri pa tudi za kratka tekstovna sporočila, ki jih pošiljamo prek mobilnih aparatov), vendar še zdaleč niso tako pogosti, kot spremembe v samem jeziku.

Najpogostejša značilnost sinhronih klepetov je namreč posnemanje govorne forme, in sicer s fonetičnim zapisovanjem besed, ki kaže vso pestrost knjižnega in neknjižnega pogovornega jezika ter nekatere značilnosti narečij in slenga, ter skladenjskimi značilnostmi, kot so kratkost izjav in njihova razdrobljenost, izpuščanje stavčnih delov, premori tam, kjer bi jih naredili v govoru, dopolnjevanje, kopičenje in parafraziranje izjav. Posnemanje govora včasih otežuje razumevanje in pripelje do nesporazumov, vendar pri klepetalcih ne povzroča večjih težav ali komunikacijskih motenj.

Naslednja zelo pogosta in vidna značilnost sinhronih klepetov je opuščanje velikih začetnic pri začenjanju stavkov in lastnih imen ter ločil v njihovi ustaljeni rabi, predvsem vejic in pik. Opuščanje vejic lahko pripelje do dvoumnih stavkov, ki jih je mogoče razumeti na več načinov, vendar kaže, da klepetalcev to ne moti in da pomanjkljiva slovnica večje težave povzroča nam, zunanjim opazovalcem, kot pa izkušnim klepetalcem.

Posnemanje kričanja in poudarjanje s pisanjem z velikimi črkami je bilo edina pogosteje uporabljena novost internetnega klepetanja, sledi pa precej pogosta uporaba anglizmov, srbohrvatizmov in kletvic, žaljivk ter vulgarizmov, ki so v jeziku mladih tudi drugače zelo pogosti. Poudariti pa moram, da je prišlo predvsem v uporabi prvin tujih jezikov in vulgarnih besed do zelo velikih razlik med opazovanima klepetalnicama.

Po pogostosti uporabe lahko smeške izpostavim šele na sedmem mestu. Sledijo jim akronimi in razne krajšave, tri pike kot označevalci izpustov, premorov ali manjkajočih črk v kletvicah,

ubesedenje čustvenih stanj (ha, he in hi) in nestandardno zapisovanje besed s podvajanjem črk, ki ponazarjajo spremembe v intonaciji ali glasnosti govora. Vse te prvine internetnega klepeta so zelo redke, vendar pa zaradi svoje novosti in neobičajnosti pritegnejo nesorazmerno več pozornosti.

Tudi v asinhronih klepetalnicah je najopaznejša značilnost fonetično zapisovanje besed, razdrobljenost misli, ki jih klepetalci običajno ločujejo s tremi pikami, uporaba slenga, narečnih oblik in pogovornega jezika. Prav tako kot v sinhronih klepetalnicah tudi v asinhronih klepetalci opuščajo ločila v njihovi ustaljeni rabi in jih pogosto nadomestijo s smeški ali velikim številom treh pik.

Večje razlike v izražanju so se med asinhronima klepetalnicama pojavile zaradi različne spolne in starostne strukture, spol pa se je odrazil tudi v večji uporabi žaljivk in provokacij v »moški« klepetalnici na portalu Mobisux. Slengovskega izražanja, ki vključuje tudi večjo in pogostejšo uporabo anglizmov, je bilo precej več na portalu Cosmopolitan, kjer so bile udeleženske mlajše. Kot značilnost ženskega oziroma dekliškega govora je izstopala pretirana uporaba pomanjševalnic in posnemanje otroškega govora. Zaradi daljših sporočil je bilo nekoliko lažje tudi opazovanje narečij, več pa se je v asinhronih klepetalnicah pojavilo izrazov, ki sicer izhajajo iz tujih jezikov (nemščine), vendar so v pogovorni slovenščini in narečjih že ustaljene.

Izmed značilnosti računalniško posredovanega govora naj izpostavim zelo pogosto uporabo smeškov, ki so jih klepetalci vstavili v skorajda vsako sporočilo, v mnoga celo več. Precej redkeje pa so klepetalci v asinhronih klepetalnicah uporabili krajšave in akronime, zelo malo je bilo tudi nestandardnega črkovanja, ki bi označevalo čustva in vznemirjenje. Klepetalci v asinhronih okoljih prav tako zelo redko uporabljajo stilno zazanmovane velike črke za posnemanje kričanja in pretirana rabo ločil (podvojenih klicajev in vprašajev).

7. SKLEP

V diplomskem delu sem raziskovala jezikovne in stilne posebnosti novih medijev in se pri tem osredotočila na dva tipa spletnih klepetalnic, sinhrono in asinhrono. Ob prebiranju literature, predvsem tuje, saj so v Sloveniji jezikovni vidiki interneta še neraziskani, sem ugotovila, da je ključni problem vseh raziskovalcev spletnih klepetalnic tradicionalna delitev jezika na pisanje in govorjenje. Klepeti, ki jih najdemo na internetu, namreč to delitev postavljajo pod vprašaj, saj se prenašajo prek pisnega medija, bralca oziroma udeleženca klepeta pa s svojimi skladenjskimi značilnostmi in besediščem veliko bolj kot na pisanje spominjajo na neformalen pogovor, na kar kažeta tudi pojma klepet in klepetalnica.

Prav zaradi vprašanja, kam uvrstiti jezik spletnih klepetalnic, sem v svoji nalogi preverjala hipotezo, da je *jezik klepetalnic popolnoma nova oblika komuniciranja, ki združuje prvine pisnega in govorjenega jezika ter jih dopolnjuje s prvinami, značilnimi le za to obliko komuniciranja*. Klepeti so namreč tako kot govorjeni jezik spontani, neformalni, ohlapno strukturirani, njihovo besedišče pa je pogovorno, vključuje narečne in slengovske izraze. Hkrati pa so veliko počasnejši od pravih pogovorov, ne spremlja jih neverbalno komuniciranje, ki je v medosebnih odnosih pogosto še pomembnejše od verbalnega, menjavanje vlog, ki jih v vsakdanjih pogovorih ljudje brez težav predajamo in si jih izmenjujemo, pa v (predvsem sinhronih) klepetalnicah povzroča zmedo in nesporazume.

Z jezikovno-stilno analizo dveh sinhronih in dveh asinhronih slovenskih klepetalnic sem prišla do ugotovitev, ki so zaradi boljše preglednosti zbrane in strjene v prejšnjem poglavju (glej 6.10 Pregled). Na tem mestu naj poudarim le, da lahko na podlagi raziskave svojo hipotezo potrdim, saj sem v klepetalnicah našla mnogo prvin, ki so značilne le za jezik klepetalnic (pa tudi osebne elektronske pošte in drugih neformalnih oblik komuniciranja na internetu) in jih do pojava računalniško posredovanega komuniciranja sploh nismo poznali. Ker se jezik v času spreminja in prilagaja novim razmeram, je smotrno v razumevanje in delitev poleg tradicionalnega pisnega in govorjenega jezika vpeljati še tretjo kategorijo, ki bi zajemala nove značilnosti računalniško posredovanega komuniciranja.

Na podlagi narejene raziskave je težko sklepati, katera vrsta klepetalnic bolj načenja naše razumevanje jezika. Po tujih raziskavah naj bi bile sinhrono klepetalnice tiste, ki kršijo več slovničnih in pravopisnih pravil, v moji raziskavi pa se je pokazalo, da klepetalci v obeh tipih

klepetalnic uporabljajo pogovorni jezik in fonetnični zapis besed, le redko pa vstavljajo primerna ločila in velike začetnice. V strogo jezikovnem smislu sta oba tipa klepetov približno enako inovativna, sinhrono klepetalnice s svojo neurejenostjo in nepovezanostjo pa vsekakor kršijo več naših predstav o uspešnem komuniciranju in primernem predajanju vlog, zato jih v tem pogledu lahko razumemo kot radikalnejše.

Ugotovitev, da je jezik spletnih klepetalnic neka popolnoma nova oblika komuniciranja, pa vsekakor ni najpomembnejši prispevek tega dela. Moj namen je bil namreč predvsem pregledati in predstaviti odziv slovenskega jezika na nove komunikacijske okoliščine. Analiza zato lahko služi kot opora jezikoslovnim raziskavam, saj sama kljub ljubezni do jezika ne premorem dovolj slovenističnega znanja za poglobljeno analizo, kar je vsekakor ena izmed omejitev tega dela. Poleg tega lahko kot omejitev izpostavim še majhnost vzorca, zaradi česar svojih ugotovitev ne morem posplošiti. Predvsem forumi, ki so v Sloveniji zelo razširjeni in priljubljeni, so zaradi različnosti svojih uporabnikov verjetno jezikovno še veliko pestrejši, kot je bilo to ugotovljeno v raziskavi.

Za nadaljnje raziskovanje ostaja odprtih mnogo vprašanj. Svojo nalogo sem v začetku zastavila veliko bolj širokopotezno, saj sem želela poiskati tudi spolne in generacijske razlike v spletnem klepetanju. Čeprav sem nekaj bežnih ugotovitev in smernic podala med raziskavo, sem se morala zaradi preobsežnosti nadaljnjemu raziskovanju zaenkrat odreči, zato vprašanje ostaja odprto. Jezikovno neraziskana ostajajo tudi druga področja interneta, denimo blogi in elektronska pošta. Vsekakor bi jih bilo zanimivo raziskati in med seboj primerjati. Zanimariti pa ne smem niti dejstva, da je internet eno izmed najhitreje razvijajočih in spreminjajočih se področij človeštva. Kar je danes popolna novost, bo jutri morda zastarelo. Če temu dodamo še hitro spreminjanje pogovornega jezika in vedno nove slengovske izraze, hitro ugotovimo, da jezikovne analize interneta ne moremo narediti enkrat za vselej, temveč moramo slediti spremembam ter ugotovitve posodabljati in dopolnjevati.

Na jezik klepetalnic ljudje pogosto gledamo s strahom, saj se bojimo, da bo s svojo nepravilnostjo in pogovornostjo negativno vplival na tradicionalni pisani jezik. V svoji nalogi sem se tem občutkom poskušala izogibati, priznam pa, da to nekomu, ki ljubi slovnično pravilnost, ni vedno lahko. Namesto obsojanja sem poskušala raziskati vedno nove ustvarjalne rešitve, ki jih uporabniki klepetalnic iščejo, da bi v pisnem jeziku izrazili to, kar so bili do sedaj vajeni le govoriti ali celo izražati z neverbalnimi sredstvi. Ena izmed najpomembnejših

in najbolj navdušujočih lastnosti jezika je namreč prav njegova živost, saj razvoj jezika nikoli ne miruje in ima zato sposobnost prilagajanja vedno novim potrebam ljudi. Tako je tudi jezik klepetalnic prilagojen novim okoliščinam komuniciranja ter željam in potrebam uporabnikov, ki dopolnjujejo in bogatijo njegove izrazne možnosti. Jezik je namreč zelo občutljiv in natančen kazalnik družbenih sprememb, zato bi bilo presenetljivo, če tako pomembna novost, kot je internet, ne bi imela nikakršnega vpliva na naš način komuniciranja (Crystal, 2001: 237).

Raziskovalci (Crystal, 2001; Merchant) ugotavljajo, da nov jezik ne vpliva na tradicionalen pisni jezik, predvsem pa mu ne predstavlja nikakršne grožnje. Ljudje, ki so veščji pisanja in uporabe jezika, naj bi brez težav preklapljali med različnimi komunikacijskimi okoliščinami ter slovnična in pravopisna pravila ustrezno rahljali ali poostrovali glede na situacijo, v kateri se znajdejo. Kljub temu je vpliv novega jezika dokaj neraziskan, zato bi bilo zanimivo raziskati, ali nove prvine vdirajo tudi v klasično pisanje. So ljudje, ki pogosto klepetajo, slabši pisci kot tisti, ki niso izkusili normativne ohlapnosti spletnih klepetov?

Vse dokler ne najdemo dokaza, da spletne klepetalnice zares kvarijo jezik, je panika odveč, saj so klepeti odsev jezikovne raznolikosti. Kažejo ustvarjalnost in željo ljudi, da na izviren in njim edinstven način izražajo svoje misli. Internet je izjemen prav zato, ker nam je pokazal, da so se ljudje sposobni zelo hitro naučiti prilagajati svoj jezik zahtevam novih komunikacijskih okoliščin in potencial novega medija kreativno izrabljati za oblikovanje novih načinov izražanja (Crystal, 2001: 242). Ker je računalniška pismenost danes skoraj tako pomembna kot »klasična« pismenost, velja zanimanje mladih za računalniško posredovano komuniciranje spodbujati in negovati. Novosti in hitrega razvoja jezika ne smemo prezirati ali se pretvarjati, da te ne obstajajo, temveč jih sprejeti kot pomembno večino ter ustrezno usmerjati in razvijati.

8. LITERATURA⁵⁶

- **Argyle, Michael** (1996): *Bodily Communication*. Routledge, London, New York.
- **Baron, Naomi S.** (1998): *Letters by phone or speech by other means: The linguistics of email*. *Language & Communication*, 18, str. 133–170.
- **Baron, Naomi** (2004): *See You Online. Gender Issues in College Student Use of Instant Messaging*. *Journal of Language and Social Psychology*, letnik 23, številka 4, str. 397–423.
- **Bechar-Israeli, Haya** (1995): *From <Bonehead> to <cLoNehEAd>: Nicknames, Play and Identity on Internet Relay Chat*. *Journal of Computer-Mediated Communication* 1 (2). Dostopno na <http://jcmc.indiana.edu/vol1/issue2/bechar.html> (15. 1. 2006)
- **Biller, Jan** in **Jürg Buehler** (2004): *Chatten im Internet: Schriftliche oder mündliche Kommunikationsform?* Universität Bern, Institut für Psychologie, Bern. Dostopno na <http://visor.unibe.ch/ws04/medienthemen/docs/Essay%20Chatten%20im%20Internet3.pdf> (27. 9. 2005)
- **Burnett, Robert** in **David P. Marshall** (2003): *Web Theory: an Introduction*. Routledge, London, New York.
- **Burri, Gabriela** (2003): *Spontanschreibung im Chat*. *Linguistik Online*, letnik 15, številka 3, str. 3–31. Dostopno na: <http://www.mediensprache.net/archiv/pubs/2031.pdf> (27. 9. 2005)
- **Chafe, Wallace** in **Jane Danielewicz** (1987): *Properties of Spoken and Written Language*. V R. Horowitz, F. J. Samuels (ur.): *Comprehending Oral and Written Language*. Academic Press, New York. Dostopno na <http://www.writingproject.org/downloads/csw/TR05.pdf> (7. 10. 2005)
- **Chenault, Brittney G.** (1998): *Computer-Mediated Communication and Emotion: Developing Personal Relationship Via CMC*. *Computer-Mediated Communication Magazine*. Dostopno na <http://www.december.com/cmc/mag/1998/may/chenault.html> (19. 9. 2005)
- **Cleland, Alexandra A.** in **Martin J. Pickering** (2006): *Do writing and speaking employ the same syntactic representations?* *Journal of Memory and Language*. Dostopno na: <http://www-users.york.ac.uk/~aac5/modality.pdf> (28. 9. 2005)

⁵⁶ Članke, objavljene v *Journal of Computer Mediated Communication*, sem 18. 1. 2005 zbrala na spletni strani <http://www.ascusc.org/jcmc/>. Ker se je naslov tega spletnega časopisa medtem spremenil, v seznamu literature navajam nov spletni naslov.

- **Colley, Ann** in **Zazie Tod** (2002): *Gender-Linked Differences in the Style and Content of E-mails to Friends*. Journal of Language and Social Psychology, letnik 21, številka 4, str. 380–392.
- **Colley, Ann; Zazie Tod; Matthew Bland; Michael Holmes; Nuzibun Khanom; Hannah Pike** (2004): *Style and Content in E-mails and Letters to Male and Female Friends*. Journal of Language and Social Psychology, letnik 23, številka 4, str. 369–378.
- **Crystal, David** (2001): *Language and the Internet*. University Press, Cambridge.
- **Danet, Brenda; Lucia Ruedenberg-Wright; Yehudit Rosenbaum-Tamari** (1996): »Hmmm ... Where's that Smoke Coming From?« *Writing, Play and Performance on Internet Relay Chat*. Journal of Computer-Mediated Communication 2 (4). Dostopno na <http://jcmc.indiana.edu/vol2/issue4/danet.html> (15. 1. 2006)
- **Denzin, Norman K.** (1999): *Cybertalk and the Method of Instances*. V: Jones, Steve (ur.): *Doing Internet Research. Critical Issues and Methods for Examining the Net*. Sage Publications, Thousand Oaks, California, str. 107-125.
- **Donath, S. Judith** (1999): *Identity and Deception in the Virtual Community*. V: Smith Mark A. in Peter Kollock (ur.): *Communities in Cyberspace*. Routledge, London, New York, str. 29-59.
- **Donath, Judith; Karrie Karahalios; Fernanda Viegas** (1999): *Visualising Conversation*. Journal of Computer-Mediated Communication 4 (4). Dostopno na: <http://jcmc.indiana.edu/vol4/issue4/donath.html> (15. 1. 2006)
- **Gauntlett, David** (2000): *Web.studies. Rewiring media studies for the digital age*. Arnold, London.
- **Glenewinkel, Johanna** (2003): *Charakteristika der Chat-Kommunikation: Am Beispiel der unmoderierten und moderierten Chats*. Pädagogische Hochschule Freiburg, Institut für deutsche Sprache und Literatur. Dostopno na <http://home.ph-freiburg.de/kotthoff/hausarbeiten/glenewinkelchat.pdf> (28. 9. 2005)
- **Grandovec, Mojca** (2004): *Virtualni forum: povsod in nikjer o spolnosti*. Diplomsko delo, FDV, Ljubljana. Dostopno na: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Grandovec-Mojca.PDF>
- **Herring, Susan; Anna Martinson** (2004): *Assesing Gender Authenticity in Computer-Mediated Language Use. Evidence from an Identity Game*. Journal of Language and Social Psychology, letnik 23, številka 4, str. 424–446.

- **Herring, Susan** (2000): *Gender differences in CMC: Findings and implications*. Computer Professionals for Social Responsibility Journal, 18 (1). Dostopno na <http://www.cpsr.org/publications/newsletters/issues/2000/Winter2000/herring.html> (29. 9. 2005)
- **Hess-Lüttlich, Ernest W. B.** in **Eva Wilde** (2003): *Der Chat als Textsorte und/oder Dialogsorte?* Linguistik Online, letnik 13, številka 1, str. 3–31. Dostopno na <http://www.mediensprache.net/archiv/pubs/2891.pdf> (19. 9. 2005)
- **Jakobson, Roman** (1989): *Lingvistični in drugi spisi*. Studia Humanitatis, ŠKUC, Filozofska fakulteta, Ljubljana.
- **Jordan, Tim** (1999): *Cyberpower. The Culture and Politics of Cyberspace and the Internet*. Routledge, London, New York.
- **Kalin Golob, Monika** (2002): Jezikoslovna stilistika in razžalitve v tiskanih medijih. V: Korošec, Tomo (ur.): *Razžalitve v tiskanih medijih*. Znanstvena knjižnica, FDV, Ljubljana, str. 31–45.
- **Kmecl, Matjaž** (1996): *Mala literarna teorija*. Založba M & N, Ljubljana.
- **Kollock, Peter** in **Marc A. Smith** (2003): *Communities in Cyberspace*. Routledge, London, New York.
- **Korošec, Tomo** (1998): *Stilistika slovenskega poročevalstva*. Kmečki glas, Ljubljana.
- **Korošec, Tomo** (2002): Razčlemba razžalitev v tiskanih medijih (Jezikoslovna izhodišča). V: Korošec, Tomo (ur.): *Razžalitve v tiskanih medijih*. Znanstvena knjižnica, FDV, Ljubljana, str. 3–29.
- **Kranjc, Simona** (2003): Jezik v elektronskih medijih. V: Vidovič Muha, Ada (ur.): *Slovenski knjižni jezik – aktualna vprašanja in zgodovinske izkušnje*. Filozofska fakulteta, Ljubljana, str. 435-446.
- **Krolokke, Charlotte** (2003): »Impossible Speech?« *Playful Chat and Feminist Linguistic Theory*. Women and Language, letnik 26, številka 2, str. 15–21.
- **Lee, Gia B.** (1996): *Addressing Anonymous Messages in Cyberspace*. Journal of Computer-Mediated Communication 2 (1). Dostopno na <http://jcmc.indiana.edu/vol2/issue1/anon.html> (15. 1. 2006)
- **Mallon, Rebecca** in **Charles Oppenheim** (2002): *Style used in electronic mail*. Aslib Proceedings, letnik 54, številka 1, str. 8–22.
- **Markman, Kris M.** (2004): *To Send or Not to Send: Turn Construction in Computer-Mediated Chat*. Texas Linguistic Forum 48. Proceedings of the Twelfth Annual symposium

- about Language and Society – Austin, str. 115–124. Dostopno na:
<http://studentorgs.utexas.edu/salsa/salsaproceedings/salsa12/SALSA12papers/Markman.pdf>
 (28. 9. 2005)
- **Marvin, Lee-Ellen** (1995): *Spoof, Spam, Lurk and Lag: The Aesthetics of Text-based Virtual Realities*. Journal of Computer-Mediated Communication 1 (2). Dostopno na <http://jcmc.indiana.edu/vol1/issue2/marvin.html> (15. 1. 2006)
 - **Merchant, Guy** (2001): *Teenage girls and Internet Chatrooms*. Dostopno na: <http://www.shef.ac.uk/literacy/ESRC/pdf/papers/merchant.pdf> (9. 9. 2005)
 - **Morris, Merrill; Christine Ogan** (1996): *The Internet as Mass Medium*. Journal of Communication, letnik 46, številka 1.
 - **Oblak, Tanja** (2000): *Mitske podobe o »življenju na mreži«: od poljubnih identitet do izgubljenih skupnosti v kibernetnem prostoru*. Teorija in praksa, 37 (6), str. 1052–1068. Dostopno na: <http://dk.fdv.uni-lj.si/tip/tip20006oblak.PDF>
 - **Oblak, Tanja** (2004): Kultura druženja chat room generacije: »Za užitek gre!«. Javnost, 11 (supplement), str. 75-87.
 - **Oblak, Tanja in Gregor Petrič** (2005): *Splet kot medij in mediji na spletu*. FDV, Ljubljana.
 - **Olson, Kathleen, K.** (2002): *Thinking new Media*. Journalism & Mass Communication, letnik 79, številka 2, str. 494–497.
 - **Potočnik, Jasna** (2004): *Stil radijskega poročevalstva in kultura govora*. Diplomsko delo, FDV, Ljubljana. Dostopno na: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Potocnik-Jasna.PDF>
 - **Praprotnik, Tadej** (2003): *Skupnost, identiteta in komunikacija v virtualnih skupnostih*. ISH, Ljubljana.
 - **Repar, Urška** (2005): *Med jezikovno normo in stilom: oglasi v tiskanih medijih*. Diplomsko delo, FDV, Ljubljana. Dostopno na: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Repar-Urska.PDF>
 - **Dimbleby, Richard in Graeme Burton** (1998): *More Than Words. An Introduction to Communication*. Routledge, London and New York.
 - **Saussure, Ferdinand de** (1997): *Predavanja iz splošnega jezikoslovja*. Fakulteta za podiplomski humanistični študij, Ljubljana.
 - **Spiegel, Dana Sean** (2001): *Coterie: A Visualization of the Conversational Dynamics of IRC*. Massachusetts Institute of Technology. Dostopno na: http://smg.media.mit.edu/papers/Spiegel/coterie_spiegelThesis.pdf (19. 9. 2005)

- **Stevenson, Jon** (2000): *Language Data Investigation. The Language of Internet Chat Rooms*. Dostopno na: www.netting-it.com/units/internet%20Relax%20Chat.htm. (1. 9. 2005)
- **Škerlep, Andrej** (1998): Model računalniško posredovane komunikacije: tehnološka matrica in praktična raba v družbenem kontekstu. V: Vasja Vehovar (ur.): *Internet v Sloveniji*. FDV, str. 24–53.
- **Škiljan, Dubravko** (1999): *Javni jezik. K lingvistiki javne komunikacije*. Studia humanitatis, Ljubljana.
- **Šuster, Mihaela** (2004): *Razčlenitev jezikovnostilnih pojavov v tiskanih oglaševalskih besedilih*. Diplomsko delo, FDV, Ljubljana.
- **Toporišič, Jože** (1992): *Enciklopedija slovenskega jezika*. Cankarjeva založba, Ljubljana.
- **Toporišič, Jože** (2000): *Slovenska slovnica*. Obzorja, Maribor.
- **Uduč, Andrej** (2003): *Kako misliti omrežje IRC?* Diplomsko delo, FDV, Ljubljana. Dostopno na: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Uduc-Andrej.PDF>
- **Ule, Mirjana in Miro Kline** (1996): *Psihologija tržnega komuniciranja*. FDV, Ljubljana.
- **Verovnik, Tina** (2003): Analiza jezikovne kakovosti besedil v vladnem spletu. V: Lukšič, Andrej, Tanja Oblak (ur.): *S poti v digitalno demokracijo*, 147-158. Dostopno na: <http://odkw.fdv.uni-lj.si/eknjige/>.
- **Voiskounsky, Alexander E.** (1997): *Telelogue Conversations*. Journal of Computer-Mediated Communication 2 (4). Dostopno na <http://jcmc.indiana.edu/vol2/issue4/voiskounsky1.html> (13. 9. 2005)
- **Werry, Christopher C.**: Linguistic and Interactional Features of Internet Relay Chat. V Herring, Susan C. (ur.): *Computer-Mediated Communication. Linguistic, Social and Cross-Cultural Perspectives*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia, str. 47–63.
- **Zitzen, Michaela in Dieter Stein** (2004): *Chat and Conversation: A case of transmedial stability?* Linguistics, letnik 42, številka 5, str. 983–1021.

Spletne strani

- www.cosmopolitan.si (september in december 2005)
- www.mobisux.com (september in december 2005)
- www.oed.com (9. 9. 2005)
- www.mirc.com (19. 9. 2005)
- www.islovar.org/iskanje_enostavno.asp?reset=true (22. 1. 2006)
- www.chat386.com (21. in 23. 9. 2005)
- www.ris.org (28. 5. 2005)
- www.spletnascena.net (21. in 26. 9. 2005)

Drugi viri

- **Slovar slovenskega knjižnega jezika** (1979-1991) I-V. SAZU. DZS, Ljubljana.
- **Slovenski pravopis 1. Pravila** (1990). SAZU. DZS, Ljubljana.

Priloga A: Pravila in priporočila za uporabo foruma (www.mobisux.com, 14. 1. 2006)

- Registracija za sodelovanje na forumu je popolnoma brezplačna in prostovoljna. Uporabnikom ni treba uporabljati pravega imena, temveč samo veljavni elektronski naslov.
- www.mobisux.com ni v nobenem primeru odgovoren za vsebino sporočil, objavljenih s strani uporabnikov na forumu.
- 'Crossposting', oziroma objavljanje enakega sporočila v več forumih je nezaželeno in prepovedano.
- Ne žalite drugih uporabnikov foruma. Vsakdo ima pravico do svojega mnenja; če se z njim ne strinjate, to izrazite z argumentirano repliko.
- Ne uporabljajte neprimernih izrazov – primerni izrazi so tisti, ki bi si jih upali povedati tudi svoji mami.
- Ne ponavljajte vedno istih tem – če imate občutek, da je vprašanje nekoč že bilo zastavljeno, pobrskajte po starejših sporočilih ali uporabite opcijo 'Iskanje'.
- Ne ponavljajte vsebinsko enakih odgovorov v posamezni temi (ali podobnih temah). To se bo smatralo za 'smetenje', zato bo tak uporabnik brez posebnih predhodnih opozoril izključen (ban).
- Nalaganje in/ali prikaz večjega števila slik/fotografij v sporočila ni priporočljivo zaradi nepreglednosti takih sporočil. Zaželeno je, da za prikaz več slik/fotografij uporabite samo povezavo (link) do njih, priporočamo pa tudi uporabo fotoalbuma.
- Aktivnosti moderatorjev in administratorjev niso stvar debate na forumu. Vsa vprašanja v zvezi s pravilnikom in obnašanjem na tabli, ki jih želite postaviti moderatorjem foruma, pošljite zasebno. Na tablo ravno tako ne spadajo vprašanja o vzrokih izključitve ter o izbrisanih in zaklenjenih sporočilih.
- Oglaševanje s sporočili na forumu in/ali podpisi ni dovoljeno.
- Na forumu ni dovoljeno:
 - iskanje crackov/serijskih števil, ki t.i. preizkusne različice spremenijo v polno funkcionalne programe,
 - pripenjanje datotek, ki so avtorsko zaščitene in za njih plačamo licenco,
 - pripenjanje datotek, s katerimi razbijemo zaščito licenčnih programov,

- iskanje in objavljanje serijskih številke za licenčne, plačljive in avtorsko zaščitene programe. Ravno tako ni dovoljeno pripenjanje datotek oz. programov, s katerimi generiramo serijsko številko (keygenerator).
 - objavljanje povezav na internetne strani, kjer se dobijo prej omenjeni programi in serijske številke za licenčne, plačljive in avtorsko zaščitene programe,
 - iskanje programov in načinov za spremembo IMEI številke.
- Na forumu ni dovoljeno ponujati servisnih storitev in/ali prodajati komponent in dodatne opreme (za telefone, računalnike, avtomobile, fotoaparate). Za ta namen uporabite Male oglase.
 - V primeru, da tema zaide iz naslovnega sporočila (off-topic), jo moderator lahko zaklene. To stori tudi za primere, ko je število odgovorov preveliko in postane branje oteženo (v tem primeru se debata lahko nadaljuje v novo odprti temi).
 - www.mobisux.com si pridržuje pravico do brisanja sporočil, brez kakršnegakoli opomina, ki so v nasprotju s tematiko foruma, splošno moralo, ki uporabljajo žaljiv jezik in ki so v nasprotju s pravilnikom foruma ter uredniško politiko foruma.
 - Kršitve pravilnika, kamor spada tudi nekorektno obnašanje in skrita sporočila v tekstu, vodijo k postopni izključitvi iz foruma. V primeru, da gre za hujšo kršitev, je lahko uporabnik izključen (začasno ali trajno) tudi brez predhodnega opozorila.
 - Uporabnik je začasno izključen (najmanj en teden) iz naslednjih razlogov:
 - iskanje 'wareza' (točka 11),
 - zaradi žaljivega in/ali napadalnega obnašanja (točki 4 in 5),
 - objavljanja sporočil komercialnega značaja in/ali 'smetenja' foruma (spam) z enakimi sporočili (točki 7 in 10),
 - neupoštevanja opozoril moderatorjev ob drugih kršitvah (točke 3, 9 in 12).
 - Uporabnik je trajno izključen zaradi ponavljajočih se začasnih izključitev ali enkratne hude kršitve pravil uporabe foruma.
 - Izključijo (začasno ali trajno) se tudi morebitna druga uporabnikova imena (nicki), v primeru da jih ta uporablja v času izključitve.

Priloga B: Pravila foruma www.cosmopolitan.si (14. 1. 2006)

Pravila morajo biti, da se jih držimo in da se jih krši - kršitelji/ce bodo kaznovani/e po načelu "punishment fits the crime", za manjše prekrške samo z opozorilom, za večje z nekajdnevno izključitvijo, hudi/e kršitelji/ce pa bodo izločeni za vedno (upamo, da takih uporabnikov/ic sploh ne bomo imeli).

1. **Naslovi tem na forumu naj bodo smiselni in opisni**, da že iz naslova razbereš tematiko teme. Nesmiselna poimenovanja tem bodo preimenovana brez opozorila (primer: če tema govori o težavah v postelji, je nesmiselno, da jo poimenujete *Težava* ali *Help, help, help*) ampak bolj opisno: *Težave njegovega korenjaka v postelji*.
2. **Ne odpirajte več tem z isto tematiko**. Tematike, o katerih so teme že odprte, bodo izbrisane oziroma zaklenjene. Variacije na temo so dovoljene. (npr.: če je ena tema o temi A že odprta ni potrebno odpirati še ene, razen če se zdi, da je nova tema posebnega pomena - recimo, če presodiš, da si tema A zasluži še eno temo).
3. **Brezpredmetno in prekomerno odgovarjanje ni dovoljeno**. Ne zlorablajte odprtih tem za brezpredmeten dvogovore, ki nimajo zveze s temo (=offtopic). Odgovarjajte na teme in ne nabijajte števila vaših odgovorov z nebulozami. Kršitelji bodo strogo sankcionirani, odvečni prispevki pa zbrisani.
4. **Držite se tematike, o kateri debatirate**. Če debata zaide s poti jo administratorji oz. moderatorji lahko zaklenejo ali zbršejo brez opozorila. Ponavadi bomo opozorili, da je debata ušla z vajeti (ang. offtopic), če pa se bo debata nekontrolirano širila in odmikala od osnovne tematike, bo zaprta.
5. **Na forumu ni dovoljeno žaljenje oz. blatenje sogovornikov** in podpihovanje k spolni, rasni, narodnostni ali verski nestrpnosti. Za debato raje uporabljajte argumente!
6. **Na forumu ni dovoljeno oglaševanje in preprodajanje raznih izdelkov oz. storitev**, razen, če se v temi pogovarjate o različnih izdelkih za npr. nego kože. Se pravi: prepovedano je propagiranje maskare od tega-in-tega v samostojni temi.
7. **Prepovedana je uporaba velikih črk** - velike črke pomenijo KRIČANJE, kar pa je v nasprotju z e-bontonom. Velja za naslove, sporočila in za podpise, zato bodo uporabniki, ki uporabljajo velike črke kaznovani, JASNO?!
8. **Prepovedana je prekomerna uporaba smeškov**. Če je v sporočilu več kot 5 smeškov, jih moderator ali administrator lahko zbrše, če je smeškov več kot 15 lahko zbrše sporočilo. Uporabnikom, ki so obsedeni s smeški, bomo njihovo uporabo omejili.

9. **Podpisi naj bodo čim manj moteči.** To pomeni, da ne bomo tolerirali kakršnihkoli slik (v kateremkoli formatu: jpg, gif, png, bmp, ... ali pa smeškov) pripetih v podpisih, pa tudi modificiranje podpisa z barvami in velikostmi pisave ni zaželeno.
10. **Podobe (avatarji)** naj bodo veliki največ 105 pikslov po višini in 105 pikslov po širini, ter ne večji kot 6kB. Nadležni animirani gifji (se pravi kakršnikoli animirani gifji) so prepovedani.
11. **Uporaba več uporabniških imen je prepovedana!** Če bomo zalotili koga, da si je ustvaril več uporabniških imen, bodo vsi njegovi/njeni računi nepreklicno izbrisani.
12. **Uredništvo Cosmopolitan** za vsebine, objavljene na forumu, ne odgovarja.

To so pravila in pravila so za to, da se jih držimo.